

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101004/I/2022/36146835375987716

**Hodnotenie podpory MSP počas pandémie
koronavírusu**

Diplomová práca

2022

Bc. Adam Brigant

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**Hodnotenie podpory MSP počas pandémie
koronavírusu**

Diplomová práca

Študijný program: Verejná správa a regionálny rozvoj

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja

Vedúci záverečnej práce: Ing. Valéria Némethová, PhD.

Ekonomická univerzita v Bratislave
Národohospodárska fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Bc. Adam Brigant
Študijný program: verejná správa a regionálny rozvoj (Jednoodborové štúdium, inžiniersky II. st., denná forma)
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Typ záverečnej práce: Inžinierska záverečná práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Hodnotenie podpory MSP počas pandémie koronavírusu

Anotácia: Súčasný vývoj pandémie koronavírusu má vážne ekonomické a sociálne dopady na spoločnosť 21. storočia. Uzatváranie hraníc, lock-down krajín, zatváranie a opätovné otváranie prevádzok podnikov spôsobujú ekonomickú recesiu. Implementácia opatrení na spomalenie šírenia nákazy prináša enormné škody v ekonomike sveta ako aj Slovenskej republiky. Diplomová práca bude venovaná analýze ekonomických dôsledkov pandémie v podnikateľskej sfére. Cieľom záverečnej práce bude preskúmať podporu malých a stredných podnikov v súvislosti s kompenzáciou dôsledkov pandémie koronavírusu. Vývoj situácie na Slovensku bude porovnávaný s distribúciou podobnej pomoci v okolitých krajinách Európskej únie. Niektoré štáty už počas prvej vlny nákazy prijali špecifické opatrenia na zmiernenie dopadov krízy, ako napríklad tzv. "loss carryback" v Česku, daňové úľavy v Maďarsku, Fond verejných investícií v Poľsku alebo online-iniciatíva v Rakúsku. Práca bude mapovať situáciu na Slovensku, analyzovať počet podnikateľských subjektov a evaluovať nástroje na podporu malých a stredných podnikov, ktoré boli postihnuté súčasnou ekonomickou krízou.

Vedúci: Ing. Valéria Némethová, PhD.

Katedra: KVSaRR NHF - Kat. verej. spravy a regional. rozvoja NHF

Vedúci katedry: doc. Ing. Štefan Rehák, PhD.

Dátum zadania: 14.01.2021

Dátum schválenia: 20.01.2021

doc. Ing. Štefan Rehák, PhD.

vedúci katedry

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a uviedol som všetku literatúru.

Dátum: 20.04.2022

.....

Bc. Adam Brigant

Pod'akovanie

Chcel by som sa veľmi poďakovať vedúcej mojej práce Ing. Valéria Némethová, PhD. Za cenné rady, usmernenia a odbornú pomoc, ktorú mi poskytla počas vypracovania diplomovej práce.

ABSTRAKT

BRIGANT, Adam: *Hodnotenie podpory MSP počas pandémie koronavírusu.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja. – Vedúca záverečnej práce: Ing. Valéria Némethová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2021, 124 s.

Hlavným cieľom záverečnej práce je preskúmať podporu MSP na Slovensku počas pandémie koronavírusu. Prvým čiastkovým cieľom bolo analyzovať distribúciu podpory. Druhým čiastkovým cieľom bolo analyzovať vybrané finančné ukazovatele firiem podporených firiem vo vybraných odvetviach počas pandémie koronavírusu na Slovensku. Tretím čiastkovým cieľom bolo kontrafaktuálne hodnotiť vplyv podpory na vybrané finančné ukazovatele podporených firiem vo vybraných odvetviach. Práca je rozdelená do 4 kapitol a obsahuje 17 tabuliek, 24 grafov a 2 obrázky. Prvá kapitola obsahuje denník protiepidemiologických opatrení, ktoré Vláda SR prijala a prehľad zahraničnej literatúry. Druhá kapitola obsahuje ciele práce. Tretia kapitola vysvetľuje metodológiu práce, ktorú používame v poslednej kapitole. Výsledky práce uvádzajú zistenia o distribúcii pomoci pre jednotlivé regióny, pre právne formy a typ podpory. Prostredníctvom techniky Propensity score matching porovnávame podporené firmy s kontrolnou skupinu vo vybraných odvetviach. Prostredníctvom techniky Difference in Differences hodnotíme vplyv podpory.

Kľúčové slová: MSP, hodnotenie, COVID-19, Propensity score matching, Difference in Differences

ABSTRACT

BRIGANT, Adam: *Evaluation of SME support during the Coronavirus Pandemic*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Public Administration and Regional Development. – Head of thesis: Ing. Valéria Némethová, PhD. - Bratislava: NHF EU, 2021, 124 p.

Topic of this thesis is Evaluation of SME support during the Coronavirus Pandemic. The main goal is to review SME support in Slovakia during the Coronavirus Pandemic. The first partial goal was to analyze distribution of support during the Coronavirus Pandemic in Slovakia. The second partial goal was to analyze selected financial indicators of supported enterprises in selected industries during the Coronavirus Pandemic in Slovakia. The third partial goal was to evaluate the effect of support on selected financial indicator of selected industries during the Coronavirus Pandemic by using contrafactual analysis. The thesis is divided into 4 chapters and has 17 tables, 24 charts and 2 pictures. The first chapter is about timeline of pandemic measures in Slovakia and review of literature. The second chapter is about the goals of the thesis. In third chapter we explain methodology of our research. The results are showing the distribution of support in regions in Slovakia, the distribution of support for different legal forms and the distribution of support for different support schemes. By using the Propensity score matching technique we are comparing supported enterprises with control group in selected industries. Difference in differences technique helped us evaluate the support.

Key words: SME, evaluation, COVID-19, Propensity score matching, Difference in Differences

OBSAH

Zoznam ilustrácií a tabuliek	9
Úvod	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky na Slovensku a v zahraničí.....	12
1.1 Prehľad protiepidemiologických opatrení počas pandémie COVID-19.....	15
1.2 Denník udalostí na Slovensku	19
1.3 Prehľad empirickej literatúry v oblasti skúmania vplyvu pandémie koronavírusu	49
2 Cieľ práce	57
3 Metodika práce a metódy skúmania	58
3.1 Zber a spracovanie dát	58
3.2 Metódy skúmania	64
4 Výsledky práce	70
4.1 Deskriptívna analýza podpory MSP počas pandémie koronavírusu.....	70
4.2 Analýza ukazovateľov u podporených a nepodporených podnikov	79
4.3 Model PSM a DiD.....	95
5 Diskusia.....	102
Záver	103
Zoznam použitej literatúry	107
Prílohy.....	111

Zoznam ilustrácií a tabuliek

Tabuľka 1: Prehľad opatrení na Slovensku	15
Tabuľka 2: Charakteristika základnej databázy	58
Tabuľka 3: Charakteristika finálnej databázy	60
Tabuľka 4: Výška schválenej podpory pre jednotlivé schémy (2020).....	72
Tabuľka 5: Výška podpory podľa opatrení v rámci schémy "Prvá pomoc" (2020)	74
Tabuľka 6: Výška schválenej podpory pre jednotlivé schémy (2021).....	75
Tabuľka 7: Výška podpory podľa opatrení v rámci schémy "Prvá pomoc" (2021)	77
Tabuľka 8: Počet prijímateľov schémy Prvá pomoc	78
Tabuľka 9: Priemerná výška podpory schémy Prvá pomoc	78
Tabuľka 10: Počet podporených a nepodporených podnikov podľa schémy podpory	79
Tabuľka 11: Počet podporených a nepodporených podnikov podľa SK NACE a schémy podpory	80
Tabuľka 12: Podporené podniky podľa SK NACE a regiónov SR	81
Tabuľka 13: Počet podnikov podľa veľkostnej kategórie a krajov SR.....	82
Tabuľka 14: Počet podnikov podľa veľkostnej kategórie a SK NACE	82
Tabuľka 15: Výška podpory pre jednotlivé schémy podpory	83
Tabuľka 16: Výsledky modelu PSM a DiD	98
Tabuľka 17: Korelačná matica	101
Graf 1: Podpora počas koronakrízy	70
Graf 2: Koeficient rastu podpory a počtu pozitívnych PCR prípadov podľa mesiacov ...	71
Graf 3: Podiel schválenej podpory pre jednotlivé schémy (2020)	72
Graf 4: Schválená výška podpory podľa mesiacov (2020).....	73
Graf 5: Podiel schválenej podpory podľa opatrení v rámci schémy "Prvá pomoc" (2020).....	74
Graf 6: Podiel schválenej podpory pre jednotlivé schémy (2021)	75
Graf 7: Schválená výška podpory podľa mesiacov (2021).....	76
Graf 8: Podiel schválenej podpory podľa opatrení v rámci schémy "Prvá pomoc" (2021).....	77
Graf 9: Koeficient rastu tržieb podľa SK NACE (2020 oproti 2019)	84
Graf 10: Koeficient rastu zisku podľa SK NACE (2020 oproti 2019).....	85
Graf 11: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR (2020 oproti 2019).....	85
Graf 12: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR (2020 oproti 2019).....	86
Graf 13: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre cestovné agentúry (2020 oproti 2019)	87
Graf 14: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre taxislužby (2020 oproti 2019).....	87
Graf 15: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre ostatné osobné služby (kaderníctva, pracovne..) (2020 oproti 2019)	88
Graf 16: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre výstavbu budov (2020 oproti 2019)	89

Graf 17: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre ubytovanie a pohostinstvá (2020 oproti 2019)	89
Graf 18: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre knižnice, archívy a športové udalosti (2020 oproti 2019)	90
Graf 19: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre cestovné agentúry (2020 oproti 2019)	91
Graf 20: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre taxislužby (2020 oproti 2019)	91
Graf 21: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre ostatné osobné služby (kaderníctva, pracovne..) (2020 oproti 2019)	92
Graf 22: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre výstavbu budov (2020 oproti 2019)	93
Graf 23: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre ubytovanie a pohostinstvá (2020 oproti 2019)	93
Graf 24: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre knižnice, archívy a športové udalosti (2020 oproti 2019)	94
Obrázok 1: Výška podpory na 1 obyvateľa v okresoch SR	95
Obrázok 2: Common support pre SK NACE	96

Úvod

Pandémia COVID-19 mala obrovský negatívny dopad na ekonomiky v celom svete. V mesiaci marec koronakríza zasiahla aj slovenskú ekonomiku. Po vypuknutí koronakrízy Vláda SR prijala opatrenia, ktoré boli smerované na zmiernenie negatívnych dopadov na ekonomiku. Opatrenia na pomoc boli v rôznych formách. Išlo napríklad o tzv. „Antikorona záruky“, ktoré banky na Slovensku poskytovali podnikom počas koronakrízy. Popri tomto opatrení Vláda SR prijala aj rôzne schémy podpory. Išlo o Prvú pomoc, podporu cestovného ruchu, podporu autobusovej dopravy, podporu nájomného, podporu kreatívneho priemyslu a kultúry. V rámci schémy podpory Prvá pomoc boli prijaté opatrenia, ktoré konkretizovali pomoc. Išlo o opatrenia 1, 2, 3A, 3B, 4A a 4B. Každá z týchto podpor mala rôzne podmienky na čerpanie. Časom, ako postupovala koronakríza sa výška podpory v schémach zvyšovala. Malé a stredné podniky (MSP) trpia najviac v čase krízy a sú najmenej pripravené zo všetkých organizácií. Medzi hlavné dôvody patrí nižší objem peňazí a nižšia rezerva. Medzi nepriaznivé vplyvy, ktoré podniky pocítili patria, prerušenia dodávateľských reťazcov, problémy s peňažným tokom, slabší dopyt po dovážanom tovare a službách a neschopnosť dodržať termíny dodávok.

Hlavným cieľom diplomovej práce je preskúmať podporu MSP na Slovensku počas pandémie koronavírusu. Bližšie sme skúmali podporu, ktorá bola vyplatená podnikom v rámci rôznych schém podpory v rokoch 2020 a 2021. Na analýzu sme použili viaceré ukazovatele. Analýza bola vypracovaná na základe databázy zoznamu podporených právnických a fyzických osôb zverejnená Transparency International Slovensko a ORBIS databázy. S hlavným cieľom súviseli aj čiastkové ciele, ktoré boli analýza distribúcie podpory počas pandémie koronavírusu na Slovensku, analýza vybraných finančných ukazovateľov podporených firiem vo vybraných odvetviach počas pandémie koronavírusu na Slovensku a kontrafaktuálne hodnotenie vplyvu podpory na vybrané finančné ukazovatele podporených firiem vo vybraných odvetviach počas pandémie koronavírusu na Slovensku.

1 Súčasný stav riešenej problematiky na Slovensku a v zahraničí

Prvé prípady vírusu SARS-CoV-2 sa objavili v čínskom Wuhane v decembri 2019. Medzi januárom a februárom 2020 nastalo rozšírenie choroby do 31 provincií v Číne, pričom Wuhan bol epicentrum epidémie. Čínska vláda vyhlásila mimoriadnu situáciu v súvislosti s presadzovaním opatrení na najvyššej úrovni, ktoré mali zabrániť ďalšiemu šíreniu vírusu, ako je karanténa, zrušenie verejných akcií, zákaz zhromažďovania, zatvorenie všetkých podnikov a športových zariadení okrem obchodov s potravinami a tiež uzavretie diaľnic, železníc a letov po celej krajine. Po týchto opatreniach čínskej vlády čoskoro nasledovali obmedzenia ostatných krajín, ktoré sa týkali zákazu cestovania do a z Číny. 11. marca 2020 Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) vyhlásila vypuknutie COVID-19 za globálnu pandémiu. Aby sa zabránilo šíreniu tejto choroby mnoho vlád po celom svete zaviedlo národné opatrenia, ktoré viedli k dramatickému poklesu globálnej hospodárskej aktivity. Tieto opatrenia viedli k výraznému zníženiu výroby, poklesu dopytu a strate pracovných miest pre mnohé odvetvia národného priemyslu na celom svete.

Pre malé podniky je charakteristická veľká flexibilita, menšie objemy výroby a jednoduchá organizačná štruktúra (Lazarević-Moravčević, 2019). Spravidla sú však v čase hospodárskej krízy zraniteľnejšie. Prvotné dôkazy naznačujú, že dopad pandémie COVID-19 na MSP je horší ako dopady finančnej krízy v roku 2008. Vzhľadom na to, že MSP sú motorom ekonomík na celom svete, ich kolaps by mohol významne ovplyvniť rast národných ekonomík. Tieto podniky predstavujú 95 % všetkých spoločností a 60 % zamestnanosti na celom svete (WTO, 2016). Mnoho z nich je závislých od medzinárodného obchodu, buď preto, že vyvážajú svoje výrobky alebo preto, že dovážajú vstupy na výrobu výrobkov, ktoré sa potom predávajú na domácom trhu. Sú hlavnými zamestnávateľmi a kľúčovou hnacou silou pre inovácie.

Všetky krízy bez ohľadu na ich pôvod majú okamžitý a závažný vplyv na globálne finančné trhy, ktoré sa rýchlo prejavia v reálnej ekonomike prostredníctvom zníženia ponuky úverov a zvýšenia nákladov na financovanie. Menšie podniky čelia veľmi špecifickým a jedinečným problémom v oblasti prístupu k externému kapitálu, ktoré súvisia s ich obmedzeným prístupom k informáciám (Stiglitz, Weiss, 1981) a ich súkromnými a úzko vlastnenými štruktúrami vlastníctva (Cowling, Matthews, 2017). Tieto

problémy sú často spojené s nedostatkom hmotného a nehmotného majetku, ktorý je možné použiť ako zábezpeku na pôžičky (Coco, 2000). Uzamknutie ekonomiky vyvolané pandémiou COVID-19 má teda potenciál vystaviť veľké množstvo MSP vážnemu riziku vyčerpania peňazí.

Ekonomický šok COVID-19 je bezprecedentný z hľadiska svojej zložitosti aj závažnosti. Lockdowny na celoštátnej úrovni v spojení so zmenami v správaní spôsobenými strachom z pandémie nielen spôsobili prerušenie výroby, ale tiež viedli k najväčšiemu kolapsu dopytu po výstupoch firiem od Veľkej hospodárskej krízy. Aj keď príjmy klesajú, podniky musia stále plniť svoje finančné záväzky voči veriteľom, dodávateľom a hradiť svoje prevádzkové náklady. Existuje obava, že kvôli koronakríze zlyhá veľký počet podnikov. Dostupnosť finančných prostriedkov potrebných na rozvoj a rast je jedným z najbežnejších a najdôležitejších problémov fungovania MSP. MSP sú obzvlášť vystavené ekonomickým dopadom pandémie COVID-19 z dôvodu obmedzených finančných zdrojov, pôžičkových kapacít a z dôvodu ich nerovnomerného zastúpenia v odvetviach.

Existuje niekoľko spôsobov, ako pandémia koronavírusu ovplyvňuje ekonomiku a najmä MSP. Na strane ponuky spoločnosti zažívajú zníženie ponuky pracovných síl, pretože pracovníci sú chorí alebo sa musia starať o deti alebo iné závislé osoby, kým sú školy zatvorené a pohyby ľudí sú obmedzené. Opatrenia na zastavenie šírenia choroby a karantény vedú k ďalším a závažnejším poklesom využitia kapacity. Ďalej sa prerušujú dodávateľské reťazce, čo vedie k nedostatku dielov a medziproduktov. Na strane dopytu, náhla strata dopytu a výnosov pre MSP, vážne ovplyvňuje ich schopnosť fungovať alebo spôsobuje vážny nedostatok likvidity. Spotrebiteľia ďalej pociťujú stratu príjmu, strach z nákazy a zvýšenú neistotu, čo zase znižuje výdavky a spotrebu. Tieto účinky sa zhoršujú, pretože pracovníci sú prepúšťaní a firmy nie sú schopné platiť mzdy. Obzvlášť postihnuté sú niektoré odvetvia, ako napríklad cestovný ruch a doprava, čo tiež prispieva k zníženiu dôvery podnikateľov a spotrebiteľov.

Mnoho vlád veľmi rýchlo implementovalo podporné programy ako sprievodné opatrenia na zmiernenie účinkov koronakrízy pre dotknuté podniky a na zabránenie platobnej neschopnosti v zásade zdravých a životaschopných podnikov. Prijaté opatrenia sa svojím rozsahom a zložením podstatne líšia od opatrení prijatých počas finančnej krízy v rokoch 2008 a 2009. Oveľa väčšiu úlohu zohrávajú podporné opatrenia pre spoločnosti

vo forme grantov, záruk za pôžičky a odkladov daní. Na európskej úrovni Európska centrálna banka a Európsky orgán pre bankovníctvo implementovali opatrenia na podporu poskytovania úverov pre spoločnosti.

1.1 Prehľad protiepidemiologických opatrení počas pandémie COVID-19

V tejto podkapitole uvedieme prehľad opatrení, ktoré v čase pandémie COVID-19 boli navrhované a prijaté na území Slovenskej republiky. Tieto opatrenia boli zavedené ako reakcia na pandémiu COVID-19. Prvé opatrenia prichádzajú v marci roku 2020 s prvými prípadmi nákazy.

Tabuľka 1: Prehľad opatrení na Slovensku

Obdobie	Opatrenie
3/2020	<ul style="list-style-type: none"> • Odklad splátok, odvodov či náhrada škôd, ktoré boli spôsobené tým, že sa zatvorili prevádzky kvôli šíreniu COVID-19. • Prijatie ďalších 42 opatrení na podporu podnikov. • Slovenska záručná a rozvojová banka (ďalej len „SZRB“) ponúka pomoc svojim klientom vo forme možnosti odkladu či dočasného zníženia splátok úveru. • Vláda prijala opatrenia na vyplácanie nemocenských dávok pri karanténe, ošetrovného na deti a podporu udržania pracovných miest. • Štátna spoločnosť Slovak Investment Holding (ďalej len „SIH“) spustila program finančnej pomoci pre MSP. • Poštová banka od 30.03. ponúka bezúročný úver podnikateľom, živnostníkom, MSP s ročným obrátom do milióna Eur. • Vláda povolila otvorenie, doteraz uzatvorených obchodov a prevádzok, ktorých plocha nepresahuje 1 000 m². • Viaceré komerčné banky poskytujú svojim klientom, podnikateľom a firmám „balík pomoci“.
4/2020	<ul style="list-style-type: none"> • Európska komisia (ďalej len „EK“) povolila členským štátom presun peňazí medzi operačnými programami. • Vďaka pomoci EK bude môcť Slovensko čerpať viac ako 4 miliardy Eur z doteraz nevyužitých eurofondov na zmiernenie dopadov pandémie. • Parlament schválil novelu zákona o sociálnom postavení, ktorá súvisí s odkladom platenia poisťného pre samostatne zárobkovo činné osoby a zamestnávateľov (ďalej len „SZČO“), ak obrát a príjem z príjmu z podnikania klesol najmenej o 40%. • Parlament schválil novelu Zákonníka práce a viaceré finančné opatrenia na zmiernenie dopadov koronakrízy na MSP.. • Úrady práce začínali prijímať žiadosti od podnikateľov a živnostníkov, ktorí boli nútení uzatvoriť svoje prevádzky. • Ministerstvo financií Slovenskej republiky (ďalej len „MFSR“) bude vyplácať preplatok z dane z príjmu za rok 2019 najneskôr do 10. mája 2020.

- Začiatok podávania žiadostí o príspevky pre zamestnávateľov a SZČO, ktorí zaznamenali pokles tržieb o minimálne o 20 %. Žiadatelia si môžu vybrať z troch variant výpočtu poklesu služieb.
- Parlament schválil novelu zákona vo finančnej oblasti. SZČO a MSP môžu požiadať banku o odloženie splátok úveru na obdobie až 9 mesiacov kedykoľvek počas trvania pandémie.
- Pomoc pre zamestnávateľov buď formou je tzv. „kurzarbeit“, kedy štát preplatí mzdy zamestnancov vo výške 80% ich hrubej mzdy alebo formou príspevku do výšky 540 Eur mesačne na zamestnanca.
- Od stredy 22. apríla sa spustila prvá fáza otvárania prevádzok, tento plán má štyri fázy.
- SZRB a EXIM banka budú poskytovať zvýhodnené úvery MSP a SZČO.
- Parlament schválil novelu zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti s COVID-19, ktorá chráni nájomcov v prípade meškania platby za nájom aj nebytových priestorov.
- EK schválila pre Slovensko schému pomoci na podporu zamestnanosti v sume 2 miliardy Eur.
- Štátne príspevky na udržanie zamestnanosti poskytované zamestnávateľom a SZČO nebudú podliehať zdaňovaniu.
- Vláda schválila možnosť uchádzať sa o zvýhodnené úvery zo Slovenského investičného holdingu a EXIM banky, bez rozdielu na typ podniku.

5/2020

- Od stredy 6.5 sa spustila druhá a zároveň aj tretia fáza otvárania ekonomiky.
- Do schémy SIH tzv. „Antikorona záruky“ sa pridala Tatra banka, ČSOB, OTP bank a aj Unicredit bank. Poskytovať bude finančnú pomoc v podobe zvýhodnených úverov MSP.
- Od stredy 20. mája sa začala 4. fáza otvárania ekonomiky.
- Vláda plánuje predĺžiť obdobie poskytovania štátnej pomoci na udržanie zamestnanosti podnikateľom a SZČO.
- Vláda schválila návrh MFSR, ktorý umožní Slovensku žiadať o pôžičky z novovytvoreného európskeho nástroja SURE.

6/2020

- Od 3. júna nastala ďalšia fáza otvárania ekonomiky. Zmeny nastanú napríklad v reštauráciách, kde sa rušia obmedzenia počtu osôb pri stole.
- ČSOB v spolupráci s Európskym investičným fondom spustila od 25.05.2020 program poskytovania preklenovacích úverov s európskymi zárukami.
- Záujem podnikov o preklenovacie úvery zo schémy Antikorona záruk je väčší ako objem peňazí pripravených na poskytnutie.
- Vláda SR plánuje ďalšie opatrenia na zníženie dopadov koronavírusu na ekonomiku Slovenska.
- M. Krajniak avizoval zámer poskytovať pomoc od štátu podnikateľom a SZČO aj po 31. júli.
- Daňové priznanie stačí podať a daň zaplatíte až v nasledujúci mesiac po skončení pandémie.

	<ul style="list-style-type: none"> • Podniky postihnuté koronakrízou môžu žiadať ministerstvo práce o pomoc za jún a júl 2020. • Vláda pripravuje opatrenia pre prípad druhej vlny šírenia COVID-19 na Slovensku. • Nastáva ďalšie uvoľňovanie opatrení zavedených na zabránenie šírenia COVID-19 na Slovensku • SIH zverejnil výzvu „SIH antikorona záruka 2“. • EXIM Banka spúšťa vlastný program preklenovacích úverov pre podniky zasiahnuté koronakrízou. • Eximbanka potvrdila záujem ďalších komerčných bánk o zapojenie sa do schémy „Antikorona záruka“.
7/2020	<ul style="list-style-type: none"> • Vláda opäť predĺžila obdobie poberania dávky v nezamestnanosti. • Do schémy SIH „Antikorona záruka 2“ sa zapojila aj Tatra Banka a Slovenská sporiteľňa. O úvery je možné požiadať už v piatich komerčných bankách: ČSOB, BKS Bank, OTP Banka, SZRB a UniCredit Bank. • Parlament schválil tzv. „podnikateľské kilečko“, ktoré má zlepšiť podnikateľské prostredie a pomôcť znovu naštartovať ekonomiku. • Vláda schválila ďalší odklad platby poistného pre zamestnávateľov a SZČO. Odklad sa týka mesiaca júl a platbu je možné odložiť do 31. decembra 2020. • Poskytovanie štátnej pomoci z projektu Prvá pomoc sa bude predlžovať.
8/2020	<ul style="list-style-type: none"> • Od 1. augusta spustili úrady práce prijímanie žiadostí o pomoc z projektu „Prvá pomoc“ za júl. • O úvery Antikorona záruka od EXIM Banky môžu podnikatelia požiadať už v siedmich komerčných bankách. • Vláda schválila pokračovanie vyplácania prvej pomoci na podporu zamestnanosti.
9/2020	<ul style="list-style-type: none"> • MFSR informovalo o stanovení termínu na podanie daňového priznania na 31. októbra 2020. • Prvá pomoc štátu na udržanie zamestnanosti bude pokračovať až do konca roka 2021. • MHSR spustilo pomoc určenú pre nedotovaných autobusových dopravcov.
10/2020	<ul style="list-style-type: none"> • Prvá pomoc sa bude zvyšovať. • Na cestovný ruch schválila vláda pomoc vo výške 100 miliónov Eur. • Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MHSR“) predlžuje pomoc s nájмами pre podnikateľov. Podnikatelia tak budú môcť žiadosti podávať do konca mája 2021.
11/2020	<ul style="list-style-type: none"> • Parlament schválil schému štátnej pomoci pre cestovný ruch. • Ministerstvo kultúry spúšťa novú pomoc pracovníkom v kultúre. • Zamestnávateľia a SZČO začínajú posielat' žiadosti o Prvú pomoc plus.
12/2020	<ul style="list-style-type: none"> • Slovensko získalo pôžičku 300 miliónov Eur z nástroja SURE. • Richard Sulík predstavil Kilečko 2, teda balík 469 opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia.

	<ul style="list-style-type: none"> • EK schvaľuje vytvorenie európskeho záručného fondu, ktorý spravuje Európska investičná banka. • Podnikatelia zasiahnutí druhou vlnou pandémie môžu žiadať o dotáciu na nájomné.
1/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Návrh zákona o tzv. „kurzarbeite“ je v medzirezortnom pripomienkovom konaní. • MFSR uvoľnilo 50 miliónov Eur na dotácie na nájmy na rok 2021.
2/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Prvá pomoc plus sa bude zvyšovať a rozširovať. • Vláda schválila schému dlhodobého kurzarbeitu. Celková podpora pre roky 2022 a 2023 je zatiaľ stanovená na 20 miliónov Eur.
3/2021	<ul style="list-style-type: none"> • MHSR nestopne pomoc s nájмами ani po 31.marci 2021.
4/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Vláda schválila na pomoc gastrosektoru a cestovnému ruchu ďalších 120 miliónov Eur. • Uvoľňujú sa obmedzenia v súvislosti s pandemiou. • Ministerstvo dopravy a výstavby SR (ďalej len „MDaVSR“) spustilo druhú etapu pomoci pre gastro a cestovný ruch.
5/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Parlament prijal návrh zákona o trvalom kurzarbeite. • EK schválila Schému štátnej pomoci tzv. „Veľkú schému pre cestovný ruch a gastro“. • Vláda schválila ďalší odklad poistného pre zamestnávateľov a SZČO.
6/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Vláda schválila zmenu vo vyplácaní príspevku v rámci poskytovania príspevku „Prvá pomoc“. „Prvá pomoc“ bude naviazaná na Covid automat. • MDaVSR spustilo veľkú schému pre cestovný ruch. O pomoc môžu požiadať MSP aj veľké podniky a limit na jeden podnik je 1 milión Eur.
7/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Platia nové pravidlá pre získanie pomoci zo schémy „Prvá pomoc“, ktoré je naviazaná na Covid automat.
8/2021	<ul style="list-style-type: none"> • MDaVSR spustilo už tretiu etapu podpory cestovného ruchu v rámci schémy de minimis.
9/2021	-
10/2021	-
11/2021	<ul style="list-style-type: none"> • MDaVSR plánuje otvoriť výzvu pre cestovný ruch v súvislosti s 3. vlnou pandémie koronavírusu. • Zamestnávateľia a SZČO si môžu uplatniť odklad poistného za mesiac november, a to pri poklese čistého obratu o 40 % a viac.
12/2021	<ul style="list-style-type: none"> • Od 1. decembra 2021 končí vyplácanie pandemickej PN.

Zdroj: SBA, vlastné spracovanie

1.2 Denník udalostí na Slovensku

Tento denník udalostí, ktoré sa týkajú opatrení na podporu MSP na Slovensku počas pandémie COVID-19 bol spracovaný na základe zhromaždených správ. Tieto zhromaždené správy spracovalo Slovak Business Academy v rámci projektu s názvom „Monitoring podnikateľského prostredia v súlade s uplatňovaním princípu „Think Small First“.“

17.03.2020

Vtedajší minister hospodárstva SR s ministrom financií SR v spolupráci so zástupcami podnikateľov predstavili opatrenia, ktoré sa týkajú pracovnej legislatívy a nástrojov. Ide o odklad splátok, odvodov či náhrada škôd, ktoré boli spôsobené tým, že sa zatvorili prevádzky kvôli šíreniu COVID-19.

23.03.2020

Nová vláda SR zverejnila súbor obsahujúci 42 opatrení na podporu podnikov poznačených obmedzením prevádzky v súvislosti so šírením COVID-19.

Okrem plošných opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia, ktoré pripravuje Vláda SR, bude na základe odporúčaní EK po legislatívnej úprave možné využiť aj štyri nástroje štátnej pomoci, a to:

1. Okamžitá pomoc s likviditou – zahŕňa priamu finančnú pomoc, daňové úľavy, poskytnutie úverov so zvýhodneným úrokom a garantovaných úverov,
2. Strednodobá pomoc s likviditou – zahŕňa podporu prevádzkových nákladov na obdobie 6, pri reštrukturalizácii až 18 mesiacov, a pomoc na reštrukturalizáciu,
3. Náhrada škôd – počas obdobia, keď museli spoločnosti obmedziť či zastaviť svoju činnosť v súvislosti so šírením koronavírusu,
4. Regionálna investičná pomoc – nástroj, ktorý bude využívaný až pri „ozdravovaní“ ekonomiky, po skončení mimoriadnej situácie v súvislosti so šírením vírusu COVID-19.

24.03.2020

Agentúra SITA zverejnila požiadavku živnostníkov, ktorí od vlády žiadajú, aby im štát kompenzoval príjmy, ktoré stratili pre povinné uzatvorenie prevádzok, alebo pre obmedzenie styku osôb v rámci preventívnych opatrení. Kompenzácia by mohla predstavovať fixnú sumu, alebo percentuálny podiel z príjmov, ktoré SZČO dosahovala v

predchádzajúcom roku podnikania. Tento príspevok od štátu by mal kryť aspoň 70 % vyplatených náhrad.

SZRB prijala opatrenia na pomoc klientom postihnutých krízou. Opatrenia zahŕňajú možnosť odkladu, či dočasné zníženie splátok úveru pre svojich terajších klientov. Zvažuje tiež poskytovanie zvýhodnených úverov pre nových klientov na prekonanie dopadov krízy.

25.03.2020

Parlament v skrátenej legislatívnej konaní prijal opatrenia na zabezpečenie pomoci zamestnancom a podnikateľom na preklenutie krízy počas trvania mimoriadnej situácie a v bezprostrednom období po skončení. Opatrenia sa týkajú vyplácania nemocenských dávok pri nariadenej karanténe, ošetrovného na deti a podpory udržania pracovných miest.

26.03.2020

Vyše 200 zamestnávateľov sa spojilo a rezortu práce predložilo návrh, v ktorom žiadajú o umožnenie súbehu práce z domu a OČR v pomere 50:50. Prijatím návrhu by sa znížili nielen štátne výdavky a mzdové náklady zamestnávateľov, ale zároveň firmy tak nebudú prichádzať o potrebných ľudí v čase ekonomickej recesie.

Podnikatelia zapojení do Iniciatívy slovenských maloobchodníkov vyslovili požiadavku o odpustení alebo znížení nájomného v období platnosti opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19 na Slovensku

27.03.2020

Minister hospodárstva R. Sulík avizoval ďalší balíček pomoci pre podnikateľov na zmiernenie ekonomických dopadov opatrení na zabránenie šírenia COVID-19. Balíček obsahuje 50 opatrení.

Slovenský živnostenský zväz zaslal list premiérovi so žiadosťou o urýchlené prejednanie navrhovaných opatrení na pomoc živnostníkom a SZČO, ktorí tvrdo znášajú následky reštrikcií určených štátom na zamedzenie šírenia koronavírusu, a to zákazom či čiastočným zrušením ich činnosti. Návrhy sa týkajú hlavne dočasného zrušenie platieb sociálnych a zdravotných odvodov, kompenzácií príjmov fixnou sumou alebo percentuálnym podielom z príjmov, príspevku štátu na úhradu 70% náhrady mzdy zamestnancov ako aj ďalších opatrení.

30.03.2020

Vláda schválila 7 opatrení na pomoc. Cieľom je stihnúť spomínaný balík opatrení uzákoniť ešte do konca mesiac. Súčasne navrhované opatrenia sú:

- Štát preplatí 80 % platu zamestnanca tým firmám, ktorých prevádzky sú alebo boli povinne uzavreté,
- príspevky pre živnostníkov a zamestnancov vo firmách, ktoré zaznamenali pokles tržieb, sa budú odvíjať od toho, ako výrazne boli zasiahnuté,
- bankové záruky v hodnote pol miliardy eur pre firmy, aby dokázali financovať svoje podnikanie,
- zamestnancom v karanténe a rodičom na OČR štát uhradí 55 % ich hrubej mzdy,
- odklad platby odvodov pri poklese tržieb o viac ako 40 %,
- odklad preddavkov na dane z príjmov pri poklese tržieb o viac ako 40 %,
- firmy dostanú možnosť započítať si neuplatnenú stratu z podnikania od roku 2014 vrátane.

Štátna spoločnosť SIH oznámila spustenie programu finančnej pomoci pre MSP. Spoločnosť programom umožní finančným inštitúciám poskytovať zvýhodnené úvery, ktoré bude možné skombinovať aj s úrokovou dotáciou na zníženie úrokových sadzieb, avšak len v prípade splnenia podmienky udržania zamestnanosti. Tieto úvery budú najviac štvrtročné, s možnosťou ročného odkladu splátok istiny a úrokov

Poštová banka od 30.03. ponúka bezúročný úver podnikateľom, živnostníkom a MSP s ročným obratom do milióna Eur. Chce im čo najskôr pomôcť preklenúť obdobie, ktoré by pre nich mohlo byť likvidačné a nemuseli rušiť pracovné miesta. Poskytovať bude bezúročné pôžičky podnikateľom do výšky 10.000 Eur na subjekt, a to s možnosťou odkladu splátok o 6 mesiacov.

Vláda povolila otvorenie viacerých, doteraz uzatvorených obchodov a prevádzok, ktorých plocha nepresahuje 1 000 m²

31.03.2020

Viacere komerčné banky vychádzajú v ústrety svojim klientom, podnikateľom a firmám v zložitej situácii a pripravili pre nich balík pomoci na zvládnutie kritického obdobia.

Slovenský živnostenský zväz stále trvá na zakomponovaní ich požiadaviek do pomoci pre najviac postihnutý sektor podnikateľov – živnostníkov. Generálna sekretárka Slovenského živnostenského zväzu považuje prvé ekonomické opatrenia pre živnostníkov za nedostatočné. Jedným zo slabých miest je preukazovanie miery poklesu tržieb.

01.04.2020

EK povolila členským štátom možnosť presunu peňazí medzi operačnými programami.

02.04.2020

Slovenský živnostenský zväz opätovne žiada premiéra o legislatívne zohľadnenie ich návrhov opatrení na zníženie negatívnych dopadov krízy na živnostníkov.

EK predstavila balík návrhov, ktoré majú pomôcť členským štátom vyrovnať sa s krízou. Slovensko tak bude môcť použiť viac ako štyri miliardy z doteraz nevyužitých eurofondov na zmiernenie dopadov pandémie. Iniciatívou EK je aj zriadiť nástroj solidarity tzv. „SURE“ na zmiernenie rizík nezamestnanosti, pomocou ktorého bude komisia poskytovať členským krajinám pôžičky určené firmám a podnikateľom na udržanie zamestnanosti

Slovenskí poľnohospodári žiadajú Slovenský pozemkový fond o šesť mesačný odklad splatnosti nájomného za užívanie pozemkov v správe fondu

03.04.2020

Parlament schválil už avizovanú novelu zákona o sociálnom poistení, ktorá umožňuje odklad platenia poistného pre SZČO a zamestnávateľov, ak ich obrat a príjem z podnikania klesol o najmenej 40%. Splatnosť poistného na sociálne a zdravotné poistenie za marec je 31.07.2020. Výpočet poklesu čistého obratu a príjmov z podnikania, ako aj možnosť posunu splatnosti za ďalšie mesiace stanoví vláda nariadením.

Parlament na zasadaní schválil novelu Zákonníka práce a viaceré finančné opatrenia na zmiernenie dopadov koronakrízy na MSP. Novela upravuje ustanovenia o organizácii pracovného času, čerpaní dovolenky a prekážok v práci. Posúva sa termín podania daňového priznania a zaplatenia dane, podania ročných zúčtovaní za zamestnancov. Schválený je odklad začatých exekúcií a odklad daňového priznania k dani z motorových vozidiel. Finančná pomoc pre MSP má byť poskytovaná hlavne vo forme záruk na úver alebo úhrady úrokov z úveru. Poskytovať sa budú prostredníctvom Exportno-importnej banky a SZRB.

06.04.2020

Od dnešného dňa budú úrady práce prijímať žiadosti od podnikateľov a živnostníkov, ktorí boli nútení uzatvoriť svoje prevádzky, alebo im poklesli tržby kvôli šíreniu COVID-19. Pomoc je rozdelená do dvoch skupín, a to pomoc zamestnávateľom a SZČO. Zamestnávatelia si môžu uplatniť náhradu mzdy zamestnanca vo výške 80 % platu, avšak najviac 1 100 Eur, za podmienky udržania pracovného miesta aj po skončení krízy. Druhú skupinu tvoria zamestnávatelia a SZČO, ktorým klesli tržby o najmenej 20 %.

07.04.2020

MHSR uverejnilo, ktoré prevádzky môžu byť otvorené počas pandémie. Sú to prevádzky ako drogérie, pohrebné služby galantérie, lekárne, pošty, banky, poisťovne.

MFSR zvážilo požiadavky podnikateľov a vyšlo v ústrety daňovníkom, ktorí podali daňové priznanie do konca marca a majú preplatok z dane z príjmu za rok 2019. Napriek pôvodnému plánu vyplácať preplatky až po skončení pandémie ich bude finančná správa vyplácať v pôvodnom riadnom termíne a podnikatelia preplatky dostanú najneskôr do 10.mája 2020.

EK pripravuje opatrenie na pomoc podnikateľom členských štátov EÚ, zasiahnutými reštrikciami v čase koronakrízy. Opatrenie v podobe poskytnutia pomoci prostredníctvom kapitálovej injekcie sa pridá k už avizovanej dočasnej schéme pomoci.

08.04.2020

Vláda avizuje prijatie ďalších opatrení na pomoc SZČO a MSP. Navrhuje odpustenie odvodov zamestnávateľa za mesiac apríl pre všetky firmy, ktoré museli zatvoriť svoje prevádzky na základe rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR. Rozšírené budú aj opatrenia na poskytovanie príspevku firmám s poklesom tržieb. Vláda plánuje pomôcť aj podnikateľom, ktorí dlhodobo neplatili odvody do sociálnej poisťovne. Táto pomoc však bude menšia ako pre podnikateľov, ktorí odvody pravidelne odvádzali.

Bude spustené podávanie žiadostí o príspevky pre zamestnávateľov a SZČO, ktorí zaznamenali pokles tržieb v súvislosti s opatreniami na zamedzenie šírenia COVID-19, a to minimálne o 20 %. Žiadatelia si môžu vybrať z troch variant výpočtu poklesu služieb. Prvou je porovnanie tržby za vykazovaný mesiac s tržbou za rovnaký mesiac v roku 2019. Druhá je porovnať priemer tržieb za rok 2019 s tržbou za vykazovaný mesiac. Tretí variant

je určený pre zamestnávateľov a SZČO, ktorí nepodnikali celý rok 2019. V tomto prípade sa porovnáva tržba za vykazovaný mesiac s tržbou za február 2020.

V rámci balíčka druhej pomoci parlament schválil novelu zákona o mimoriadnych opatreniach vo finančnej oblasti. SZČO a MSP môžu požiadať banku o odloženie splátok úveru na obdobie až 9 mesiacov kedykoľvek počas trvania pandémie. Banka musí žiadosti vyhovieť, ak ku dňu podania žiadosti nemá klient nedoplatok. Ostatné spoločnosti poskytujúce spotrebiteľské úvery a lízingové spoločnosti poskytnú odklad splátok na 3 mesiace s možnosťou, že klient môže požiadať o predĺženie odkladu splátok na ďalšie 3 mesiace. Počas odkladu splátok je úver naďalej úročený, pričom úroky budú rozvrhnuté do zvyšných splátok úveru.

Minister hospodárstva plánuje podporu firiem systémom štátnej podpory na udržanie pracovného miesta tzv. „kurzarbeit“. Ide o podporu iba počas súčasnej mimoriadnej situácie.

09.04.2020

Vláda schválila návrh zákona, ktorým sa môžu zmierniť dopady koronakrízy v oblastiach, ktoré sú v pôsobnosti MDaVSR. V oblasti cestnej, železničnej, vodnej a leteckej dopravy, výstavby, bytovej politiky a cestovného ruchu by sa mali predĺžiť platnosti viacerých dokladov nevyhnutných na vykonávanie činnosti, odkladá sa vykonávanie kurzov a štátnych skúšok.

Po schválení návrhu EK bude možné doteraz nevyužitú zdroj z európskych štrukturálnych fondov urýchlene presmerovať na boj s pandemiou koronavírusu a jej následkami. Zvyčajne prísne pravidlá čerpania budú uvoľnené a všetky eurofondy budú využité v zdravotníctve, ale aj na záchranu MSP a podporu zamestnanosti. Výhodou bude rýchle a flexibilné presúvanie peňazí medzi jednotlivými fondami a regiónmi. Doteraz nezazmluvnené prostriedky vo výške 4,1 miliárd Eur bude počas jedného roka Európska únia Slovensku preplácať v plnej výške, bez spoluúčasti prijímateľa a štátu. Výzvy budú predkladať príslušné ministerstvá.

14.04.2020

Vzniká pomoc pre zamestnávateľov v dvoch formách. Prvou formou je tzv. „kurzarbeit“, kedy štát preplatí mzdy zamestnancov vo výške 80% ich hrubej mzdy v

prípade, že je prekážka zo strany zamestnávateľa. Ak si zamestnávateľ vyberie túto možnosť, nemusí preukazovať pokles tržieb. Druhou možnosťou je, že zamestnávateľ pokles tržieb preukáže a bude dostávať od štátu príspevok do výšky 540 Eur mesačne na každého zamestnanca. Ďalšia pomoc je nasmerovaná pre jednoosobové s. r. o. a aj SZČO, ktoré neplatili odvody. Výška tejto pomoci je stanovená na 210 Eur mesačne. Žiadatelia musia predložiť vyhlásenie, že nemali v danom mesiaci iný príjem na úhradu svojich životných nákladov. Podmienkou pri jednoosobovej s. r. o. je aj výška čistého zisku v minulom roku, ktorý nesmel presiahnuť 9 600 Eur.

17.04.2020

Všetky zdravotné poisťovne zareagovali na vládou schválené opatrenia. Zamestnávateľia a SZČO, ktorí si platia zdravotné poistenie, môžu požiadať o odklad splatnosti preddavkov za marec, ak im klesol príjem z podnikania o viac ako 40%. Preddavok bude splatný do 31.07.2020. Vládne opatrenie sa nevzťahuje na poistné za zamestnancov, zamestnávateľia sú povinní odvádzať za nich poistné v pôvodných termínoch.

Vláda schválila novelu zákona z dielne MFSR, ktorou sa majú prijať ďalšie opatrenia v súvislosti s koronavírusom. Novela prináša oslobodenie od platenia preddavkov na daň z motorových vozidiel, ktoré sú splatné počas pandémie. Tie budú následne vyrovnané v lehote na podanie daňového priznania k dani z motorových vozidiel. Neplatenie preddavkov bude umožnené aj na daň z príjmov fyzických a právnických osôb splatných počas pandémie, a to za obdobie, ktoré nasleduje po období v ktorom daňovník vykáže zníženie svojich tržieb najmenej o 40%. Daňovník si taktiež bude môcť uplatniť odpočet daňovej straty vykázananej za obdobie 2015 až 2018 od základu dane.

21.04.2020

Od stredy 22. apríla sa spustí prvá fáza otvárania prevádzok, ktoré boli uzatvorené v súvislosti s pandemiou. Povoľenie otvoriť budú mať vonkajšie trhoviská, obchody a služby do 300m², prevádzky verejného stravovania cez výdajné okienko, dlhodobé ubytovacie prevádzky a predajne automobilov. Plán otvárania má štyri fázy.

SZRB a EXIM banka budú poskytovať zvýhodnené úvery MSP a SZČO. Finančnú pomoc bude tvoriť poskytovanie záruk a úhrada úrokov za úver. Základné podmienky získania bezúročného úveru sú udržanie činnosti minimálne rok s tým, že na konci obdobia

podnikatelia nesmú mať dlhy na sociálnych ani zdravotných odvodoch. Celková výška úverov, ktorú banky plánujú poskytnúť je v približnej výške 50 miliónov Eur. Pomoc bude poskytovaná predovšetkým podnikateľom najviac postihnutých pandémiou.

22.04.2020

Parlament schválil novelu zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti s COVID-19, ktorá chráni nájomcov v prípade meškania platby za nájom aj nebytových priestorov. Prenajímateľ teda nebude môcť ukončiť jednostranne zmluvu nájomcovi až do 31. decembra 2020, z dôvodu omeškania platby v období od 1. apríla 2020 do 30. júna 2020. Zákon hovorí aj o možnosti odkladu exekúcie pre fyzické osoby, ktorým klesli príjmy z dôvodu mimoriadnej situácie.

Parlament v skrátrenom legislatívnom konaní prijal novelou zákona o sociálnom poistení, ktorá oslobodí zamestnávateľa alebo povinne dôchodkovo poistenú SZČO, od platby poistného za mesiac apríl 2020. Výnimka bude platiť len pre podnikateľov, ktorí mali v apríli uzatvorenú prevádzku aspoň 15 dní, na základe rozhodnutia príslušného orgánu.

EK schválila pre Slovensko schému pomoci na podporu zamestnanosti v sume 2 miliardy Eur. Schéma je prioritne zameraná na zachovanie pracovných miest a zároveň podporu SZČO počas pandémie. Použiť ich budú môcť na mzdy, odvody a taktiež na kompenzáciu znížených príjmov. Odhaduje sa, že opatrenie podporí takmer 400-tisíc zamestnancov a 300-tisíc SZČO.

23.04.2020

Minister hospodárstva SR R. Sulík informoval o novej forme pomoci pre MSP. Časť nevyčerpaných eurofondov Ministerstva hospodárstva bude presunutých prostredníctvom SIH do deviatich komerčných bánk, kde si budú môcť podnikatelia požiadať o preklenovací úver. Celkovo sa z eurofondov plánuje využiť približne 300 miliónov Eur. Maximálna výška úveru je 1,2 miliónov Eur pre podnikateľa na obdobie 4 roky, vrátane ročného odkladu a úroková sadzba by sa mala pohybovať do maximálnej výšky 2% ročne. Úver nazvaný „antikورونا záruka“ je určený primárne na mzdové a prevádzkové náklady, nie však na splatenie starých úverov.

24.04.2020

Hlavy štátov Európskej únie sa dohodli na prijatí balíka na oživenie ekonomiky vo výške 540 miliárd Eur. K dispozícii by mal byť už 1. júna 2020. EK bola zároveň lídrami vyzvaná k vypracovaniu plánu, súčasťou tzv. „fonder obnovy“, na zotavenie EÚ z krízy zapríčinené šírením vírusu COVID-19. Plán bude nasmerovaný na sektory a časti Európy najviac zasiahnuté pandémiou. EK predstaví svoj návrh už začiatkom mája.

27.04.2020

MPSVaR potvrdilo možnosť zmeny vybraného príspevku od štátu v súvislosti s opatreniami na zabránenie šírenia COVID-19.

EXIM banka spúšťa prijímanie žiadostí o prevádzkový úver na pomoc podnikateľom zasiahnutých protipandemickými opatreniami. Zvýhodnený úver je určený podnikateľom z kategórie MSP, ktorí sa orientujú na export. Získané financie je možné využiť na prevádzkové náklady, investície do hmotného a nehmotného majetku, na udržanie zamestnanosti a platenie záväzkov voči zdravotnej a Sociálnej poisťovni. Hlavnou podmienkou získania úveru je udržanie priemernej zamestnanosti za 12 predchádzajúcich mesiacov a taktiež klient nesmie mať po dobu jedného roka neuhradené záväzky voči Sociálnej a zdravotnej poisťovni.

28.04.2020

V. Remišová, podpredsedníčka vlády pre investície a informatizáciu, oznámila presun 1,2 miliardy Eur z eurofondov na podporu ekonomiky pri boji s pandémiou. Peniaze sú namierené do piatich kľúčových oblastí: podpora zdravotníckeho systému; udržanie zamestnanosti a pracovných miest; mikro, MSP; podpora záchranného integrovaného systému; iné opatrenia napr. vzdelávanie.

29.04.2020

MFSR vydalo správu, podľa ktorej v období trvania pandémie nebude nikto platiť vyššie preddavky. Rozlišujú sa štyri skupiny daňovníkov:

1. Daňovník s tržbami o 40 % nižšími oproti rovnakému obdobiu v minulom roku (neplatí žiadne preddavky),
2. daňovník s už podaným daňovým priznaním, ktorého daň bola nižšia ako v roku 2018 (preplatok na dani bude vrátený a od apríla bude platiť preddavky z nižšej daňovej povinnosti),

3. daňovník s už podaným daňovým priznaním, ktorého daňová povinnosť bola vyššia ako minulý rok (doplatiť daň bude potrebné najneskôr do jedného mesiaca od skončenia pandémie a preddavky budú platiť tak ako doteraz),
4. daňovník, ktorý buď už má podané daňové alebo nemá podané daňové priznanie a chce upraviť svoje daňové povinnosti na základe žiadosti správcovi dne o platenie preddavkov (výšku dane určí správca).

Štátne príspevky na udržanie zamestnanosti poskytované zamestnávateľov a SZČO nebudú podliehať zdaňovaniu. Tak isto nebudú považované za tržby, aby pri vykazovaní poklesu tržieb neznižovali nárok na pomoc podnikateľom zasiahnutých koronakrízou. MFSR pripravuje novelu zákona o dani z príjmov, kde bude toto rozhodnutie upravené aj legislatívne.

30.04.2020

Vláda SR schválila možnosť uchádzať sa o zvýhodnené úvery zo SIH a EXIM banky, bez rozdielu na typ podniku.

Podľa Slovenského živnostenského zväzu sú prijaté opatrenia na podporu živnostníkov zasiahnutých krízou stále nedostatočné. Kritizujú najmä nepreplácanie nájomov štátom. Požadujú zaviesť preplácanie nájomného vo výške aspoň 40 % a zákonom zabezpečiť zníženie nájomného prenajímateľom tak isto o 40 %. Kriticky sa Slovenský živnostenský zväz stavia aj k výške podpory pre SZČO, ktorí neplatili sociálne odvody.

04.05.2020

Premiér I. Matovič oznámil nový plán otvárania prevádzok. Od stredy 6.5 sa spustí druhá a zároveň aj tretia fáza otvárania ekonomiky.

05.05.2020

Žiadosť o pomoc od štátu za mesiac apríl môžu podnikatelia a živnostníci podávať až od 16. mája. Do tohto dátumu budú prijímané len žiadosti za mesiac marec 2020.

Do schémy SIH tzv. „Antikorona záruky“ sa pridala aj Unicredit bank. Poskytovať bude finančnú pomoc v podobe zvýhodnených úverov MSP. Úvery budú poskytované len podnikom, ktoré boli priamo ovplyvnené pandemiou.

06.05.2020

Asociácia hotelov a reštaurácií Slovenska, Slovenské združenia výrobcov piva a sladu, Asociácia výrobcov nealkoholických nápojov a minerálnych vôd, Potravinárska komora Slovenska a Slovenský zväz kuchárov a cukrárov vydali spoločné vyhlásenie, v ktorom vyjadrili spokojnosť s uvoľňovaním ekonomiky. Vo vyhlásení uviedli aj požiadavky, ktoré zahŕňajú poskytnutie jasných a uskutočniteľných podmienok otvárania prevádzok. V rámci zavádzania hygienických opatrení ponúkli Úradu verejného zdravotníctva SR svoje skúsenosti prevádzkovateľa gastro podnikov, aj výrobcovia potravín a nápojov. Za dôležité považujú poskytovanie štátnej pomoci podnikateľom do konca roka 2020 a zároveň vytvorenie ďalších možností čerpania pomoci gastro podnikom.

07.05.2020

Od 6.5 začala Sociálna poisťovňa prijímať žiadosti o odpustenie platby odvodov za mesiac apríl 2020. Požiadat' o odpustenie platby odvodov môžu zamestnávateľa aj SZČO. Podmienkou je najmenej 15 dní povinne uzatvorená prevádzka v apríli. Termín doručenia čestného vyhlásenia o uzatvorení prevádzky do Sociálnej poisťovne je najneskôr do 18. máj 2020.

12.05.2020

Banky ČSOB, OTP banka a pobočka zahraničnej banky OBERBANK začnú tiež poskytovať úvery so zárukou SIH. Doteraz sa zapojilo sedem bánk, poskytovať budú zvýhodnené úvery pre MSP. Hlavná podmienka pre podniky je udržanie zamestnanosti.

13.05.2020

Podnikatelia môžu využívať inštitút dočasnej ochrany. Požiadat' o ňu môžu podnikatelia, ktorý nie sú schopní splácať svoje záväzky z dôvodu ekonomickej krízy zapríčinennej koronavírusom. Dočasnú ochranu je možné využiť do 1. októbra, v prípade potreby ho Vláda SR môže predĺžiť do 31.12.2020.

Štát bude v čase krízy podporovať vytváranie nových pracovných miest. Preferovať sa bude poskytovanie daňových prázdnin pred priamu finančnou pomocou.

14.05.2020

Minister hospodárstva R. Sulík, informoval o zmene v podmienkach čerpania tzv. „Antikorona záruky“. Po novom o zvýhodnený úver môžu požiadať aj podniky, ktoré boli k 31.12.2019 definované ako podnik v ťažkostiach.

15.05.2020

Vedúci Stáleho zastúpenia SR pri EÚ Peter Javorčík informoval o jednohlasnom schválení nástroja na podporu zamestnanosti SURE. Hlasovanie prebehlo na úrovni veľvyslancov členských štátov pri EÚ. Program bude disponovať finančnými prostriedkami vo výške 100 miliárd Eur. Členské krajiny budú môcť program využívať do konca roku 2022.

Do programu tzv. „Antikorona záruky“ sa pridala aj Tatra banka. Dokopy je v programe už 8 bánk.

18.05.2020

Premiér I. Matovič avizoval ďalšie uvoľňovanie opatrení zavedených v súvislosti s pandémiou. Od stredy 20. mája sa začína 4. fáza otvárania ekonomiky. Otvoriť budú môcť napríklad obchodné centrá bez detských kútikov. Reštaurácie a bary môžu začať využívať svoje interiérové priestory.

MPSVaR vyhlasuje, že je v záujme štátu pomáhať zamestnávateľom a SZČO aj po skončení koronakrízy. Zhromaždené eurofondy by chceli vyplácať aj po najťažších mesiacoch pandémie, aby tak zabránili prepúšťaniu.

Európsky parlament schválil nelegislatívne uznesenie o budúcom finančnom rámci a pláne hospodárskej obnovy, do ktorého poslanci zahrnuli požiadavku vytvorenia balíka озdravných opatrení v súvislosti s ekonomickými dopadmi pandémie. Vytvorený má byť Fond pre obnovu a transformáciu s celkovým rozpočtom 2 miliárd Eur. Financie sa z neho budú prerozdeľovať formou úverov, grantov a priamych platieb na investície. Prostriedky majú smerovať najmä do hospodárstva, podporiť MSP a zvýšiť pracovné príležitosti.

20.05.2020

Štát prispeje na nájomy čiastkou, ktorú prenajímateľ odpustí nájomcovi. Ďalšiu časť nájmu bude možné rozložiť až na 48 splátok. V praxi to bude fungovať nasledovne: ak prenajímateľ odpustí nájomcovi napríklad 50 % ceny nájmu, štát zaplatí zvyšných 50 %. Tým pádom nájomca nebude platiť nič. Ak však prenajímateľ odpustí napríklad 20 % ceny

nájmu, štát zaplatí len 20 % a zvyšných 60 % musí uhradiť prenajímateľ. Minister hospodárstva upresnil, že v prípade rozloženia zvyšnej platby na splátky nebude možné zdvihnúť cenu nájmu.

Vláda schválila návrh nariadenia, ktorý umožní odklad odvodu poistného podnikateľom s poklesom tržieb o minimálne 40 %. Týka sa to povinne nemocensky a dôchodkovo poistenej SZČO a poistného plateného zamestnávateľom za marec a máj 2020. Odklad je možný do 31.12.2020.

21.05.2020

Vláda plánuje predĺžiť obdobie poskytovania štátnej pomoci na udržanie zamestnanosti podnikateľom a SZČO, ktorých zasiahla kríza spôsobená pandémiou. Obdobie poskytovanie pomoci predĺži na mesiace júl a jún.

22.05.2020

Z rokovania zástupcov zamestnancov a zamestnávateľov s Vládou SR vzišla myšlienka vytvorenia komisie zaoberajúcej sa zmenami v dôchodkovom systéme a oblasti daňového zaťaženia, s cieľom zlepšiť fungovanie dotknutých oblastí. Zároveň by mohla pomôcť s naštartovaním ekonomiky. V pláne je zaviesť aj trvalý model tzv. „kurzarbeitu“ na Slovensku.

25.05.2020

Iniciatíva na pomoc gastro podnikateľom zaslala premiérovi I. Matovičovi a hygienikom list so žiadosťou o prehodnotenie prísnych podmienok spojených s otváraním vnútorných priestorov prevádzok. Hlavné požiadavky sa týkajú zrušenia limitácie počtu zákazníkov vo vnútri prevádzky a zrušenie povoleného počtu zákazníkov sediacich za jedným stolom. Tak isto žiadajú umožniť gastro podnikom čerpanie úverov so štátnou garanciou a z fondov EÚ.

26.05.2020

MHSR vytvorilo stránku <https://podnikame.mhsr.sk>, na ktorej je možné nájsť sumár všetkých ekonomických opatrení prijatých na zmiernenie dopadov pandémie na hospodárstvo SR.

27.05.2020

Obdobie podpory v nezamestnanosti sa opäť o mesiac predĺžilo. Opatrenie z dielne rezortu práce je zamerané na zlepšenie ekonomickej situácie občanov poberajúcich dávku v nezamestnanosti, ktorí si z dôvodu koronakrízy nemôžu nájsť prácu. Opatrenie by sa malo týkať približne 14 800 osôb.

Vláda schválila návrh MFSR, ktorý umožní Slovensku žiadať o pôžičky z novovytvoreného európskeho nástroja SURE.

29.05.2020

Podľa ministra hospodárstva R. Sulíka tempo zotavovania slovenskej ekonomiky bude závisieť aj od vládnej podpory. Na najbližšej koalícnej rade chce preto predstaviť súbor 19 protikrizových opatrení. Približne polovica opatrení sa venuje strategickým opatreniam a druhá polovica je zameraná na zlepšenie podnikateľského prostredia.

01.06.2020

Gastro podniky sa obávajú o svoje prežitie aj po uvoľnení opatrení a posielajú otvorený list a petíciu pre vládu. Požiadavky zadefinovali do piatich bodov:

1. upravenie obmedzenia počtu hostí pri stole,
2. prístup k úverom,
3. možnosť využiť štátnu pomoc s nájmi,
4. odpustenie odvodov za máj,
5. zníženie DPH.

Podľa vyjadrenia zástupcov by hlavne zníženie DPH pomohlo reštartu celého odvetvia.

02.06.2020

Od 3. júna nastane ďalšia fáza otvárania ekonomiky. Zmeny k lepšiemu nastanú napríklad v reštauráciách, kde sa rušia obmedzenia počtu osôb pri stole a na jedného zákazníka v prevádzkach bude nutné dodržať len 10m².

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny v nadväznosti na množiace sa sťažnosti podnikateľov na zložitost' a ťažkú orientáciu v štátnej pomoci, zverejnilo manuál na výpočet tržieb pri opatrení 2 a 3B.

03.06.2020

ČSOB v spolupráci s Európskym investičným fondom spustila od 25.05.2020 program poskytovania preklenovacích úverov s európskymi zárukami. Úvery sa budú poskytovať z programu COSME Covid-19, ten je určený pre mikro a stredne veľké podniky s maximálne 250 zamestnancami a ročným obratom do 50 miliónov Eur a z programu InnovFin Covid-19, ktorý je zameraný na segment stredných a veľkých podnikov.

04.06.2020

Finančná správa pripomína podnikateľom a živnostníkom možnosť neplatenia preddavkov na daň behom pandémie a v mesiacoch bezprostredne po jej skončení. V prípade záujmu je nutné doložiť vyhlásenie o poklese tržieb o viac ako 40 % príslušnému správcovi dane a to najneskôr 15 dní pred uplynutím lehoty splatnosti preddavkov.

Záujem podnikov o preklenovacie úvery zo schémy Antikorona záruk je väčší ako objem peňazí pripravených na poskytnutie. Slovenská sporiteľňa, ako prvá banka poskytujúca prostriedky zo schémy, už vyčerpala prvý balík „Antikorona financií“. Zároveň už uzatvorila zmluvu o druhom balíku so SIH pripravuje podklady na žiadosť o tretí balík. Zvýhodnené úvery poskytla 41 spoločnostiam vo výške 9,2 milióna Eur.

Vláda SR prijala novelu zákona pojednávajúcu o možnosti štátu zaplatiť nájom za prevádzky zatvorené na základe rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva. Výška dotácie od štátu bude v rovnakej výške ako odpustené nájomné od prenajímateľa.

09.06.2020

Od stredy 10.6 nebudú platiť povinné rozstupy medzi stolmi v reštauráciách. Otvárať sa budú taktiež detské kútiky a nočné kluby. Premiér zároveň vyzval podnikateľov, aby znova naštartovali svoje podnikanie, keďže život sa vracia do normálneho stavu a všetky obmedzenia sú už len vo forme odporúčaní.

Parlament schválil zákon o štátnych príspevkoch na nájom. Oproti pôvodnému návrhu je v zákone zmena: nájomca bude chránený počas 48 mesiacov splácania dlžnej sumy pred zvyšovaním nájomného.

11.06.2020

Minister práce, sociálnych vecí a rodiny M. Krajniak avizoval zámer poskytovať pomoc od štátu podnikateľom a SZČO aj po 31. júli.

16.06.2020

Prezidentka Z. Čaputová podpísala novelu zákona o sociálnom poistení. Zákon umožňuje rodičom, ktorí nemôžu umiestniť svoje dieťa do predškolských a školských zariadení z kapacitných dôvodov, poberanie OČR aj za mesiac jún.

Finančná správa informuje, že daňové priznanie stačí podať a daň zaplatíte až v nasledujúci mesiac po skončení pandémie.

17.06.2020

Vláda schválila návrh nariadenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny týkajúceho sa odkladu platby poistného za jún 2020. Návrh sa týka zamestnávateľov a SZČO s preukázaným poklesom čistého obratu alebo príjmov z podnikania.

Podniky postihnuté koronakrízou môžu žiadať ministerstvo práce o pomoc za jún a júl 2020, aj napriek uvoľneniu opatrení.

VÚB banka prerozdělila firmám 18 miliónov Eur vo forme zvýhodnených úverov zo schémy SIH tzv. „Antikorona záruky“. Keďže žiadostí bolo mnohonásobne viac požiadala VÚB o pridelenie ďalšieho balíka peňazí.

18.06.2020

Už budúci týždeň sa spustí vyplácanie dotácií na nájom.

Vláda potvrdila prípravu opatrení pre prípad druhej vlny šírenia COVID-19 na Slovensku. Vláda sleduje opatrenia prijímané v okolitých krajinách ale pracujú aj na vlastných nápadoch.

Vláda prerokuje novely zákonov lex korona týkajúce sa zlepšovania podnikateľského prostredia. Schvaľovanie by malo prebehnúť v zrýchlenom legislatívnom konaní. Minister hospodárstva verí, že sa vďaka ním podarí posilniť slovenské podnikateľské prostredie a prejaví sa to aj v posunutí Slovenska v hodnotiacich rebríčkoch.

19.06.2020

EK schválila tri schémy finančnej pomoci a záruk smerované na podporu a pomoc podnikov zasiahnutých koronakrízou. Ide o priame granty s maximálnou výškou 800 000 Eur na jeden podnik.

Premiér I. Matovič ohlásil ďalšie uvoľňovanie opatrení zavedených na zabránenie šírenia COVID-19 na Slovensku.

22.06.2020

SIH zverejnil výzvu „Antikorona záruka 2“. SIH predpokladá začatie poskytovania týchto úverov počas júla. Banky budú môcť poskytovať preklenovacie úvery do 2 miliónov Eur a splatnosťou od 2 do 6 rokov. Požiadať o úver z tejto schémy budú môcť podniky zasiahnuté koronakrízou a získané financie môžu použiť na pokrytie prevádzkových alebo investičných nákladov.

MFSR spolu so Slovenskou bankovou asociáciou dospeli k dohode ohľadom zrušenia bankového odvodu. Banky odvod platiť nebudú, namiesto toho presunú 1,5 miliardy Eur do Rozvojového fondu Slovenska.

23.06.2020

EXIM Banka spúšťa vlastný program preklenovacích úverov pre podniky zasiahnuté koronakrízou. Poskytovať bude nízkoúročné úvery v sume od 2 do 20 miliónov Eur. Ďalej to budú úvery s odkladom splátky istiny aj úroku počas prvého roka, ich splatnosť bude 2-6 rokov. Zapojiť sa môžu všetky banky s povolením poskytovať úvery na území SR.

Do 30. júna môžu SZČO zasielať výkazy alebo žiadosti o pomoc od štátu v rámci schémy 2 za máj. Tak isto zamestnávateľia majú do tohto dátumu poslednú možnosť požiadať o pomoc zo schémy 1 a 3 (3A,3B) za apríl.

25.06.2020

Vláda schválila „podnikateľské kilečko“ vypracované ministerstvom hospodárstva, ktoré má zlepšiť podnikateľské prostredie a pomôcť znovu naštartovať ekonomiku po koronakríze. Prvé opatrenia by mali nadobudnúť platnosť už v júli.

O štátnu pomoc s nájmmami môžu požiadať všetci podnikatelia a nepodnikatelia s uzatvorenými prevádzkami na základe vládneho rozhodnutia. Nárok na pomoc majú aj e-

shopy s kamennou predajňou, reštaurácie s výdajom cez okienko, právnici či prekladatelia. Teda všetci s povinne uzatvorenými priestormi pre koncového zákazníka.

29.06.2020

Všeobecná úverová banka podpísala dohodu s Eximbankou a začne poskytovať podnikom úvery s výškou od 2 do 20 miliónov Eur.

30.06.2020

O zvýhodnené úvery budú môcť podnikatelia požiadať aj v Tatra banke a v Slovenskej sporiteľni. Eximbanka potvrdila záujem ďalších komerčných bánk o zapojenie sa do schémy „Antikورونا záruka“.

01.07.2020

Vláda opäť predĺžila obdobie poberania dávky v nezamestnanosti. Predĺženie má pomôcť občanom registrovaným na Úrade práce a v dôsledku koronavírusu si nemôžu nájsť prácu.

Do schémy SIH „Antikورونا záruka 2“ sa tento týždeň pridala aj Tatra Banka a Slovenská sporiteľňa. Budú môcť poskytovať preklenovacie úvery do 2 miliónov Eur, splatnosťou 2-6 rokov a úroková sadzba je vo výške 3,9 % p.a pre mikropodniky a pre ostatné veľkostné kategórie 1,9 % p.a.

02.07.2020

Systém žiadostí na dotácie je spustený pre podnikateľov zo všetkých krajov súčasne. Žiadosti bude možné podávať až do konca novembra a poskytnutá pomoc sa odhaduje na 200 tisíc Eur.

Minister hospodárstva R. Sulík odmietol myšlienku podpory aj stratových firiem. Zmysel pomáhať vidí len pri podniku v ťažkostiach. Napriek tomu zastáva názor, že Slovensko bude ešte musieť vynaložiť veľkú snahu, aby vyčerpalo všetku pripravenú pomoc.

10.07.2020

Parlament schválil tzv. „podnikateľské kilečko“ z dielne ministerstva hospodárstva. Začiatkom jesene plánujú predložiť druhé „kilečko“ pre zlepšenie podnikateľského prostredia.

O úvery so štátnymi zárukami z programu „Antikورونا 2“ je obrovský záujem. Tatra banka po týždni od tohto programu spustenia eviduje viac ako 2 000 žiadostí. Prvými klienti banky už úvery čerpajú. Maximálna výška úveru je 20 miliónov Eur, splatnosť od 2 – 6 rokov s možnosťou odkladu splácania istiny a úroku na jeden rok. Poplatok za záruku je možné odpustiť po splnení podmienky udržania zamestnanosti počas 12 mesiacov

15.07.2020

Vláda schválila ďalší odklad platby poisťného pre zamestnávateľov a SZČO. Odklad sa týka mesiaca júl a platbu poisťného je možné odložiť do 31. decembra 2020. Podmienkou odkladu je pokles obratu o 40 % a viac.

Poskytovanie štátnej pomoci z projektu Prvá pomoc sa bude predlžovať. Cieľom návrhu je poskytovanie príspevku až do schválenia tzv. „kurzarbeitu.“

Dohodu o príspevku medzi Európskou investičnou bankou a Slovenskou republikou schválila vláda. Investície sa prostredníctvom finančných sprostredkovateľov a Slovenskej záručnej a rozvojovej banky sa nasmerujú najmä na podporu MSP.

EK oznámila prijatie nového daňového balíka na podporu obnovy hospodárstva EÚ.

20.07.2020

MHSR chystá ďalší balík pomoci podnikom, ktoré počas pandémie nemohli vykonávať svoju činnosť alebo ju museli výrazne obmedziť. Balík bude určený len pre vybrané sektory.

O úvery z garančnej schémy Slovak Investment Holding „Antikورونا záruka 2“ je možné požiadať už v piatich komerčných bankách: ČSOB, BKS Bank, OTP Banka, SZRB a UniCredit Bank. Úvery majú podporiť finančnú kondíciu a udržanie zamestnanosti v slovenských firmách, ktoré zasiahla koronakríza

21.07.2020

Lídri členských štátov EÚ dospeli k dohode o záchrannom balíku po skončení koronakrízy. Fond obnovy bude pracovať s rozpočtom 750 miliárd Eur, ktoré sa budú rozdeľovať medzi krajiny najviac poznačené pandemiou, formou nenávratných grantov a pôžičiek.

29.07.2020

SIH a Eximbanka SR uzatvorili s Poštovou bankou zmluvu o poskytovaní pôžičiek z programu „Antikorona záruky“. Úvery sú určené pre podniky zasiahnuté koronakrízou. Banka v najbližších dňoch spustí prijímanie žiadostí.

03.08.2020

Od 1. augusta spustili úrady práce prijímanie žiadostí o pomoc z projektu „Prvá pomoc“ za júl. SZČO môžu výkazy v rámci opatrenia 2 zasielať do 31.08.2020. Zamestnávateľia môžu výkazy v rámci opatrení 1, 3A a 3B zasielať až do konca septembra. Zároveň majú zamestnávateľia možnosť zasielať výkazy na príspevky na mzdy za mesiac júl až do konca augusta.

14.08.2020

Minister práce M. Krajniak oznámil vytvorenie Fondu udržania zamestnanosti. Fond bude spustený v roku 2022 a bude fungovať ako trvalý „kurzarbeit“. Výška príspevku z tohto fondu bude 80 % mesačnej čistej mzdy zamestnanca, z toho 60 % príspevku sa bude vyplácať z fondu a zvyšných 20 % bude znášať zamestnávateľ. Na príspevok budú mať nárok aj SZČO. Odvodové zaťaženie sa zvyšovať nebude, príspevky budú riešené v rámci poistenia v nezamestnanosti.

17.08.2020

O úvery Antikorona záruka od EXIMBANKY SR môžu podnikatelia požiadať už v siedmich komerčných bankách.

19.08.2020

Vláda schválila pokračovanie vyplácania prvej pomoci na podporu zamestnanosti, avšak momentálne navýšenie výšky pomoci neplánujú. V prípade schválenia pôžičky z nástroja SURE na jeseň tohto roka, budú tieto prostriedky použité na pokračovanie schém prvej pomoci.

24.08.2020

Aj podniky v ťažkostiach budú môcť požiadať o príspevok na nájomné. Podmienky pre mikro a malé ostávajú rovnaké ako pre ostatné podniky, teda sa budú riadiť schémou de minimis, ktorou sa výška maximálnej pomoci stanovuje na 200 000 Eur pre jeden podnik.

Rada Európskej Únie bude schvaľovať návrh EK o poskytnutí financií v rámci nástroja SURE pre 15 členských krajín. Podľa návrhu EK by Slovensko mohlo získať 631 miliónov Eur vo forme úverov s výhodnými podmienkami.

04.09.2020

MFSR informovalo o stanovení termínu na podanie daňového priznania na 31. októbra 2020. V septembri by mal tento návrh prejsť aj legislatívnym konaním. Avšak stále nie je známe, či do tohto termínu bude nutné daň aj zaplatiť.

08.09.2020

MHSR spustilo pomoc určenú pre nedotovaných autobusových dopravcov, ktorých zasiahla koronakríza. Rezort ponúka autodopravcom dve možnosti. Buď požiadajú o príspevok 1 000 Eur na jeden autobus na mesiac v období pandémie alebo pokrytie 60 % straty zaznamenatej v porovnaní s predchádzajúcim rokom.

23.09.2020

Prvá pomoc štátu na udržanie zamestnanosti bude pokračovať aj naďalej. Podľa návrhu, ktorý schválila Vláda SR, bude štát podnikom vyplácať pomoc až do konca roka 2021. Od roku 2022 bude podľa tohto návrhu zavedený trvalý kurzarbeit.

01.10.2020

Vláda schválila návrh zákona, ktorého súčasťou je aj dočasná ochrana podnikateľov vo finančných ťažkostiach, malý konkurz a neformálna reštrukturalizácia. Zákon by mal vstúpiť do platnosti na začiatku roka 2021. Momentálne platná ochrana pred veriteľmi zavedená v súvislosti s pandemiou bude platná len do konca roka 2020.

13.10.2020

Vláda schválila návrh z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny o poskytnutí pomoci v maximálnej výške všetkým gastro prevádzkam, ktoré nezatvoria a budú realizovať donášky jedla.

14.10.2020

Prvá pomoc sa bude zvyšovať. Vláda SR schválila prvú pomoc pre podniky zvýšenú o 50 %. Povinne zatvorené prevádzky dostanú namiesto 80 % hrubej mzdy 80 % celkovej ceny práce. Tak isto sa zvýši limit pre tzv. „kurzarbeit“ z 880 Eur na 1100 Eur.

Zvýšená bol aj pomoc firmy a SZČO. Žiadosti môžu podnikatelia podávať už za obdobie od 1. októbra 2020.

Na cestovný ruch schválila vláda pomoc vo výške 100 miliónov Eur. Zariadenia cestovného ruchu budú môcť o pomoc požiadať aj spätne a to za obdobie od 1. apríla 2020. Nárok na pomoc bude mať každý komu tržby klesnú o viac ako 40 %. Následne podľa poklesu tržieb bude určená výška pomoci od 4 % – 10 % tržieb roku 2019.

15.10.2020

Slovenský živnostenský zväz požaduje od Vlády SR účinné a rýchle opatrenia na podporu SZČO a MSP, ktorých sa dotkli karanténne opatrenia. Ich kritickú situáciu si podniky nezapríčinili sami a preto očakávajú kompenzáciu, aby mohli ďalej fungovať vo svojej činnosti. Slovenský živnostenský zväz víta navýšenie podpory pre živnostníkov o 50 % a odporúča zvýšenie pracovných kapacít úradov práce a zlepšenie ich technického vybavenia, z dôvodu zrýchlenia spracovávanía nových žiadostí. Za obzvlášť dôležitú považuje elimináciu negatívnych dopadov koronakrízy na živnostníkov.

20.10.2020

MHSR predlžuje pomoc s nájmi pre podnikateľov. Podnikatelia tak budú môcť žiadosti podávať do konca mája 2021. Na pomoc s nájmi ministerstvo vyčlenilo 200 miliónov Eur, záujem je stále malý.

21.10.2020

Vláda schválila novelu zákona o podpore cestovného ruchu. Zariadenia cestovného ruchu, ktoré majú pokles tržieb o viac ako 40 %, budú môcť požiadať o príspevok z pripravovaných schém. O dotácie budú môcť žiadať na základe údajov z roku 2019.

Návrh Konceptie zavedenia režimu skrátenej práce tzv. „kurzarbeitu“ bol schválený Vládou SR. Na základe tohto dokumentu spracuje rezort práce nový zákon upravujúci režim skrátenej práce. Návrh hovorí o zriadení nového poisťného fondu v Sociálnej poisťovni, do ktorého budú prispievať všetky firmy so sídlom na území SR a to bez zvýšenia odvodového zaťaženia. Následne by sa v prípade potreby preplácali náklady na zamestnanca v pomere 60 % štát, 20 % zamestnávateľ a 20 % bude predstavovať zníženie mzdy zamestnanca.

28.10.2020

Vláda opätovne schválila možnosť poberania SOS dotácie. O SOS dotáciu môžu požiadať tí, ktorí kvôli koronakríze prišli o prácu a nemajú nárok na podporu z projektu udržania zamestnanosti, ani na pomoc zo systému sociálneho zabezpečenia.

29.10.2020

Slovenská inovačná a energetická agentúra pripravuje online semináre pre podnikateľov v kreatívnom priemysle. Ich spustenie plánuje na 10. novembra 2020 a prebiehať budú dva krát denne. Odborníci z rôznych oblastí môžu pomôcť podnikateľom napríklad aj s tvorbou obchodných modelov využiteľných v období krízy.

02.11.2020

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny zverejnilo schémy a podmienky pomoci Prvá pomoc plus na svojej stránke pomahameludom.sk.

03.11.2020

MHSR avizuje možnosť získania dotácie na nájomné aj za mesiac september. Novinka sa týka aj podnikateľov, ktorých zasiahli septembrové opatrenia Úradu verejného zdravotníctva. Ministerstvo zároveň upozorňuje na možnosť podávania žiadostí za prvú vlnu pandémie len do konca novembra

05.11.2020

Parlament schválil schému štátnej pomoci pre cestovný ruch. Novela zahŕňa poskytnutie finančného príspevku v prípade poklesu tržieb o viac ako 40 %. Na rok 2020 je vyčlenených 10 miliónov, na rok 2021 sa ráta so 70 miliónmi a na rok 2022 s 20 miliónmi.

SZRB pomocou viacerých nástrojov pomáha malým podnikom prekonať ťažké časy. Tieto nástroje sú: výhodné úvery, odborné poradenstvo a individuálny prístup. Ako jediná banka v SR ponúka SZRB EÚver – ROZVOJ pre MSP. Financie je možné použiť napríklad na rozvoj, prevádzku, udržanie pracovných miest alebo cash-flow. V rámci odborného poradenstva pomôžu odborníci s krízovým manažmentom, ktorí je dôležitý práve v dobe vyrovnávania sa s dôsledkami pandémie. SZRB využíva svoje dlhodobé skúsenosti s MSP vedia ponúknuť individuálny prístup pre každý podnik.

09.11.2020

Zamestnávateľia a SZČO môžu posielat' žiadosti o Prvú pomoc plus na úrady práce. Výkazy a žiadosti za október bude možné zaslať do konca januára 2021.

Žiadosť o dotáciu na nájomné je možné podať aj za mesiac september. Môžu ju podať podnikatelia, ktorých sa dotkli septembrové opatrenia, teda napríklad rušenie hromadných podujatí nad 1 000 ľudí. Žiadosti je možné podávať do konca novembra.

20.11.2020

Ministerstvo kultúry spúšťa novú pomoc pracovníkom v kultúre. O príspevok zo schémy COVID pomoc kultúre budú môcť žiadať pracovníci, ktorí nemohli od marca 2020 do septembra 2020 čerpať pomoc zo schémy Prvej pomoci. Maximálna výška mesačného príspevku je 540 Eur, najviac však 3780 Eur za celé oprávnené obdobie od marca 2020 do septembra 2020.

EK vydala odporúčanie štátom eurozóny o podporovaní ekonomiky aj v budúcom kalendárnom roku. Opatrenia naďalej majú byť presne ciele a dočasné. Krajiny sa totiž po skončení krízy musia vrátiť k dodržiavaniu dlhových a rozpočtových pravidiel. EK zároveň upozornila Slovensko, Taliansko, Francúzsko a Litvu na niektoré opatrenia, ktoré nespĺňajú kritérium dočasnosti.

02.12.2020

O dotáciu na nájomné je možné požiadať aj v druhej vlne pandémie. Parlament schválil predĺženie obdobia na poskytovanie dotácií na nájomné. Pravidlá sú rovnaké ako v prvej vlne.

Slovensko získalo pôžičku 300 miliónov Eur z nástroja SURE.

04.12.2020

V súvislosti so stále prebiehajúcou koronakrízou ponúka EXIMBANKA dve nové služby pre slovenských exportérov. Tieto služby sú vyššie krytie pohľadávok pomocou spolupoisťenia od EXIMBANKY SR a predĺženie platnosti výnimky EK.

Slovenský živnostenský zväz prijal so znepokojením zmenu výšky pre uplatňovanie zníženej sadzby dane na úrovni 15 % zavedenej minulý rok. V momentálnej sťaženej situácii v súvislosti s koronakrízou je, podľa Slovenského živnostenského zväzu skryté zvýšenie daňového zaťaženia pre podnikateľov nesystémový a nezrozumiteľný krok.

08.12.2020

Zákon o dočasnej ochrane podnikateľov schválilo plénum Národnej rady SR. Návrh zákona obsahuje aj zadefinovaný nízkonákladový malý konkurz a neformálnu reštrukturalizáciu. Zameriava sa predovšetkým na MSP s miestom podnikania alebo sídlom na území SR.

10.12.2020

Minister hospodárstva R. Sulík na tlačovej besede predstavil Kilečko 2, teda balík 469 opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia.

14.12.2020

MDaVSR plánuje spustenie novej schémy pomoci podnikateľom pôsobiacim v cestovnom ruchu.

15.12.2020

EK schvaľuje vytvorenie európskeho záručného fondu, ktorý spravuje Európska investičná banka. Fond bude disponovať financiami vo výške 25 miliárd Eur a má podporiť najmä MSP, ktoré postihla pandémia.

16.12.2020

Podnikatelia zasiahnutí druhou vlnou pandémie môžu žiadať o dotáciu na nájomné. Pravidlá sú rovnaké ako pri prvej vlne.

07.01.2021

Návrh zákona o slovenskej verzii tzv. „kurzarbeitu“ je momentálne v medzirezortnom pripomienkovom konaní.

21.01.2021

Vláda SR poslala do parlamentu novelu daňového zákona, ktorá pojednáva o možnosti odpustenia daňovej pokuty či úrokov z omeškania. Daňové sankcie, ktoré budú odpustené zadefinujú neskôr v nariadení.

MFSR uvoľnilo 50 miliónov Eur na dotácie na nájom na rok 2021. Prostriedky na pomoc s nájmi neboli na tento rok vyčlenené a preto ich rezort financií musel uvoľniť nad rámec rozpočtu.

MHSR vypracovalo manuál testovania na COVID-19 vo firmách. Podľa manuálu majú aj menšie firmy možnosť testovania svojich zamestnancov s podporou štátu. Firmy z kategórie MSP sa môžu pri testovaní spojiť. Po dosiahnutí 250 zamestnancov im štát poskytne antigénové testy a príspevok 3,50 Eur na každého otestovaného človeka.

02.02.2021

Prvá pomoc plus sa bude zvyšovať a rozširovať. Obdobie vyplácania prvej pomoci sa predĺži do 30. júna a bude pokračovať, kým to bude potrebné. Požiadať o ňu budú môcť všetci, ktorí si založili živnosť alebo pracovali u daného zamestnávateľa do 1. februára 2021. Pomoc pre SZČO a jednoosobové s. r. o sa navýši na 360 Eur. V rámci opatrení 1 a 3a je možné preplácať až 100 % celkovej ceny práce, rovnako ako v opatrení 3b. Osoby spadajúce do opatrenia 4a majú možnosť v priebehu februára prejsť do opatrenia 2. V prípade zaplatenia dobrovoľného sociálneho poistenia budú môcť SZČO čerpať pomoc až do výšky 870 Eur. Zmeny v schéme pomoci avšak ešte musí schváliť EK.

25.02.2021

Vláda schválila schému dlhodobého „kurzarbeitu“. Podľa návrhu zákona nárok na zavedenie skráteného pracovného času vznikne, ak firma nemôže minimálne 1/3 svojich zamestnancov pridelovať prácu v rozsahu najmenej 10% ustanoveného pracovného týždňa. Podpora sa bude poskytovať v úhrne najviac šesť mesiacov počas 24 po sebe nasledujúcich mesiacov. Celková podpora pre roky 2022 a 2023 je zatiaľ stanovená na 20 miliónov Eur. Podmienkou získania podpory je zaplatené sociálne poistenie a povinné príspevky na starobné poistenie za dva roky, alebo dohodnutý splátkový kalendár. Podpora bude najviac v sume 60 % z 1/174 dvojnásobku priemernej mzdy zamestnanca zverejnenej Štatistickým úradom pred dvoch rokoch.

03.03.2021

MHSR spustilo výzvu určenú pre nepravidelnú autobusovú dopravu. Nepravidelní autobusoví dopravcovia si tak môžu požiadať o náhradu straty, ktorá bola zapríčinená pandémiou. Podmienkou je pokles tržieb minimálne o 30 % v období od 1. augusta do 31. decembra 2020. Výsledná výška dotácie môže byť až na úrovni 80 % z poklesu tržieb v sledovanom období. Druhá možnosť je výpočet výšky dotácie podľa emisnej normy. V tomto prípade je možné získať dotáciu od 1 000 Eur do 2 400 Eur. Dátum ukončenia výzvy je 30.04.2021.

Úrady práce už prijímajú žiadosti o príspevok zo schémy Prvej pomoci za mesiac február. Žiadatelia môžu svoje žiadosti a výkazy pre opatrenia 2, 4A a 4B zasielať emailom úradom práce, sociálnych vecí a rodiny do 30. apríla 2021. V súvislosti so zvýšením Prvej pomoci budú žiadosti a výkazy 1, 3A a 3B za mesiac február 2021 zverejnené po schválení dodatku k schéme štátnej pomoci Európskou komisiou.

05.03.2021

Podniky zasiahnuté koronakrízou majú možnosť získať úver z produktu Antikورونا záruka od EXIMBANKY SR za výhodnejších podmienok. Nárok na odpustenie poplatku za úver majú momentálne aj podniky, ktoré udržia zamestnanosť nad 51 %. Odpustenie časti poplatku bude závisieť na výške percenta udržania zamestnanosti. Zároveň sa zvyšuje aj výška odpustenia poplatku za záruku za úver poskytnutý komerčnou bankou až do 1,8 milióna Eur.

Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS) avizovalo prípravu aplikácie na pomoc gastro sektoru. Aplikácia bude fungovať ako rezervačný systém pri postupnom uvoľňovaní opatrení. Podniky tak budú mať vopred prehľad o tom, kto a kedy si objednal stôl. Zároveň by sa pomocou takejto aplikácie aj ľahšie dodržiavali kapacitné podmienky v súvislosti s vládnymi nariadeniami.

17.03.2021

MHSR nestopne pomoc s nájmmami ani po 31.marci 2021. Obdobie pomoci sa predlžuje každý mesiac.

18.03.2021

Vláda schválila odklad platby poisťného za marec 2021 so splatnosťou do 30. júna 2021.

07.04.2021

Vláda schválila na pomoc gastrosektoru a cestovnému ruchu ďalších 120 miliónov Eur.

19.04.2021

Uvoľňujú sa obmedzenia v súvislosti s pandémiou. Otvoriť môžu obchody a služby s podmienkou maximálne jeden zákazník na 15m² s testom.

21.04.2021

MDaVSR spustilo druhú etapu pomoci pre gastro a cestovný ruch. Termín na podávanie žiadostí je od 1. novembra 2020 do 31. marca 2021.

Povinne nemocensky poistené a povinne dôchodkovo poistené osoby (SZČO) si budú môcť odložiť splatnosť poistného za mesiac apríl. Možnosť odkladu sa týka zamestnávateľov a SZČO s poklesom príjmov z podnikania a inej samostatne zárobkovej činnosti o 40% a viac.

04.05.2021

Parlament prijal návrh zákona o trvalom kurzarbeite. Zákon má nadobudnúť účinnosť 31. decembra 2021 s výnimkou niektorých ustanovení. Tie majú byť účinné od 1. januára 2022 alebo 1. januára 2023.

06.05.2021

EK schválila Schému štátnej pomoci tzv. „Veľkú schému pre cestovný ruch a gastro.“ V prípade, že podnikatelia prekročia čerpanie pomoci 200 000 Eur budú môcť požiadať o navýšenie pomoci. Ako podmienka na získanie podpory zostáva 40 % pokles tržieb v porovnaní s rovnakým obdobím v roku 2019. O pomoc je však možné požiadať buď v rámci Schémy štátnej pomoci, alebo Schémy pomoci de minimis. V rámci Veľkej schémy budú môcť malé a stredné podniky požiadať o príspevok maximálne do 90 % nekrytých finančných nákladov.

18.05.2021

Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS) a rezervačný systém Bookio spustili rezervačný systém, ktorý má pomôcť naštartovať gastro sektor po pandémii.

24.05.2021

Vláda schválila ďalší odklad poistného pre zamestnávateľov a SZČO.

26.05.2021

Rezort financií pripravuje novelu zákona, ktorá má zjednodušiť a zefektívniť systém vedenia účtovníctva. Novinkami bude napríklad elektronické vedenie účtovníctva, zvýšenie transparentnosti pri zverejňovaní účtovných závierok a zavádza jasné pravidlá obsahu výročných správ občianskych združení.

31.05.2021

MĐaVSR pripravuje ďalšiu schému štátnej pomoci pre cestovný ruch. Schéma bude určená pre podnik, ktoré už vyčerpali pomoc „de minimis“ – 200 000 Eur, alebo ešte o pomoc nepožiadali a plánujú sa uchádzať o pomoc z veľkej schémy.

11.06.2021

Vláda schválila zmenu vo vyplácaní príspevku v rámci poskytovania príspevku „Prvá pomoc“. Od 01.07.2021 bude „Prvá pomoc“ naviazaná na Covid automat.

24.06.2021

Strana SAS pripravila 12 opatrení na podporu pokrízovej ekonomiky. Medzi navrhované opatrenia patria napríklad rovná daň z príjmu pre fyzické a právnické osoby vo výške 19 %, určenie limitov pre zdaňovanie niektorých pozemkov a liberalizácia odpisovania majetku firiem. Tak isto navrhnú pomoc pre špeciálne postihnuté odvetvia napríklad hotely a reštaurácie.

25.06.2021

MĐaVSR spustilo veľkú schému pre cestovný ruch. O pomoc z tejto schémy môžu požiadať MSP aj veľké podniky a limit na jeden podnik je 1 milión Eur.

28.06.2021

Rezort hospodárstva spúšťa nový web <https://vesmirpodpory.sk> zameraný na pomoc firmám s hľadáním vhodnej podpory ich podnikania. Aktuálne je k dispozícii 58 rôznych foriem pomoci podnikateľom len v rámci ministerstva hospodárstva.

30.06.2021

Parlament prerokuje v zrýchlenom režime návrh zákona na pomoc cestovným kanceláriám, ktorá má byť vo forme návratných finančných výpomocí.

01.07.2021

Od dnešného dňa platia nové pravidlá pre získanie pomoci zo schémy Prvá pomoc. Opatrenia sa naviazali na Covid automat nasledovne:

- Vo fáze 0 pomoc nie je vyplácaná vôbec,
- Vo fáze 1 sa vyplácanie pomoci riadi pravidlami schémy Prvá pomoc, avšak bez opatrenia 3B,

- Vo fáze 2 sa vyplácanie pomoci riadi pravidlami schémy Prvá pomoc+, ani v tejto fáze nebude dostupné opatrenie 3B,
- Vo fáze 3 sa vyplácanie pomoci riadi schémou Prvá pomoc++, vrátane opatrenie 3B.

Súčasťou novely zákona o niektorých mimoriadnych opatreniach, ktorá bude zahŕňať aj návratnú finančnú výpomoc pre cestovné kancelárie, bude aj nástroj, ktorý by mal motivovať ľudí na očkovanie.

06.08.2021

Pomoc pre cestovný ruch a gastrosektor pri poklese tržieb počas pandémie bude spätne predĺžená za mesiac apríl a máj 2021.

18.08.2021

MDaVSR spustilo už tretiu etapu podpory cestovného ruchu v rámci schémy de minimis. Prevádzky zatvorené aj počas mesiacov apríl a máj 2021 môžu požiadať o pomoc za tieto dva mesiace spätne

22.11.2021

MDaVSR plánuje otvoriť výzvu pre cestovný ruch v súvislosti s 3. vlnou pandémie koronavírusu. Otvorenie schémy predpokladajú na začiatkom decembra 2021, podnikatelia budú môcť žiadať o podporu za mesiace september, november a december 2021.

24.11.2021

Zamestnávateľia a SZČO si môžu uplatniť odklad poistného za mesiac november, a to pri poklese čistého obratu o 40 % a viac. Odklad sa týka platenia povinných príspevkov na starobné dôchodkové sporenie (2. pilier) a platenia príspevkov na doplnkové dôchodkové sporenie (3. pilier) plateného zamestnávateľom za pracovníka vykonávajúceho rizikového prácu.

01.12.2021

Od 1. decembra 2021 končí vyplácanie pandemickej PN. V prípade uznania práce neschopnosti lekárom v súvislosti s karanténou či izoláciou z dôvodu COVID-19 vzniká nárok len na bežné nemocenské.

1.3 Prehľad empirickej literatúry v oblasti skúmania vplyvu pandémie koronavírusu

V nasledujúcich podkapitolách sa budeme venovať prehľadu zahraničných štúdií, ktoré skúmali dopady COVID-19 krízy na podniky vo svete.

Autori Kornyluk, Ivashchenko, Polishchuk, Tereshchenko, Onikiienko (2022) skúmali štátnu podporu pre krajiny strednej Európy. Išlo o krajiny Bulharsko, Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Slovinsko a Ukrajina. Zo štúdie vyplýva, že tieto krajiny vyčlenili na podporu ekonomiky menej financií v porovnaní s vyspelými krajinami EÚ. Bolo to čiastočne kvôli nižším počtom prípadov COVID-19 na jar (v porovnaní s Talianskom a Španielskom) a čiastočne kvôli obmedzeným rozpočtovým zdrojom (v porovnaní s Nemeckom). V druhej fáze krízy boli tieto krajiny v relatívne lepšej pozícii: predpokladané tempo rastu HDP bolo vyššie ako európska úroveň a podiel verejného dlhu bol nižší. Táto situácia poskytovala určitú mieru bezpečnosti a dodatočné zdroje pre ďalšiu podporu podnikania. Analýza podporných mechanizmov ukázala heterogenitu politík podpory podnikania v rámci strednej a východnej Európy. Bulharsko využívalo najmä priame financovanie, Česká republika využívala nepriame financovanie vo forme záruk, zatiaľ čo ostatné krajiny zaviedli komplexné opatrenia, ktoré kombinujú viacero mechanizmov zameraných predovšetkým na podporu úverov podnikom. Politická reakcia ukrajinskej vlády sa zamerala najmä na poskytovanie štátnych záruk a zníženie úrokových sadzieb úverov. Jediná krajina, ktorá zaviedla významné podporné programy pre MSP bolo Poľsko, ostatné krajiny sa zamerali na podporu všetkých spoločností bez ohľadu na veľkosť.

V tejto štúdií Gonzalez-Uribe a Wang (2021) zisťujú vplyv Enterprise Finance Guarantee (EFG), záruk za pôžičky pre malé firmy, ktorá bola implementovaná od roku 2009 ako súčasť reakcie politiky Spojeného kráľovstva na Veľkú recesiú. Autori používajú mikro údaje na odhadnutie vplyvov na výsledky niekoľkých firiem a veľkosť firmy na identifikáciu reštrikcií smerované na firmy. Používajú stratégiu, ktorá využíva odchýlky v účasti od neočakávanej hodnoty oprávnenosti na základe veľkosti príjmu firmy. Na meranie kauzálnych efektov autori použili metódu Difference in Differences (DiD), ktorou porovnávajú podporené a kontrolné firmy, ktoré v roku 2008 dosiahli zisk nižší a vyšší ako 25 miliónov Libier. Pri použití predpokladu, že EFG nemala žiadny efekt na nezúčastnené firmy namerali nevýznamný efekt na podporené firmy zo záruky a to na základe oprávnenosti dlhu a začiatku štartu programu.

Na základe metódy DiD autori štúdie zistili, že vybrané firmy po spustení programu zvýšili pôžičky, zisky, produktivitu a zamestnanosť, ale nie investície. Dodatočné výsledky naznačujú, že zistenia sú vo veľkej miere ovplyvnené malou vzorkou skúmaných firiem, ktoré využili záruku. Výsledky ovplyvňujú hlavne firmy s vysokými nákladmi na školenie zamestnancov. Podľa zistení autorov, hlavným dôsledkom pre krízu COVID-19 je, že politické reakcie založené len na zárukách môžu byť regresívne, pretože u chudobnejších pracovníkov je väčšia pravdepodobnosť, že budú mať nižšie náklady na zaučenie. Preto je zaručená iná podpora zameraná na pracovníkov s nízkou kvalifikáciou, ako napríklad program Programu udržania pracovných miest.

Autori Belghitar, Moro a Radić (2021) vo svojom výskume, pracovali vzorkou 42 401 podnikov, pri ktorej zistili, že COVID-19 má obrovský vplyv na MSP. Z výskumu vyplýva, že koronakríza znižuje percento tých, ktorí majú kladný výsledok hospodárenia pred odpočítaním daní, úrokov a odpisov (EBITDA) zo 75 na 41 %. Pre tých, ktorí generujú záporný EBITDA očakávaná doba, kedy budú mať finančné prostriedky na pokrytie straty klesá zo 164 na 139 dní, čo naznačuje, že COVID-19 nielenže zvyšuje počet MSP v slabej pozícii, ale tiež zintenzívňuje rýchlosť mŕtvenia finančných prostriedkov. Výsledky naznačujú, že celkovo majú politiky dva hlavné účinky: (1) znižujú počet MSP so záporným EBITDA o 10 % a (2) predlžujú životnosť tých MSP, ktoré mŕtvajú finančné prostriedky na negatívny EBITDA, o 50 až 60 dní. Vplyv vládnej politiky na pracovné miesta je relevantný: podľa odhadov sa počet ohrozených pracovných miest, teda pracovných miest v MSP so záporným EBITDA, vo vzorke zvyšuje približne o 14 000. Pri zameraní sa na regionálny vplyv, autori zistili, že najväčším príjemcom vládnej intervencie je oblasť Londýna, zatiaľ čo z ekonomického hľadiska sú najviac zasiahnuté MSP v Škótsku a v Severnom Írsku. Najviac zasiahnutými odvetviami sú poľnohospodárstvo a stavebníctvo. Dôkazy naznačujú zmiešané výsledky. Prínos, ktorý poskytujú schémy podpory je určitá ochrana, pokiaľ ide o stratu pracovných miest, ale nadmerná ochrana slabých firiem a nesúlad medzi odvetviami/oblasťami, ktoré sú najviac zasiahnuté, a tými, ktoré najviac profitujú. Zmiešané výsledky autori pripisujú charakteru schém podpory, ktoré v záujme jednoduchého používania a uľahčenia dostupnosti podpory podnikom v situácii mimoriadnej núdze, nie sú schopné účinne rozlišovať medzi solídnymi a menej spoľahlivými MSP, takže schéma môže hrať len úlohu odkladania bankrotu slabých firiem.

Podobne ako mnoho iných krajín sveta, aj Nigéria zaviedla opatrenia na zabezpečenie stability svojej ekonomiky. Medzi tieto opatrenia patri napríklad opatrenia Centrálny banky Nigérie, ktoré sú:

- Zníženie úrokových sadzieb na všetky svoje pôžičky z 9 % na 5% p. a.,
- Predĺženie obdobia na splatenie istín od Centrálny banky Nigérie od 1. marca 2020,
- Navýšenie úveru vo výške 100 miliárd ₦ na podporu farmaceutických firiem, ktoré majú v úmysle rozšíriť alebo spustiť plány výroby liekov v Nigérii.

Jednou z najčastejších obáv týkajúcich sa pandémie COVID-19 je jej dopad na ekonomiku. Výsledky štúdie autora Aladejebi (2020) odrážajú vplyv pandémie na malé podniky v Lagose v Nigérii. Podniky zasahujú do širokého spektra priemyselných odvetví, čo pomáha vidieť všeobecný obraz o vplyve epidémie. Rozdiel medzi frekvenciou obchodných mien a spoločností s ručením obmedzeným poukázal na preferenciu živnostníkov medzi malými podnikateľmi. Zníženie tržieb v dôsledku pandémie boli najviac dotknuté MSP, čo odráža všeobecne negatívny vplyv COVID-19 na príjmy. Výsledky tiež ukazujú, že mnohé podniky počas lockdownu nevyplácali svojim zamestnancom platy v plnej výške. Výsledky, však odrážajú všeobecnú odolnosť medzi MSP. Väčšinou súhlasili s pokračovaním vo svojom odbore podnikania a nesúhlasili s prerušením podnikania. Z výskumu vyplýva, že respondenti vo všeobecnosti nesúhlasili s vládnym lockdownom a reštrikciami a väčšina z nich pravdepodobne kvôli pandémie nezmení fungovanie svojho podnikania. Súhlasili s tým, že vláda nerobí dost' na to, aby obmedzila dopady koronakrízy. Pôžičky s nízkym úrokom, zmiernenie splácania pôžičiek a zmiernenie platenia daní boli najpreferovanejšou voľbou pomoci, ktorú respondenti chceli dostať od vlády na zmiernenie dopadov pandémie na ich podnikanie. Najvýznamnejšími finančnými problémami, ktorým MSP čelili počas koronakrízy, boli splácanie úverov, vyplácanie miezd a nájomného. Vonkajšie faktory, ako je priemysel, lokalita, počet zamestnancov a právne postavenie, neovplyvnili MSP. Na záver, štúdia ukazuje, že koronakríza vo všeobecnosti negatívne ovplyvnila MSP.

Na posúdenie vplyvu koronakrízy na stredné podniky v Srbsku uskutočnili Beraha a Đuričin (2020) online prieskum. Výsledky tohto prieskumu ukazujú, že koronakríza ovplyvnila činnosť stredných podnikov rôznymi spôsobmi a s rôznou intenzitou. Podľa autorov takmer polovica opýtaných podnikov vyjadrila obavy z nezaplatených pohľadávok a nedostatku peňažných tokov na pokrytie prevádzkových výdavkov. Dopady koronakrízy

ukazujú, že aspekty z podnikania, ktorých sa podniky najviac obávali neboli v takej intenzite ako očakávali. Zatiaľ čo 45% opýtaných podnikov vyjadrilo znepokojenie nad nesplatenými pohľadávkami a nedostatkom peňažných tokov na krytie výdavkov, iba 16% uviedlo problémy s likviditou. 34% podnikov uviedlo obavy z nedostatku finančných prostriedkov na bezproblémové fungovanie podnikania, iba 4% uviedlo ťažkosti s prístupom k zdrojom a kapitálu. 67% podnikov neznížilo počet zamestnancov kvôli dopadom krízy COVID-19 a 33% neznížilo a ani neočakávajú, že budú nútení znížiť počet zamestnancov v nasledujúcich mesiacoch. Výsledky výskumu ukazujú, že obavy vyjadrené podnikmi boli väčšie ako skutočné dopady. 56% MSP uviedlo, že epidémia ovplyvnila ich podnikateľskú činnosť, 22% uviedlo, že ich podnikateľská činnosť zatiaľ nebola ovplyvnená epidémiou, ale očakáva, že v nasledujúcich 2-5 mesiacoch bude mať nepriaznivý dopad. 11% uviedlo, že ich podnikanie nebude ovplyvnené, a rovnaké percento respondentov uviedlo, že ich podnikanie zatiaľ ovplyvnené nebolo, očakávajú však negatívne účinky v nasledujúcich 2 mesiacoch. Najčastejšie opatrenia súvisia s prácou a odkladom platieb. V porovnaní s ostatnými krajinami sú opatrenia týkajúce sa finančných nástrojov menej intenzívne.

Philippon (2021) vo svojej štúdií píše o rôznych prístupoch, ktoré vlády používajú na obmedzenie ekonomických dopadov pandémie. Autor zisťuje, že vlády reagujú na riziko nadmernej likvidácie a nezamestnanosti zavedením záručných programov na podporu MSP. Boli prijaté rôzne formy dotácií na mzdy, ale ich náklady viedli mnoho vlád k tomu, že obmedzili ich dostupnosť na určité firmy a odvetvia. Podľa autora firmám aj po pandémii zostane veľké množstvo dlhov a otázka "ako rozdeliť náklady na reštrukturalizáciu" sa stane kľúčovou. Dôležitý rozdiel oproti predchádzajúcim recesiám je, že vlády budú hlavnými veriteľmi miliónov MSP. V tejto súvislosti sa ustanovuje systém, ktorý podporuje efektívne pokračovanie a reštrukturalizáciu pri minimalizácii nákladov pre daňových poplatníkov. Dôležitým východiskom pre budúci výskum je pochopiť politickú ekonomiu zdieľania strát. Schéma navrhovaná v tejto štúdií je robustná voči manipuláciám na mikroúrovni.

Schivardi, Sette a Tabellini (2020) na základe štatistík a rôznych analýz prišli na to, že COVID-19 spôsobil neočakávaný risk masívnych bankrotov menších firiem. Lockdown spôsobil firmám veľkú príťaž. Malé firmy fungovali zväčša na pôžičkách, pretože sa nemohli spoliehať čisto iba na predaj tovaru, keďže počas lockdownu sa predaje výrazne znížili a firmy prestali generovať zisk. Kontrastne ku kríze sa vlády rozhodli zaviesť

kreditné/peňažné garancie pri pôžičkách. Zo štúdie vyplýva, že vedľajší efekt tohto rozhodnutia by mohol spôsobiť to, že malé firmy si vďaka týmto garanciám začnú požičiavať, čo by mohlo spomaliť celkové zotavenie. V analýzach sa ukázalo že tento vedľajší efekt nebol tak prudký. Naopak štúdia zistila, že podniky, pre ktoré sa spomalilo celkové zotavenie z ekonomického hľadiska boli na hranici bankrotu už pred koronakrízou. V budúcnosti sa predpovedajú lepšie štatistiky na zistenie toho, či tieto vládne opatrenia boli správne alebo zlé rozhodnutie pre firmy. Stimulačné zombie pôžičky by nemali brániť vládam a bankám v poskytovaní úverov firmám počas pandémie COVID-19, pretože sú potrebné pre to, aby sa predišlo ďalšej kríze, ktorá by mohla veľa solventných firiem vyradiť z trhu.

Autori štúdie Gourinchas, Kalemlı-Özcan, Penciakova a Sander (2020) zistili, že pri absencii zásahov a pri zlom prístupe na úverové trhy, by sa miera zlyhania MSP takmer zdvojnásobila a v roku 2020 by sa zvýšila o 8,8 percentuálnych bodov. Autori zistili významnú heterogenitu v miere zlyhaní MSP naprieč sektormi a naprieč krajinami na základe firemnej ziskovosti a držby hotovosti. Napriek týmto veľkým reálnym účinkom sa odhaduje iba mierny vplyv na finančný sektor. Priama podpora môže výrazne znížiť mieru zlyhania podniku, ale za značné fiškálne náklady. Dotácia zodpovedajúca 15% ročných mzdových nákladov firmy v bežnom roku znížila neúspechy v podnikaní o 5,6 percentuálneho bodu, čo by ušetrilo 2,96 % zamestnanosti pri fiškálnych nákladoch 1,8 % HDP. Existujú dôkazy o tom, že tieto politiky by nesprávne alokovali zdroje, pričom veľká časť podpory by sa poskytla firmám, ktoré to nepotrebujú, a menšia časť by sa poskytla firmám, ktoré by aj tak zlyhali preto je potrebné správne zameranie fiškálnych intervencií.

Jie, Hou, Cangyu a HaiYue (2021) skúmali vplyv prepuknutia pandémie COVID-19 na investície čínskych firiem v prvom štvrtroku 2020 a zistil, že opatrenia na obmedzenie pandémie výrazne znížili investície, pričom tento negatívny vplyv bol výraznejší vo veľkých, štátom vlastnených firmách. Autori vykonali odhady Propensity score matching (ďalej len „PSM“) a Difference in Differences (ďalej len „DiD“), ktoré zistili, že počas vypuknutia pandémie sa výrazne zvýšili investície firiem s vysokou hotovostnou flexibilitou, čo potvrdilo predpoklad, že flexibilita hotovosti slúži ako účinný nárazník počas krízy a pomáha pri poskytovaní finančných prostriedkov na každodenné operácie a investície. Pandémia COVID-19 mala významný vplyv na financie a investičné aktivity firiem a viedla k prudkému poklesu obchodných príjmov a ziskov, nedostatku peňažných tokov a výraznému zníženiu investícií. Vo všeobecnosti boli nepriaznivé

dopady epidémie krátkodobé a kontrolovateľné. Zistenia štúdie viedli k záveru, že vláda by mala prehĺbiť štrukturálne reformy na strane ponuky, poskytnúť väčšiu finančnú podporu na zmiernenie nedostatku investícií spôsobených vonkajšími šokmi, aktívne rozširovať domáci spotrebiteľský dopyt a prijať preferenčné politiky na zvýšenie dôvery investorov.

Autori Nyikos, Soha a Béres (2021) zistili, že ich výsledky pre maďarské MSP posilňujú zistenia iných štúdií, ktoré ukazujú, že nie všetky firmy sú postihnuté COVID-19 rovnakým spôsobom. Autori pozorovali rozdiely medzi odvetviami a veľkosťou firmy. Politické reakcie implementované vládami na podporu firiem by preto mali byť prispôbené týmto rozdielom. Celkové výsledky ukazujú, že predkrízová pomoc výrazne a pozitívne koreluje s odolnosťou podnikov. Tieto podporované spoločnosti sú tiež optimistickejšie, pokiaľ ide o ich vyhliadky, bez ohľadu na ich zázemie z hľadiska odvetvia, geografickej polohy a veľkosti.

V Nemecku pandémia COVID-19 a súvisiace vládou nariadené opatrenia vážne zasiahli samostatne zárobkovo činné osoby. Nemecko v krátkom čase zaviedlo programy finančnej podpory určené na pomoc samostatne zárobkovo činným osobám prežiť pandémiu koronavírusu. V tejto štúdií autori Block, Kritikos, Priem a Stiel (2020) poskytujú prvé dôkazy o účinnosti nemeckého programu núdzovej pomoci. Na analýzu využili online prieskum, na ktorý odpovedalo viac ako 20 000 samostatne zárobkovo činných osôb. Autori použili techniku propensity matching a porovnávali samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré dostali grant, so samostatne zárobkovo činnými osobami, ktoré plánovali požiadať o túto finančnú podporu. Zistenia viedli k tomu, že program núdzovej pomoci mal mierny vplyv na pravdepodobnosť zostať samostatne zárobkovo činnou osobou v nasledujúcich mesiacoch. Tieto účinky boli silnejšie v tých odvetviach, ktoré boli krízou obzvlášť zasiahnuté, ako napríklad odvetvie podujatí, reštaurácie a turistický priemysel. Výsledky štúdie odkazujú aj na to, že samostatne zárobkovo činné osoby tolerantnejšie voči riziku, ako aj lepšie vzdelané samostatne zárobkovo činné osoby, boli ochotnejšie a sebavedomejšie využívať finančnú podporu produktívne.

Autori Oh, Lee, Heshmati a Choi (2009) hodnotili účinok politiky úverových záruk porovnaním veľkej vzorky garantovaných firiem a spárovaných negarantovaných firiem v rokoch 2000 až 2003. Na párovanie firiem autori použili propensity score. Výsledky ukázali, že úverové záruky významne ovplyvnili schopnosť firiem udržať si svoju veľkosť

a zvýšiť mieru prežitia, ale nie zvýšiť ich výskum a vývoj a investície, a teda aj ich rast produktivity.

Hlavné zistenia autora Ilbeigi (2017) o smerovaní účinkov politiky na opatrenia „celkovej produktivity faktorov“ potvrdzujú časť literatúry, ktorá uvádza zmiešané a heterogénne výsledky pre vplyv dotácií na výskum a vývoj na premenné zamerané na výsledok. Výsledky štúdie, pri ktorej autor použil metódu PSM ukazujú, že dotácie na výskum a vývoj nemali žiadny vplyv na rast „celkovej produktivity faktorov“ v ustálenom stave, zatiaľ čo v prechodnom stave vykazujú určitý pozitívny vplyv.

Autori Lopez-Acevedo a Tinajero (2010) zistili dôkazy, že účasť v programoch MSP v Mexiku je spojená so zlepšením kľúčových premenných, akými sú pridaná hodnota, hrubá produkcia a mzdy. Štúdia navyše našla dôkazy, že pozitívne účinky niektorých premenných môžu trvať niekoľko rokov.

Štúdia autorov Castillo, Maffioli, Monsalvo, Rojo a Stuchi (2010) hodnotila vplyv argentínskeho programu podpory MSP na zamestnanosť, reálne mzdy a export. Program bol zameraný na zvýšenie konkurencieschopnosti MSP spolufinancovaním až päťdesiatich percent výdavkov na odborné služby a technickú pomoc. Pri použití metódy Propensity score a DiD autori zistili pozitívny a kvantitatívne významný vplyv programu na zamestnanosť a pozitívny vplyv na reálne mzdy a pravdepodobnosť exportu.

V tejto štúdií autori Srhoj, Lapinski a Walde (2021) skúmali účinky grantovej schémy na rozvoj podnikania. Autori porovnávali firmy prijímajúce grant s firmami, ktoré neprijali grant a odhadovali priemerný účinok podpory na podporených firmách pomocou obojsmernej regresie s fixnými efektmi. Výsledky štúdie poukazovali na pozitívny efekt grantovej schémy, ktorý sa prejavuje najmä pri firmách menších veľkostí. Výsledky tiež zobrazovali, že podiel výšky grantu na ziskoch firmy musí byť dostatočne vysoký, aby boli granty účinné.

Výsledky štúdie autorov Biagi, Bondonio a Martini (2020), ktorá použila kombináciu metód PSM a DiD ukazujú, že veľké nenávratné granty (najmä poskytované veľkým firmám a v zaostalých regiónoch), predstavujú neefektívny spôsob stimulácie dodatočných súkromných investícií a zlepšenia výkonnosti dotovaných firiem. Malé granty poskytované malým firmám majú malý vplyv, ale keď sa zohľadnia všetky rozmery, sú nákladovo efektívnejšie. Pre MSP sú zvýhodnené pôžičky a úrokové granty nákladovo najefektívnejšou formou podpory.

V tejto štúdií autori Gadd, Hansson a Månsson (2008) skúmali, či firmy, ktoré získali grant regionálneho rozvoja, dosahujú lepšie výsledky ako firmy, ktoré dotáciu nezískali. Pri využití metódy PSM výsledky ukazujú, že pre pravdepodobnosť získania dotácie sú dôležité charakteristiky firmy a regionálny kontext. Dotované firmy však zvýšili svoju veľkosť v porovnaní s nedotovanými firmami; nenašli sa však žiadne dôkazy o tom, že by dotované firmy mali vyššiu ziskovosť.

Pri skúmaní dopadov účasti v programoch pre MSP v Latiskej Amerike Lopez-Acevedo a Tan (2010) zistili, že pesimizmus predchádzajúcich hodnotení programov MSP mohol byť do značnej miery spôsobený použitými metodikami. Vo všeobecnosti pozitívne výsledky, ktoré sa zistili v štúdiách v jednotlivých krajinách pre množstvo programov pre MSP, naznačujú, že pesimistický pohľad by sa mohol prehodnotiť.

Štúdia autorov Aboal a Garda (2015) hodnotí vplyvy verejnej finančnej podpory na inovácie na výdavky pre inovácie, samotné inovácie a produktivitu v rozvojových krajinách. Na analýzu vplyvu verejnej finančnej podpory na uruguajské firmy autori použili metódu PSM. Výsledky štúdie ukazujú, že nedochádza k vytlačaniu súkromných investícií do inovácií verejnými prostriedkami, finančná podpora tiež vyvoláva zvýšené výdavky na výskum a vývoj a inovatívny predaj.

Autori Dvouletý a Blažková (2019) hodnotia vplyv Operačného programu Podnikanie a inovácie, ktorý prebiehal v rokoch 2007–2013. Autori použili kontrafaktuálnu analýzu dopadov. Výsledky štúdie ukazujú pozitívny vplyv na výkonnosť podporených firiem meranú cenovo-nákladovou maržou, pridanou hodnotou na mzdové náklady, rastom tržieb a rastom hmotného majetku.

2 Cieľ práce

Hlavným cieľom diplomovej práce je preskúmať podporu MSP na Slovensku počas pandémie koronavírusu. Bližšie sme skúmali podporu, ktorá bola vyplatená podnikom v rámci rôznych schém podpory v rokoch 2020 a 2021. Na analýzu sme použili viaceré ukazovatele. Analýza bola vypracovaná na základe databázy zoznamu podporených právnických a fyzických osôb zverejnená Transparency International Slovensko a ORBIS databázy.

Od hlavného cieľu sa odvíjajú nasledovné čiastkové ciele:

1. analyzovať distribúciu podpory počas pandémie koronavírusu na Slovensku,
2. analyzovať vybrané finančné ukazovatele podporených firiem vo vybraných odvetviach počas pandémie koronavírusu na Slovensku,
3. kontrafaktuálne hodnotiť vplyv podpory na vybrané finančné ukazovatele podporených firiem vo vybraných odvetviach počas pandémie koronavírusu na Slovensku.

Z týchto cieľov vznikli viaceré výskumné otázky. Išlo o nasledujúce výskumné otázky, ktoré sme v závere diplomovej práci zodpovedali:

1. Bola finančná výpomoc na Slovensku regionálne rovnomerne distribuovaná?
2. Bol podiel finančnej výpomoci rovnomerne rozdelený podľa právnej formy žiadateľov?
3. Mala podpora pozitívny vplyv na vybrané ukazovatele podnikov počas pandémie koronakrízy?
4. Bol vplyv finančnej výpomoci na vybrané sektory počas pandémie koronavírusu pozitívny?

3 Metodika práce a metódy skúmania

V tretej časti diplomovej práci sme sa venovali metodike práce a metódam skúmania

3.1 Zber a spracovanie dát

Ako prvé sme sa zamerali na štúdium domácej a zahraničnej literatúry. Na vyhľadávanie zahraničnej literatúry sme využili rôzne zahraničné portály pomocou kľúčových slov ako sú: MSP, evaulácia, podpora, Covid-19 a ďalšie. Tieto kľúčové slová sme vyhľadávali aj v anglických ekvivalentoch.

Najdôležitejšou časťou prípravy bolo získanie databázy do našej praktickej časti diplomovej práce. Dôležitou časťou bolo získanie databáz, ktoré obsahujú zoznam prijímateľov v jednotlivých schémach podpory. Ministerstvá tento zoznam prijímateľov samovoľne dlho nezverejňovali. Keďže to narúšalo transparentnosť jednotlivých ministerstiev a teda aj štátnej správy, Transparency International Slovensko sa rozhodlo, že každý mesiac sa budú snažiť získať tento zoznam na základe zákona 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. Po úspešnom získaní týchto databáz, tento zoznam zverejnilo na svojej webovej stránke. Tento zoznam obsahuje 6 rôznych schém, ktoré vláda Slovenskej republiky prijala na zníženie negatívnych dopadov koronakrízy na ekonomiku štátu. Táto databáza tvorila gro našej diplomovej práce a pomohla nám k splneniu hlavného cieľa našej práce.

Pri spracovaní databáz jednotlivých schém, sme narazili aj na limity, ktoré nás obmedzovali pri analyzovaní celkovej podpory štátu pre firmy a fyzické osoby. Išlo hlavne o časový údaj, ktorý niekedy obsahoval iba rok a niekedy dokonca úplne absentoval. Tento fakt nás viedol k tomu, že sme hlbšie analyzovali iba niektoré schémy podpory. Naša tabuľka z Transparency International Slovakia so všetkými dostupnými schémami podpory obsahovala IČO prijímateľa, meno prijímateľa, výšku podpory, oblasť podpory, opatrenie podpory, rok prijatia podpory, mesiac prijatia podpory, poradie kola v ktorom dostal podporu (I. a II.) a právnu formu prijímateľa.

Ďalej si predstavíme ukazovatele, ktoré sme použili na základe získanej databázy zoznam prijímateľov podpory.

Tabuľka 2: Charakteristika základnej databázy

Skratka	Názov	Popis	Obdobie	Zdroj
---------	-------	-------	---------	-------

ukazovateľ	ukazovateľ	ukazovateľ		
Reg_cislo	Registračné číslo zmluvy	Identifikačné číslo zmluvy obsahujúce rok podpory a špecifický číselný kód	2020 - 2021	Transparency International Slovensko
Rok	Rok podpory	Rok v ktorom bola podpora prijímateľom vyplatená	2020 - 2021	Transparency International Slovensko
Mesiac	Mesiac podpory	Mesiac v ktorom bola podpora prijímateľom vyplatená	2020 - 2021	Transparency International Slovensko
Obl_podpory	Oblasť podpory	Názov schémy podpory	2020 - 2021	Transparency International Slovensko
Opt_podpory	Opatrenie podpory	Opatrenie danej schémy podpory	2020 - 2021	Transparency International Slovensko
Suma	Schválená výšky podpory	Schválená výška podpory vyplatená prijímateľom	2020 - 2021	Transparency International Slovensko
Meno	Názov žiadateľa	Názov prijímateľa finančnej podpory	2020 - 2021	Transparency International Slovensko
Ico	IČO žiadateľa	Identifikačné číslo organizácie prijímateľa podpory	2020 - 2021	Transparency International Slovensko
Kolo	Kolo	Kolo v ktorom príjemca dostal	2020 - 2021	Transparency International Slovensko

		podporu		
Forma	Právna forma	Právna forma príjemcu	2020 - 2021	Transparency International Slovensko

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Ďalším krokom bolo získanie databázy podnikov na Slovensku. Na tento krok sme použili medzinárodnú finančnú databázu ORBIS. Z tejto databázy sme získali údaje o podnikoch vo vybraných odvetviach, ktorými boli IČO, tržby za roky 2021, 2020, 2019, zisk za roky 2021, 2020, 2019 a počet zamestnancov za roky 2021, 2020, 2019. Následne sme tieto podniky spárovali s podporenými podnikmi z prvej databázy a tak sme dostali finálnu databázu 2 652 podnikov, z ktorých bolo 1 356 podporených a 1 296 nepodporených podnikov (kontrolná skupina). S touto databázou sme pracovali pri analýzach ukazovateľov a pri výpočte PSM modelu v kombinácii s DiD modelom v programe STATA.

V nasledujúcej tabuľke si predstavíme ukazovatele, ktoré sme použili pri výpočtoch v programe STATA.

Tabuľka 3: **Charakteristika finálnej databázy**

Skratka ukazovateľa	Názov ukazovateľa	Popis ukazovateľa	Obdobie	Zdroj
Meno	Názov podniku	Názov podniku	-	ORBIS
SKNACE	Názov SK NACE	Kategorizácia podniku podľa SK NACE	-	ORBIS
Trzby_2020	Tržby za rok 2020	Tržby podniku za rok 2020	2020	ORBIS
Trzby_2019	Tržby za rok 2019	Tržby podniku za rok 2019	2019	ORBIS
Rozdiel_trzby	Rozdiel tržieb	Rozdiel tržieb podniku (2020 oproti 2019)	2019, 2020	ORBIS
Pocet_zam_2020	Počet zamestnancov v roku 2020	Počet zamestnancov podniku v roku	2020	ORBIS

		2020		
PL_2020	Výsledok hospodárenia za rok 2020	Výsledok hospodárenia (zisk/strata) podniku za rok 2020	2020	ORBIS
M_nezam_2020	Miera nezamestnanosti v roku 2020	Výška miery nezamestnanosti v okrese v roku 2020	2020	ŠÚSR
Podporene	Podporené podniky	Podporené podniky (0=nepodporené, 1=podporené)	2020	Transparency International Slovensko

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Pre pochopenie komplexnosti riešenej problematiky, je vhodné uviesť podmienky, ktoré boli stanovené pre žiadateľov jednotlivých skúmaných schém podpory. Podmienky pre žiadateľov pri čerpaní príspevkov zo schém pomoci, ktoré vláda v roku 2020 zaviedla na zmiernenie negatívnych dopadov koronavírusu na ekonomiku sú nasledovné:

Prvá pomoc (Úrad vlády SR)

- Opatrenie č. 1: Podpora zamestnávateľov, ktorí v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu na základe Opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky,
- Opatrenie č. 2: Podpora SZČO, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie, núdzového alebo výnimočného stavu na základe Opatrenia ÚVZ uzatvorili alebo zakázali prevádzky alebo ktorým poklesli tržby o najmenej 20%,
- Opatrenie č. 3: Podpora zamestnávateľov zasiahnutých mimoriadnou situáciou.
3A): úhradu časti mzdových nákladov zamestnanca za čas, kedy mal zamestnanec prekážku na strane zamestnávateľa (§ 142 Zákonníka práce),
3B): paušálny príspevok na úhradu časti mzdových nákladov na každého zamestnanca, v závislosti od poklesu tržieb zamestnávateľa,
- Opatrenie č. 4: Podpora vybraných skupín SZČO, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadnej situácie nemajú žiaden iný príjem

4A): príspevok na náhradu straty príjmu zo samostatnej zárobkovej činnosti pre SZČO, ktoré v čase vyhlásenia mimoriadneho stavu nemajú príjem zo samostatnej zárobkovej činnosti.

4B): príspevok na náhradu straty príjmu zo zárobkovej činnosti pre jednoosobové s. r. o., ktoré v čase vyhlásenia mimoriadneho stavu nemajú žiaden príjem z podnikania s. r. o.

Nájomné (MH SR)

Na dotáciu na nájomné má nárok nájomca, ktorý je fyzická osoba - podnikateľ (napr. živnostník), právnická osoba - podnikateľ (napr. s. r. o.) alebo právnická osoba - nepodnikateľ (napr. občianske združenie).

Dotácia na nájomné sa poskytuje len na obdobie, počas ktorého nemohol nájomca využívať predmet nájmu z dôvodu uzavretia prevádzky na základe rozhodnutí prijatých štátnymi inštitúciami, z dôvodu prerušenia vyučovania na školách a v školských zariadeniach (napr. školský bufet) alebo z dôvodu zákazu prítomnosti verejnosti v predmete nájmu.

Žiadateľom je nájomca, pretože dotácia sa poskytuje nájomcovi. Peniaze však pôjdu priamo na účet prenajímateľa. Nájomca musí splňať všetky podmienky na požiadanie o dotáciu. To znamená, že ak prenajímateľ poskytne nájomcovi zľavu z nájomného vo výške 50 %, môže požiadať o dotáciu na zvyšných 50 % nájomného a nájomca už prenajímateľovi nedopláca nič na nájomnom.

Cestovný ruch (MDaVSR)

Príjemcami pomoci môžu byť podniky bez ohľadu na ich veľkosť a ktoré vykonávajú ekonomické činnosti v odvetví cestovného ruchu a ktoré:

- a) boli dotknuté opatreniami, ktoré prijali príslušné orgány v súvislosti s pandémiou COVID-19, a prostredníctvom ktorých bola uložená povinnosť prerušiť alebo zatvoriť svoje prevádzkarne, alebo vylúčiť, či obmedziť prítomnosť verejnosti vo svojich prevádzkach a
- b) vykázali počas obdobia na čerpanie pomoci, t. j. od 01. 04.2020 do 30. 06. 2022 pokles čistého obratu v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2019 minimálne o 40 % a viac.

Kreatívny priemysel (MKSR)

Požiadateľ o poskytnutie dotácie môže fyzická osoba - jednotlivец alebo fyzická osoba – živnostník pôsobiaci v sektore kultúry a kreatívneho priemyslu. Nárok majú, ak:

- príjem zo závislej činnosti a/alebo z poberania dávok vyplácaných z dôchodkového poistenia a čistý príjem žiadateľa zo závislej činnosti a/alebo z poberania dávok vyplácaných z dôchodkového poistenia v kalendárnom mesiaci, za ktorý si uplatňuje nárok na dotáciu, nepresiahol hodnotu vyššiu ako 540 Eur,
- je zapísaný v evidencii iných profesionálov v kultúre alebo ku dňu podania žiadosti o dotáciu podal žiadosť o zápis do evidencie iných profesionálov v kultúre,
- nebol príjemcom finančného príspevku v rámci projektu „Prvá pomoc“,
- nebol poberateľom dávky v nezamestnanosti za kalendárny mesiac, na ktorý si uplatňuje dotáciu,
- nebol žiadateľom o finančnú podporu v rámci Mimoriadnej výzvy č. 2 vyhlásenej dňa 18. 09. 2020 Fondom na podporu umenia,
- nebol žiadateľom o finančnú podporu v rámci Mimoriadnej výzvy č. 1 vyhlásenej dňa 15.10.2020 Fondom na podporu kultúry národnostných menšín.

Kultúra (MKSR)

Žiadateľom o poskytnutie dotácie môže byť fyzická osoba – jednotlivец alebo fyzická osoba – živnostník.

Podmienky poskytnutia dotácie:

- dosiahol príjem zo závislej činnosti a/alebo z poberania dávok vyplácaných z dôchodkového poistenia a čistý príjem žiadateľa zo závislej činnosti a/alebo z poberania dávok vyplácaných z dôchodkového poistenia v kalendárnom mesiaci, za ktorý si uplatňuje nárok na dotáciu, nepresiahol hodnotu vyššiu ako 540 Eur,
- je zapísaný v evidencii iných profesionálov v kultúre alebo ku dňu podania žiadosti o dotáciu podal žiadosť o zápis do evidencie iných profesionálov v kultúre,
- nebol príjemcom finančného príspevku v rámci projektu „Prvá pomoc“,
- nebol poberateľom dávky v nezamestnanosti za kalendárny mesiac, na ktorý si uplatňuje dotáciu,
- nebol žiadateľom o finančnú podporu v rámci Mimoriadnej výzvy č.2 vyhlásenej dňa 18.09.2020 Fondom na podporu umenia,
- nebol žiadateľom o finančnú podporu v rámci Mimoriadnej výzvy č.1 vyhlásenej dňa 15.10.2020 Fondom na podporu kultúry národnostných menšín.

Autobusová doprava (MHSR)

Oprávneným žiadateľom o dotáciu v rámci tejto výzvy je fyzická osoba podnikateľ alebo právnická osoba, ktorá spĺňa všetky nasledovné podmienky:

- je mikro, malým alebo stredným podnikom,
- je prevádzkovateľom autobusovej dopravy,
- nevykonáva činnosť na základe zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme.

3.2 Metódy skúmania

V tejto podkapitole si uvedieme metódy skúmania získanej databázy. Prvá metóda bola zameraná na deskriptívne štatistiky. Následne sme túto metódu skombinovali s komparáciou vytriedených údajov, z ktorých nám vyšli prvé výsledky práce a základné analýzy podpory pre podniky a fyzické osoby. Na grafické zobrazenie výsledkov sme využili tabuľky, grafy a obrázky.

V našej práci využívame kontrafaktuálnu analýzu, ktorou sa snažíme zmerať dopad podpory na MSP na Slovensku. Kontrafaktuálna analýza v našom prípade spočíva v porovnávaní podnikov, ktoré dostali podporu a ktoré nie, na základe nami zvolených ukazovateľoch. Ako druhú metódu sme použili PSM v kombinácii s metódou DiD.

PSM bol vypracovaný autormi Rosenbaum a Rubin (1983) a je široko prijatý model. Používa sa tam, kde je potrebné odhadnúť kauzálne účinky podpory a tým dovoľuje porovnávať výsledky podporenej a nepodporenej skupiny.

Metóda DiD (Schwerdt a Woessmann, 2020) sa používa v situáciách, kde je určená podporená skupina a nepodporená skupina. Logika tejto metódy sa dá vysvetliť aj na príklade dvoch skupín a dvoch obdobiach. V prvom období nie je žiadna skupina podporená a v druhom období je podpore vystavená iba jedna skupina.

Použitím týchto hodnotení sa snažíme odhadnúť priemerný efekt programu. Najčastejšie sa používa ukazovateľ priemerného efektu na podporených (ATT). Tento ukazovateľ opisuje priemerný efekt programu na jednotku, ktorá bola podporená (Caliendo a Kopeining, 2005). Pri výpočte používame nasledovnú rovnicu (Michalek, 2012):

$$E[Y_1 - Y_0 | D = 1] = E[Y_i(1) | D = 1] - E[Y_i(0) | D = 1]$$

Kde:

$D=1$ označuje participáciu na podpore

Na hodnotenie efektu podpory sme sa rozhodli použiť metódu PSM, ktorá môže byť aplikovaná na kontrolu výberového skreslenia (selection bias) na pozorovateľných hodnotách na začiatku programu. PSM vytvára štatisticky porovnateľnú skupinu, ktorá je založená na modely pravdepodobnosti účasti na podpore podmienenej na pozorovaných charakteristikách alebo propensity score. Cieľom PSM je vytvoriť takú kontrolnú skupinu, ktorá sa do najväčšej miery podobá tej podporenej a jediná odlišnosť je len účasť resp. neúčasť na programe podpory. Skúmané objekty sú následne spárované s objektmi v kontrolnej skupine na základe propensity score. Na výpočet PSM je potrebné aby platili dve podmienky (Caliendo a Kopeining, 2005):

- Podmienená nezávislosť,
- Podmienka prekrytia (každý podporený objekt má partnera v kontrolnej skupine, ktorý je mu čo najviac podobný).

Vzťah pre výpočet PSM pomocou ATT je možné zapísať ako (Rosenbaum a Rubin 1983):

$$ATT_{PSM} = E_{p(x)|D=1}\{E[Y(1) | D = 1, P(X)] - E[Y(0) | D = 0, P(X)]\}$$

Pri procese párovania na základe propensity score používame tieto možnosti (metódy) (Hackman et. al., 1998):

- Nearest neighbour matching (metóda najbližšieho suseda),
- Radius matching (porovnávanie rádiusom),
- Kernel matching (Kernelove párovanie).

Pri hodnotení efektov politík alebo programov sa často používa metóda DiD. Táto metóda porovnáva zmeny v čase v skupine, ktorá bola podporená programom so zmenami v čase v skupine, ktoré nebola podporená programom a tento rozdiel vysvetľuje ako účinok politiky. Metóda DiD využíva dimenziu čase a umožňuje počítať s fixnými alebo nasledovateľnými charakteristikami (Stuart et. al., 2014).

Pre kombináciu PSM a DiD sme sa rozhodli pretože podľa Stuarta et. al. (2014), nedostatkom modelu DiD je, že skupiny sa môžu líšiť spôsobom, ktorý by ovplyvňoval ich

trend v čase alebo môže sa meniť ich zloženie. Podľa Micháleka (2012) je veľkou výhodou kombinácie týchto metód, že tento postup eliminuje počiatočné podmienky sledovanej heterogenity oboch skupín, ktorý by mohli ovplyvňovať zmeny v čase. Kombinácia PSM a DiD zabezpečuje lepšiu kontrolu výberového skreslenia pozorovateľných aj nepozorovateľných charakteristík.

Kombináciou týchto metód je možné zmerať vplyv programu, pomocou využitia rozdielov medzi porovnateľnými členmi programu a nečlenmi programu (kontrolná skupina) v situácii pred a po programe. Výpočet vzťahu modelu PSM a DiD je možné zapísať nasledovne (Michalek, 2012):

$$PSM_{DiD} = \{ \sum (Y_{it} | (D = 1) - Y_{it} | (D = 0)) - \sum (Y_{it*} | (D = 1) - Y_{it*} | (D = 0)) \} / n$$

Kde:

$(Y_{it|(D=1)} - Y_{it|(D=0)})$ – rozdiel v priemerných výstupoch medzi *i* účastníkmi podporenej skupiny a *i* účastníkmi kontrolnej skupiny po vstupe do programu.

$(Y_{it*|(D=1)} - Y_{it*|(D=0)})$ – rozdiel v priemerných výstupoch medzi *i* účastníkmi podporenej skupiny a *i* účastníkmi kontrolnej skupiny pred vstupom do programu.

Na spracovanie dát týmito metódami sme použili štatistický program STATA. Nato, aby sme mohli pracovať s našou finálnou databázou v programe STATA bolo potrebné dáta v programe Excel upraviť (správne označenie stĺpcov, formát údajov a pridanie umelých premenných, nuly a jednotky, ktoré opisovali, či daná firma dostala alebo nedostala podporu). Databáza obsahovala dáta o 2652 podnikoch, z ktorých 1356 dostalo podporu a 1296 nedostalo podporu. Takto upravenú tabuľku s dátami sme vložili do programu STATA.

Keďže sme zvolili metódu PSM, v programe STATA bolo potrebné stiahnuť funkciu „pscore“. Rozhodli sme sa štrukturovať výsledky z tejto analýzy na základe SK NACE kódu, ktoré patria podnikom. Analyzovali sme každý zo sektorov pomocou PSM a aj jeho kombináciu s DiD. Databázu sme rozdelili na 6 sektorov, ktoré boli najviac postihnuté pandémiou koronavírusu. Boli to sektory:

- Administratívne a podporné služby (činnosti cestovných agentúr rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti),

- Doprava a skladovanie (taxislužba),
- Ostatné činnosti (ostatné osobné služby (kaderníctva, pracovne..)),
- Stavebníctvo (výstavba budov),
- Ubytovacie a stravovacie služby (ubytovanie, činnosti reštaurácií a pohostinstiev),
- Umenie rekreácia a zábava (činnosti knižníc archívov múzeí a ostatných kultúrnych zariadení, športové zábavné a rekreačné činnosti).

Ako prvý krok sme cez funkciu `global` združili zvolené premenné do troch premenných s názvom „podpora“, „ylist“ (výstupná premenná) a „xlist“ (nezávislé premenné). V našom prípade stĺpec a teda aj premenná „podpora“ obsahoval nuly a jednotky. Nula znamenala, že firma nedostala podporu a jednotka, že firma dostala podporu. Ako výstupnú premennú sme si zvolili tržby za rok 2020, ktoré boli v absolútnych číslach. Ako nezávislé premenné sme určili počet zamestnancov v roku 2020 a mieru nezamestnanosti v roku 2020.

Druhým krokom bolo odhadnutie propensity score. Na tento krok sme použili funkciu `pscore` (`pscore $podpora $xlist, pscore(myscore) blockid(myblock) comsup`). Označenie „myscore“ znamená, že funkcia do databázy pridá stĺpec s názvom myscore, ktorý bude obsahovať hodnoty propensity score, teda hodnoty na základe ktorých bude párovať podporené a nepodporené firmy. Označenie „myblock“ znamená, že funkcia do databázy pridá stĺpec s názvom myblock, ktorý obsahuje počet blokov, v rámci ktorých sa uchovávajú podobné charakteristiky nezávislej premennej. Označenie „comsup“ znamená, že funkcia do databázy opäť pridá stĺpec, ktorý zaručuje, že sa budú porovnávať podniky, pre ktoré vyšlo podobné propensity score. Po spustení algoritmu na odhadnutie propensity score sa spustili výpočty. Ako prvé sa vypočítala tabuľka obsahujúca deskriptívnu štatistiku o počte podporených a nepodporených podnikov, percentuálnom podiele a kumulatívnej hodnote tohto percenta. Ďalej STATA vypočítala rozsah propensity score, ktoré musí byť od 0 do 1, rozdelenie propensity score podľa percentilov, strednú hodnotu propensity score a celkový počet podnikov pre ktoré sa podarilo priradiť propensity score. Po týchto výpočtoch nastal ako prvý krok v rámci výpočtu propensity score krok s názvom „Identifikácia optimálneho počtu blokov“. V tomto kroku program vypočítal počet blokov v rámci ktorých je rozdelené propensity score. Tento počet blokov zaručuje, že v každom bloku priemerné propensity score nie je rozdielne pre podporenú a nepodporenú skupinu podnikov. Druhý krok má názov „Testovanie vyrovnávacích vlastností propensity score“.

V tomto procese program napíše či vyrovnávacie vlastnosti sú splnené alebo nie. Zároveň sa zobrazí tabuľka, ktorá zobrazuje zhodu počtu podporených a nepodporených skúmaných objektov pre každý blok. To znamená, že pre každý z blokov nielen propensity score je podobné ale aj premenné x sú podobné. Týmto krokom sa skončil proces propensity score.

Tretím krokom bolo grafické zobrazenie common support, teda ako sa podporené podniky a nepodporené podniky (kontrolná skupina) prekrývajú. Čím viac sa prekrývajú, teda majú spoločné propensity score, tým presnejší je výsledok výpočtu.

Piatym krokom bolo použitie párovacích metód. Pri týchto metódach sme sa zamerali na priemerný efekt na podporenú skupinu (ATT). Ako prvú z pomedzi nich sme použili metódu najbližšieho suseda (`attnd $ylist $podpora $xlist, pscore(myscore)`). Metóda najbližšieho suseda je metóda párovania pri ktorej je podporená jednotka spárovaná s jednotkou z porovnávacjej skupiny s najbližšou hodnotou propensity score. Ako druhú metódu sme použili metódu párovania s rádiusom (`attr $ylist $podpora $xlist, pscore(myscore) radius0.1`). Podstata tejto metódy je, pri párovaní využiť všetky jednotky spadajúce do nami zvolenej úrovne tolerancie. Rádius 0.1 znamená, že pri výpočte sa berú do úvahy propensity score ktoré má hodnotu začínajúcu na 0.1. Ako tretiu metódu párovania, sme použili Kernelovu párovaciu metódu (`attk $ylist $podpora $xlist, pscore(myscore)`). Táto metóda používa na určenie kontrafaktuálneho výsledku vážené priemery všetkých jednotiek kontrolnej skupiny. Váhy závisia od vzdialenosti medzi každou jednotkou nepodporenej skupiny a jednotkou vystavenou intervencii pre ktorú sa určuje kontrafaktuálny výsledok. Funkcia Kernel priraduje väčšiu váhu jednotkám porovnávacjej skupiny ktoré sú v rámci hodnôt propensity score bližšie podporenej jednotke a nižšiu váhu hodnotám ktoré sú jej vzdialenejšie.

Týmito krokmi sme vypočítali efekt podpory pomocou PSM modelu. Na spresnenie výsledku efektu podpory podnikov skombinujeme túto metódu s metódou DiD. Na použitie tejto metódy sme museli pridať v databáze stĺpec s rozdielom výstupnej premennej. Novú výstupnou premennou sa stala „rozdiel_trzby“. Táto premenná bola rozdielom tržieb v roku 2020 oproti roku 2019. Postup v tejto druhej fáze kombinácii dvoch metód bol totožný s predchádzajúcim. Rozdiel sa dá pozorovať iba v hodnotách, ktoré nám program vypočítal.

Ako prvý krok v tejto druhej fáze bolo použitie funkcie `global` (`global ylist rozdiel trzby`). Týmto krokom, sme si nahradili pôvodnú výstupnú premennú tržby za rok 2020 na novú výstupnú premennú, ktorá je rozdielom tržieb z rokov 2020 a 2019.

Druhý krok sa opäť zaoberal odhadom propensity score. Použili sme rovnakú funkciu (`pscore $podpora $xlist, pscore(myscore) blockid(myblock) comsup`). Všetky hodnoty premenných a výpočtov boli v tomto kroku totožné s predchádzajúcimi výpočtami.

V treťom kroku sme opäť graficky zobrazili `common support`, ktorá sa ale nezmenila, oproti prvej časti výpočtov, kde sme použili len PSM.

Rozdiel a prínos kombinácie PSM a DiD metódy spočíva v tomto kroku. Vďaka kombinácii s metódou DiD bol efekt podpory rozdielny ako bez kombinácie. V piatom kroku sme používali párovacie metódy ako sú najbližší `sused`, s `radiusom` a `Kernelovu` párovaciu metódu. Detailné výpočty vo forme výstupov z programu STATA uvádzame v prílohách diplomovej práce.

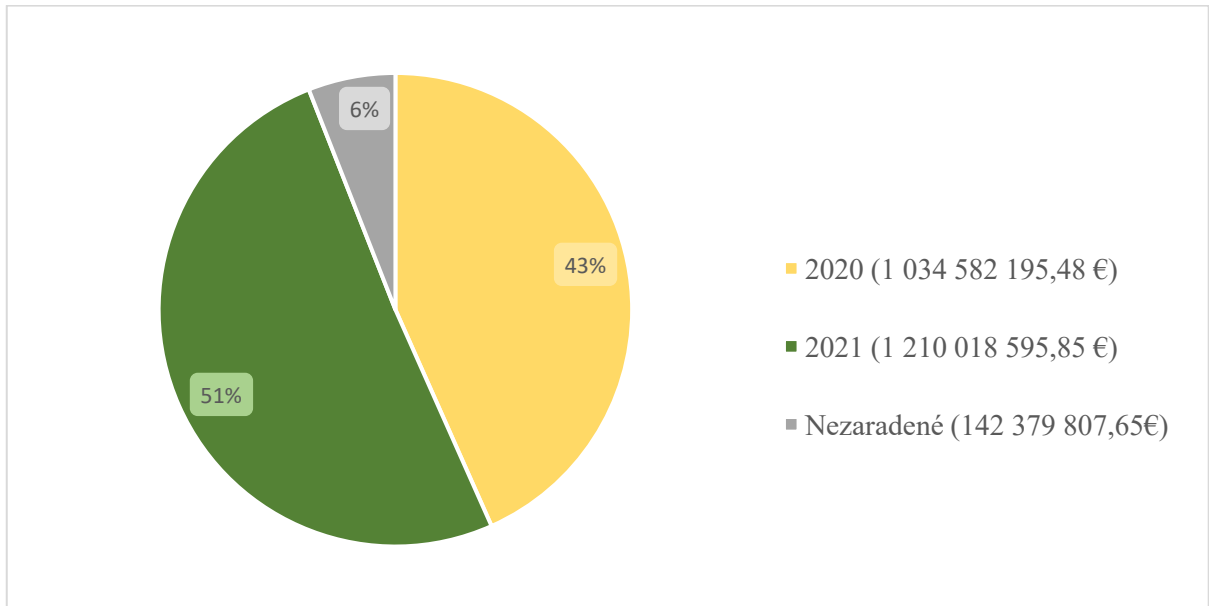
4 Výsledky práce

Výsledky práce sú rozdelené do viacerých kapitol. Prvá podkapitola sa venuje deskriptívnej analýze podnikov. Údaje k tejto podkapitole boli z Transparency International Slovakia. Druhá podkapitola sa venovala analýze ukazovateľov podnikov. Údaje k tejto podkapitole vznikli v kombinácii ORBIS databázy a predchádzajúcej databázy z Transparency International Slovakia. V tretej podkapitole sme použili model PSM v kombinácii s DiD.

4.1 Deskriptívna analýza podpory MSP počas pandémie koronavírusu

V tejto kapitole si predstavíme základnú deskriptívnu databázu, ktorú sa nám poradilo získať zo stránky Transparency International Slovakia. Táto databáza obsahuje všetky podporené firmy počas koronakrízy zo strany štátu za roky 2020 a 2021. Táto databáza je rozdelená do 6 schém podpory, ktorými sú: Prvá pomoc, Podpora cestovného ruchu, Podpora autobusovej dopravy, Podpora kreatívneho priemyslu, Podpora nájomného a Podpora kultúry.

Graf 1: Podpora počas koronakrízy

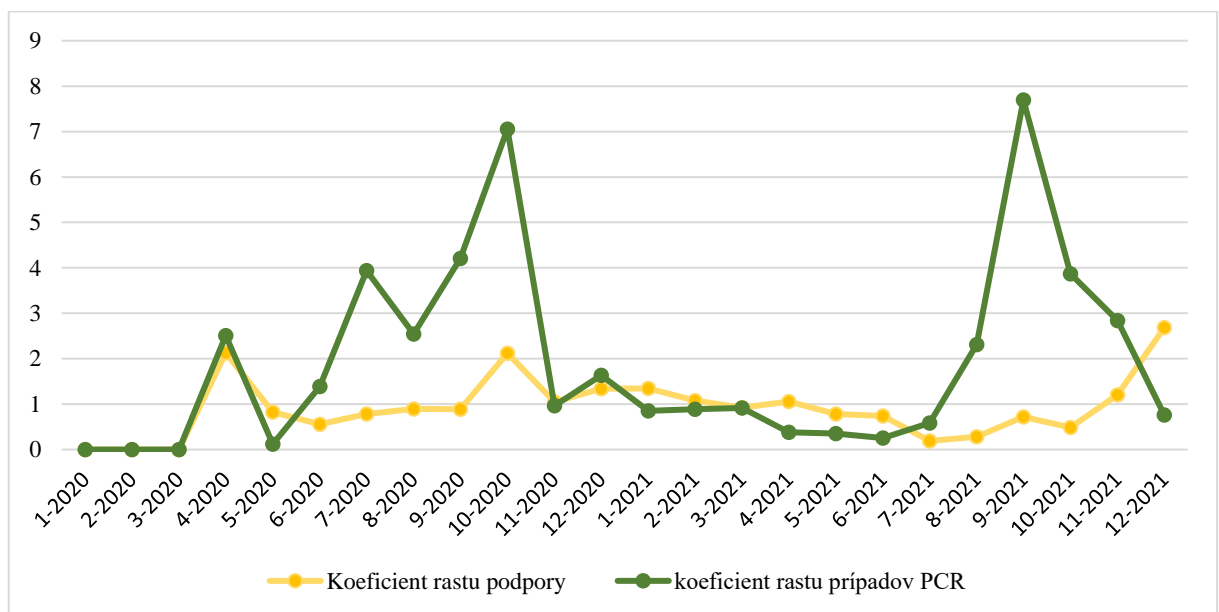
Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Na V tejto kapitole si predstavíme základnú deskriptívnu databázu, ktorú sa nám poradilo získať zo stránky Transparency International Slovakia. Táto databáza obsahuje všetky podporené firmy počas koronakrízy zo strany štátu za roky 2020 a 2021. Táto databáza je rozdelená do 6 schém podpory, ktorými sú: Prvá pomoc, Podpora cestovného

ruchu, Podpora autobusovej dopravy, Podpora kreatívneho priemyslu, Podpora nájomného a Podpora kultúry.

Graf 1 môžeme vidieť časové rozloženie podpory, ktoré podniky počas koronakrízy čerpali. Vo výpočte je zarátaných všetkých 6 schém podpory, ktoré Vláda SR poskytla podnikom a živnostníkom na zmiernenie negatívnych dopadov počas koronakrízy. Vidíme, že najvyššia suma bola vyplatená v roku 2021, až 1 210 018 595,85 €, čo je 51% z celkovej vyplatenej sumy. 1 034 582 195,48 €, čo je 43% z celkovej výšky podpory sa čerpalo v roku 2020. Táto výška je ovplyvnená aj tým, že podpora bola vyplácaná od marca roku 2020. 142 379 807,65 €, teda 6% z celkovej vyplatenej výšky podpory nebolo možné zaradiť do časového rámca, kvôli chýbajúcim údajom v skúmanej databáze. Išlo o schémy na podporu kreatívneho priemyslu a nájomného.

Graf 2: Koeficient rastu podpory a počtu pozitívnych PCR prípadov podľa mesiacov¹

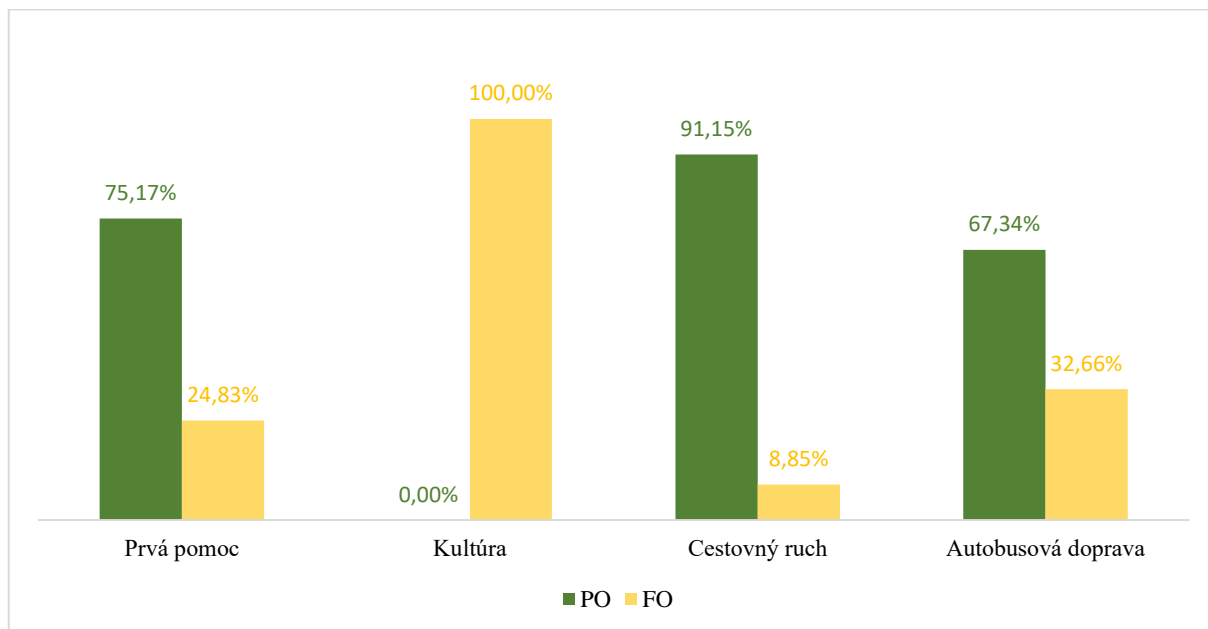
Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Kvôli spomínaným chýbajúcim údajom v databáze, časové usporiadanie podpory po mesiacoch bolo možné zobrazit' iba za schémy Prvá pomoc a Cestovný ruch. Na Graf 2 môžeme vidieť koeficient rastu podpory v rámci týchto dvoch schém na mesačnej báze. Koeficient rastu zobrazuje koľkonásobne sa hodnota T1 zvýšila/znížila oproti T-1. Je vidno, že podpora a ani pozitivita PCR testov nemá rovnomerný vývoj. Je tiež možné vidieť koeficient rastu prípadov PCR a teda aj prvú a druhú vlnu pandémie, ktorá sa odzrkadlila vo zvýšenom čerpaní podpory v mesiacoch apríl a október. Vidíme tiež aj

¹ Kvôli neúplnosti časových údajov v schémach podpory, sú v grafe zobrazené len podpory pre Prvú pomoc (3/2020-7/2021) a cestovný ruch.

vypuknutie 3 vlny v septembri roku 2021, žiaľ ju nie je možné objektívne spojiť s výškou podpory, pretože údaje o výške podpory pre Prvú pomoc sú dostupné len po mesiac júl.

Graf 3: Podiel schválenej podpory pre jednotlivé schémy (2020)²

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Tabuľka 4: Výška schválenej podpory pre jednotlivé schémy (2020)³

Schémy podpory	Právnická osoba v €	Fyzická osoba v €	Suma spolu v €
Prvá pomoc	749 438 429,67	247 556 971,26	996 995 400,93
Kultúra	-	862 920,00	862 920,00
Cestovný ruch	27 740 899,93	2 694 391,01	30 435 290,94
Autobusová doprava	4 234 877,82	2 053 705,79	6 288 583,61

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

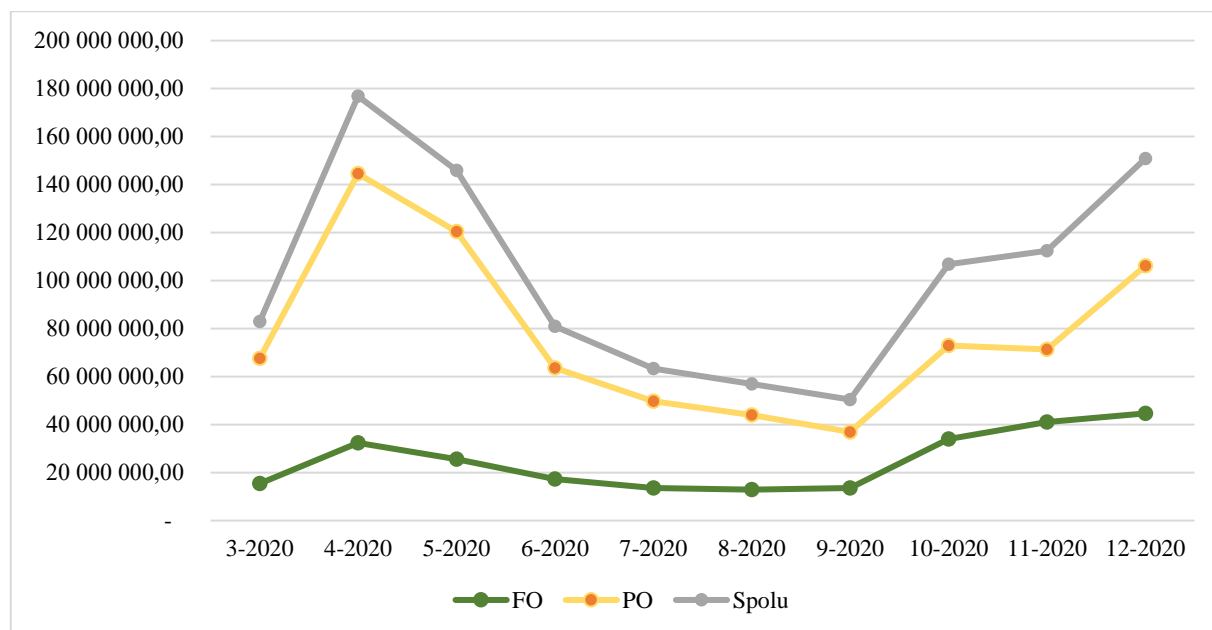
V nasledujúcich častiach si hlbšie zanalyzujeme jednotlivé schémy podpory, ktoré Vláda SR zaviedla na zmiernenie negatívnych dopadov koronavírusu na slovenskú ekonomiku. Z grafu vyššie je vidieť podiel fyzických a právnických osôb v roku 2020 pre viaceré schémy. Vzhľadom na neúplnosť časových dát pre niektoré schémy, sme z nasledujúcich grafov vyradili schému podpory pre kreatívny priemysel a nájomné. Je možné pozorovať veľký podiel právnických osôb, ktoré čerpali podporu. Najväčší podiel mali právnické osoby na schéme cestovného ruchu, až 91,15 % z celkovej sumy pre danú schému. Ďalej nasledovala Prvá pomoc so 75,17 % a autobusová doprava so 67,34 %

² Kvôli neúplnosti časových údajov, v grafe nie je zobrazená schéma podpory pre kreatívny priemysel a nájomné.

³ Kvôli neúplnosti časových údajov, v tabuľke nie je zobrazená schéma podpory pre kreatívny priemysel a nájomné. Pre kreatívny priemysel FO bola podpora vo výške 22 666,60 € a PO 6 474 786,06 €, pre nájomné FO bola podpora vo výške 16 572 683,83 € a PO 119 309 671,16 €.

Z Tabuľka 4 vidíme, že najvyššia suma smerovala do schémy Prvej pomoci. Pre právnické osoby to bolo až 749 438 429,67 € a fyzické osoby až 247 556 971,26 €. Naopak najmenšia suma podpory smerovala do podpory kultúry, pričom ju čerpali len fyzické osoby a to vo výške 862 920 €. Vidíme, že Prvá pomoc bola využívaná najviac zo všetkých schém, ktoré boli zavedené. Z grafu vyplýva aj to, že právnické osoby čerpali podporu vo väčšej výške ako fyzické osoby.

Graf 4: Schválená výška podpory podľa mesiacov (2020)⁴

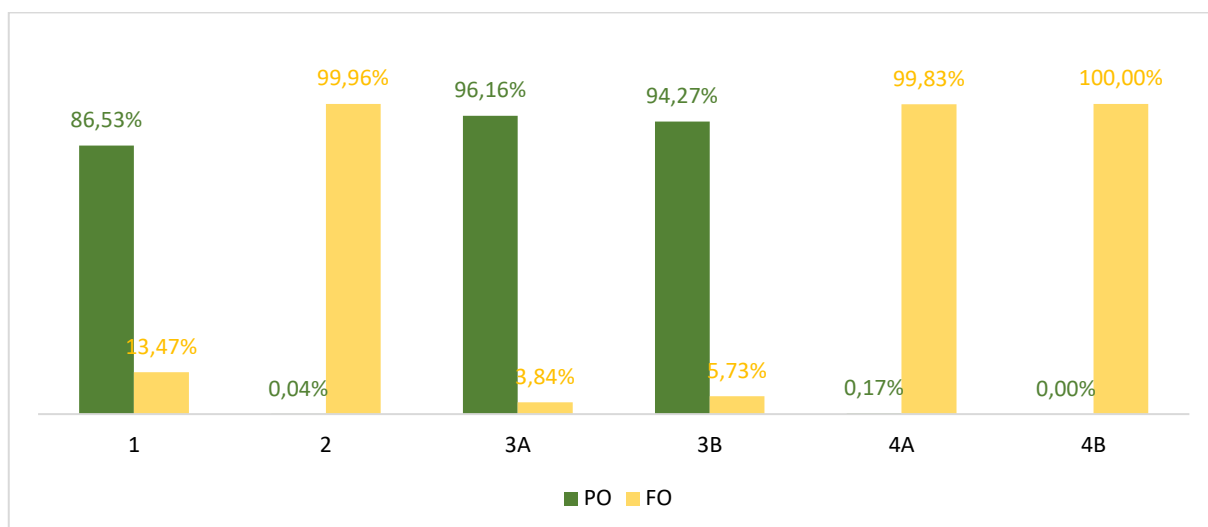

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Po vypuknutí koronakrízy Vláda SR zareagovala podporou pre podniky a fyzické osoby. Táto podpora začala fungovať v marci roku 2020. Na Graf 4 vidíme vývoj čerpania podpory v období od marca do decembra v roku 2020. Zároveň je táto výška rozdelená na fyzické, právnické osoby a celkovú sumu spolu. Vidíme opäť, že právnické osoby čerpali podporu vo väčšej miere ako fyzické osoby. Z tohto grafu, taktiež môžeme vidieť priebeh pandémie, kde počas prvej vlny pandémie (apríl) bola výška podpory najvyššia. Pri nástupe druhej vlny pandémie (október, november, december) vidíme opäť zvýšenú vyplatenú výšku podpory.

⁴ Kvôli neúplnosti časových údajov v schémach podpory sú v grafe zobrazené len podpory pre Prvú pomoc a cestovný ruch.

Graf 5: Podiel schválenej podpory podľa opatrení v rámci schémy "Prvá pomoc" (2020)

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Určité opatrenia zo schémy Prvej pomoci sú smerované len na fyzické osoby. Tieto opatrenia sú 2, 4A a 4B. Z Graf 5 však môžeme vidieť, že v rámci opatrenia 2 dostali určitú podporu aj právnické osoby.⁵ Ďalej môžeme pozorovať, že podporu zo zvyšných opatrení (1, 3A, 3B) čerpali vo výraznej miere právnické osoby. V opatrení 3A to bolo až 96,16 %, v 3B 94,27% a v opatrení 1 86,53%.

Tabuľka 5: Výška podpory podľa opatrení v rámci schémy "Prvá pomoc" (2020)

Opatrenie	Fyzická osoba v €	Právnická osoba v €	Suma spolu v €
1	8 741 228,52	56 174 400,28	64 915 628,80
2	180 760 849,24	75 178,49	180 836 027,73
3A	8 473 199,33	212 219 845,32	220 693 044,65
3B	29 215 111,79	480 937 681,71	510 152 793,50
4A	18 398 160,21	30 718,18	18 428 878,39
4B	1 968 422,17	-	1 968 422,17

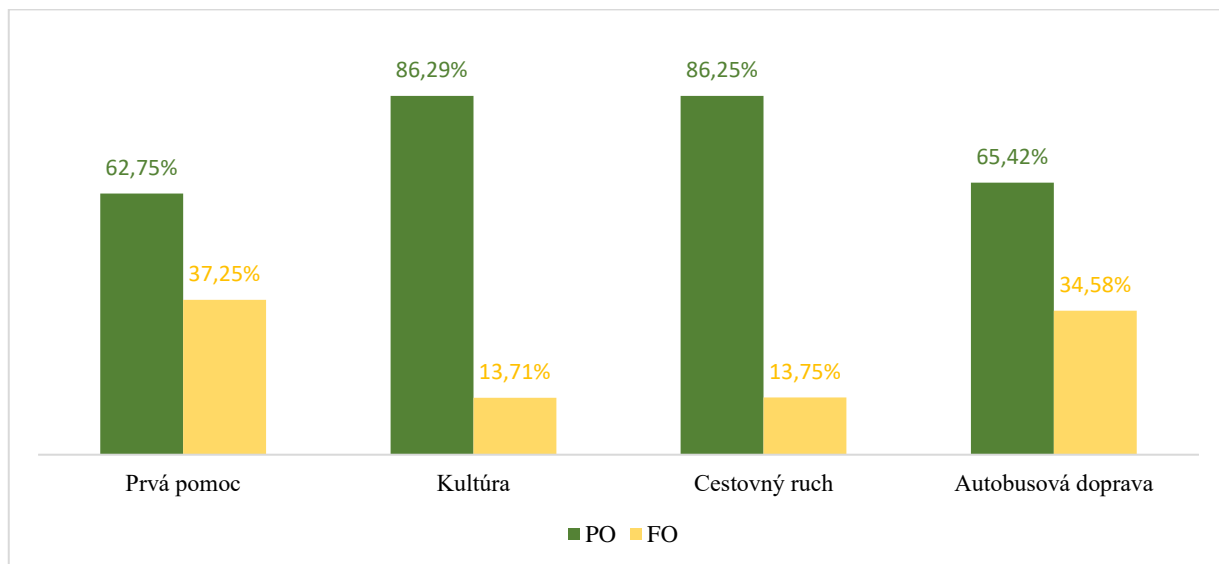
Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Čerpanie podpory zo schémy Prvej pomoci bolo v najväčšej výške, preto ju ďalej budeme skúmať bližšie. Taktiež nám to umožňujú dáta, ktoré sú pri tejto schéme podrobnejšie ako pri iných schémach. Z Tabuľka 5 môžeme vidieť podrobnejšie údaje o Prvej pomoci. Vidíme údaje o jednotlivých opatreniach v rámci tejto schémy. Opatrenie 3B bolo najviac využívanou podporou z tejto schémy. Je tiež zrejmé, že právnické osoby čerpali v tomto opatrení podporu vo výške až 480 937 681,71 € a fyzické osoby len 29 215

⁵ Táto nezrovnalosť vznikla na základe dát ktoré sme mali k dispozícii.

111,79 €. Naopak opatrenie v ktorom najviac podpory čerpali fyzické osoby bolo opatrenie 2, kde fyzické osoby čerpali až 180 760 849,24 € a právnické osoby len 75 178,49 €.

Graf 6: Podiel schválenej podpory pre jednotlivé schémy (2021)⁶

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z grafu vyššie vidíme, že podiel právnických osôb v roku 2021 na podpore od štátu opäť zostal vysoký. Rozdielom je len Kultúra, kde na rozdiel od roku 2020, kde bol podiel fyzických osôb 100%-ný, v roku 2021 sa podiel zmenil a ich podiel je len 13,71%. Z grafu je jasne badateľná dominancia právnických osôb v čerpaní podpory.

Tabuľka 6: Výška schválenej podpory pre jednotlivé schémy (2021)⁷

Schémy podpory	Právnická osoba v €	Fyzická osoba v €	Suma spolu v €
Prvá pomoc	674 016 117,35	400 087 756,99	1 074 103 874,34
Kultúra	21 580 557,00	3 430 000,00	25 010 557,00
Cestovný ruch	88 751 747,59	14 154 090,81	102 905 838,40
Autobusová doprava	5 224 520,73	2 761 805,38	7 986 326,11

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

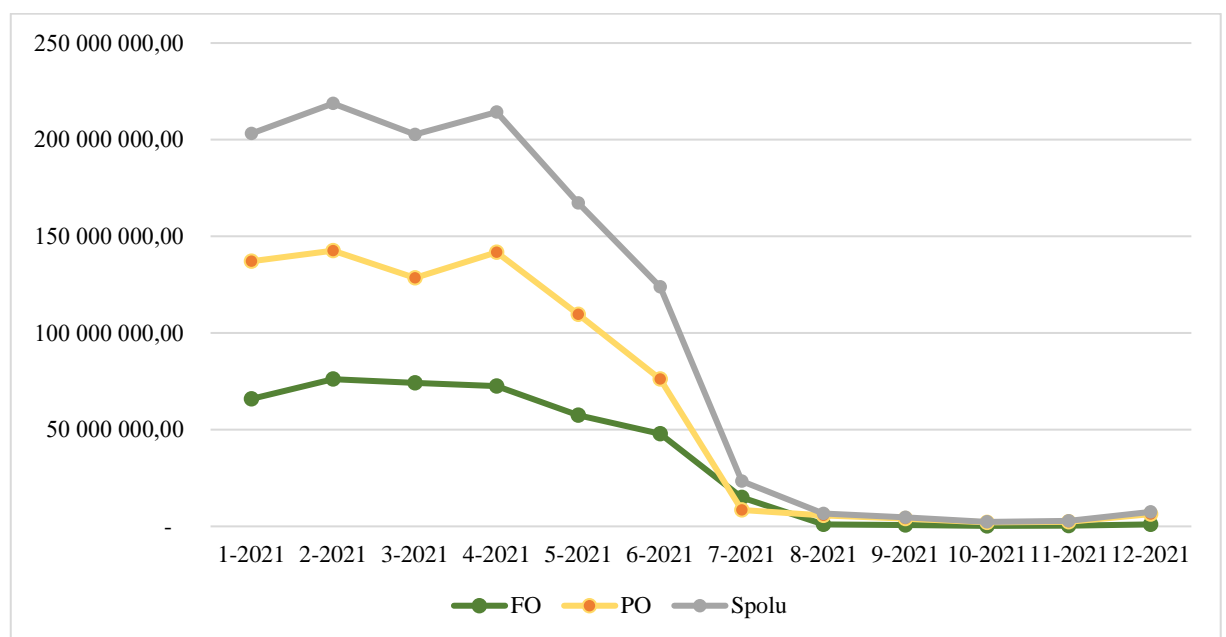
Z Tabuľka 6 vidíme, že tak ako v roku 2020 aj v roku 2021 bola Prvá pomoc najviac využívanou schémou podpory. Tiež vidíme rovnaký trend vo využívaní podpory, hlavne právnickými osobami. V rámci Prvej pomoci právnické osoby čerpali podporu vo výške 674 016 117,35 € a fyzické osoby 400 087 756,99 €. Naopak najmenšia výška podpory smerovala do podpory Autobusovej dopravy, kde právnické osoby čerpali sumu 5 224 520,73 € a fyzické osoby 2 761 805,38 €. Vidíme aj výrazný nárast podpory pre

⁶ Kvôli neúplnosti časových údajov, v grafe nie je zobrazená schéma podpory pre kreatívny priemysel a nájomné.

⁷ Kvôli neúplnosti časových údajov, v tabuľke nie je zobrazená schéma podpory pre kreatívny priemysel a nájomné, pre kreatívny priemysel FO bola podpora vo výške 22 666,60 € a PO 6 474 786,06 €, pre nájomné FO bola podpora vo výške 16 572 683,83 € a PO 119 309 671,16 €.

Kultúru v tomto roku, oproti 862 920,00 € z minulého roku. Suma je vyššia v dôsledku toho, že schéma podpory pre Kultúru (spolu s podporou pre Kreativny priemysel⁸) vznikla až v novembri roku 2020 a čerpať podporu mohli len fyzické osoby.⁹ V roku 2021 Ministerstvo Kultúry zmenilo podmienky podpory pre Kultúru a oprávnení žiadatelia sa stali fyzické osoby, neziskové organizácie a špecifické obchodné spoločnosti „jednoosobovky“.¹⁰ Pravidlom pri čerpaní tejto podpory je aj to, že subjekt nemôže čerpať podporu zo schémy Prvá pomoc. Do vzniku samotnej schémy pre kultúru, subjekty z oblasti kultúry čerpali podporu zo schémy Prvá pomoc.

Graf 7: Schválená výška podpory podľa mesiacov (2021)¹¹

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Podpora pre podniky a fyzické osoby pokračovala aj v roku 2021. V Graf 7 možno opäť ako v roku 2020 vidieť rozdelenie čerpania rôznych podporných schém v čase. Taktiež je vidieť, že právnické osoby stále využívajú podporu vo väčšej miere ako fyzické osoby. Výrazný pokles schválenej výšky podpory od júla je spôsobený dátami, ktoré sme mali k dispozícii. Pri schéme Prvej pomoci bolo možné získať mesačné dáta len po mesiac júl.

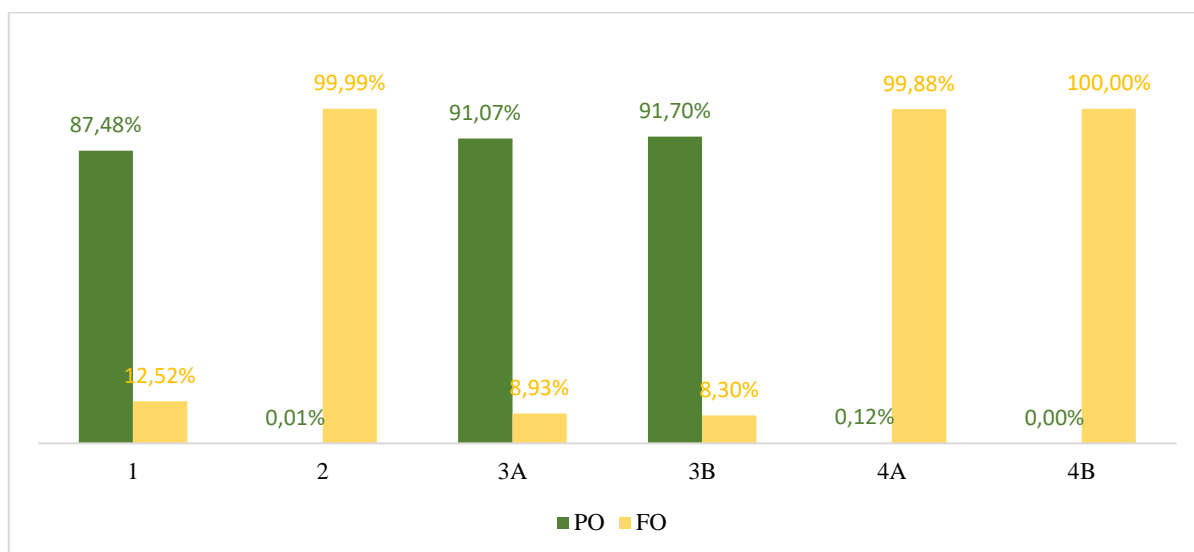
⁸ <https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/dotacie-mk-sr/covid-pomoc-kulture/>

⁹ https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/dotacie-mk-sr/dotacie-2020/odstranovanie-nasledkov_covid-19/

¹⁰ <https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/dotacie-mk-sr/dotacie-2021/odstranovanie-nasledkov-mimoriadnych-udalosti-na-oblast-kultury-na-rok-2021/>

¹¹ Kvôli neúplnosti časových údajov v schémach podpory sú v grafe zobrazené len podpory pre Prvú pomoc a cestovný ruch Zároveň kvôli neúplnosti časových údajov pre schému Prvá pomoc, sú k dispozícii údaje len po júl roku 2021.

Graf 8: Podiel schválenej podpory podľa opatrení v rámci schémy "Prvá pomoc" (2021)¹²

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Čerpanie podpory zo schémy Prvej pomoci bolo v najväčšej výške aj v roku 2021 a preto ju opäť detailnejšie skúmame. Z grafu vyššie môžeme vidieť podiel právnických a fyzických osôb na jednotlivých opatreniach schémy. Pravidlá opatrení zostali rovnaké, teda niektorú sú výhradne pre fyzické osoby. Aj v tomto roku však môžeme vidieť, že v rámci opatrenia 2 a 4A dostali určitú podporu aj právnické osoby.¹³ Ďalej môžeme pozorovať, že podporu zo zvyšných opatrení (1, 3A, 3B) čerpali vo výraznej miere právnické osoby, až okolo 90 %.

Tabuľka 7: Výška podpory podľa opatrení v rámci schémy "Prvá pomoc" (2021)¹⁴

Opatrenie	Fyzická osoba v €	Právnická osoba v €	Suma spolu v €
1	6 406 564,54	44 775 181,27	51 181 745,81
2	308 562 299,09	22 152,73	308 584 451,82
3A	15 870 545,63	161 883 290,69	177 753 836,32
3B	42 274 925,58	467 305 631,66	509 580 557,24
4A	24 221 389,98	29 861,00	24 251 250,98
4B	2 752 032,17		2 752 032,17

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z Tabuľka 7 môžeme vidieť podrobnejšie údaje o Prvej pomoci za rok 2021. Vidíme údaje o jednotlivých opatreniach v rámci tejto schémy. Opatrenie 3B bolo opäť najviac využívanou podporou z tejto schémy. Právnické osoby čerpali podporu vo výške až 467 305 631,66 € a fyzické osoby 42 274 925,58 €. Naopak opatrenie v ktorom najviac

¹² Kvôli neúplnosti časových údajov pre schému Prvá pomoc, sú k dispozícii údaje len po júl roku 2021.

¹³ Táto nezrovnalosť vznikla na základe dát ktoré sme mali k dispozícii.

¹⁴ Kvôli neúplnosti časových údajov pre schému Prvá pomoc, sú k dispozícii údaje len po júl roku 2021.

podpory čerpali fyzické osoby bolo opäť opatrenie 2, kde fyzické osoby čerpali až 308 562 299,09 € a právnické osoby len 22 152,73 €.

Tabuľka 8: Počet prijímateľov schémy Prvá pomoc¹⁵

Opatrenie	Počet prijímateľov FO 2020	Počet prijímateľov PO 2020	Počet prijímateľov FO 2021	Počet prijímateľov PO 2021
1	11 943	21 639	4 730	8 295
2	361 336	166	409 044	20
3A	7 446	31 221	9 748	35 171
3B	26 911	118 163	25 867	92 036
4A	79 954	138	73 073	88
4B	8 458	-	8 293	-
Spolu	496 048	171 327	530 755	135 610

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Počet prijímateľov podpory zo schémy Prvá pomoc v roku 2020 využilo niečo cez 650 tis. ľudí a podnikov. V roku ju využilo takmer rovnaké množstvo ľudí a podnikov. Z Tabuľka 8 môžeme vidieť, že celkovo najpočetnejším prijímateľom podpory boli fyzické osoby v rámci opatrenia 2. Prijímatelia zväčša žiadali o podporu každý mesiac a niekedy fyzická osoba alebo právnická osoba boli prijímateľom podpory z viacerých opatrení.

Tabuľka 9: Priemerná výška podpory schémy Prvá pomoc¹⁶

Opatrenie	Priemerná suma FO 2020 v €	Priemerná suma PO 2020 v €	Priemerná suma FO 2021 v €	Priemerná suma PO 2021 v €
1	731,91	2 595,98	1 354,45	5 397,85
2	500,26	452,88	754,35	1 107,64
3A	1 137,95	6 797,34	1 628,08	4 602,75
3B	1 085,62	4 070,12	1 634,32	5 077,42
4A	230,11	222,60	331,47	339,33
4B	232,73	-	331,85	-

Zdroj: Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

V Tabuľka 9 sú zobrazené priemerné sumy, ktoré boli vyplatené v rámci jednotlivých opatrení schémy Prvá pomoc. Zároveň sú tieto sumy rozdelené podľa právnej formy prijímateľa na roky 2020 a 2021. Najvyššia priemerná suma podpory v roku 2020 bola pre právnické osoby v opatrení 3B, a to až 6 797,34 €. V roku 2021 bola najvyššia priemerná suma prijatá právnickou osobou v rámci opatrenia 1, a to vo výške 5 397,85 €.

¹⁵ Kvôli neúplnosti časových údajov pre schému Prvá pomoc, sú k dispozícii údaje len po júl roku 2021.

¹⁶ Kvôli neúplnosti časových údajov pre schému Prvá pomoc, sú k dispozícii údaje len po júl roku 2021.

4.2 Analýza ukazovateľov u podporených a nepodporených podnikov

V tejto podkapitole budeme pracovať s databázou, ktorá vznikla spojením databázy ORBIS a databázy, ktorú sme získali z Transparency International Slovakia. Touto kombináciou vznikla databáza, ktorá obsahuje 2 652 podnikov, ktoré ďalej skúmame.

Tabuľka 10: Počet podporených a nepodporených podnikov podľa schémy podpory

Schéma podpory	Podporené	Nepodporené
Prvá pomoc	1 299	1 353
Z toho počet z 1	627	2 025
Z toho počet z 2	0	2 652
Z toho počet z 3A	352	2 300
Z toho počet z 3B	1 065	1 587
Z toho počet z 4A	0	2 652
Z toho počet z 4B	0	2 652
Autobusová podpora	8	2 644
Podpora cestovného ruchu	360	2 292
Podpora nájomného	128	2 524
Podpora v oblasti kultúry ¹⁷	0	2 652
Podpora kreatívneho priemyslu ¹⁸	0	2 652
Celkový počet kumulatívne	1 795	14 117
Celkový počet unikátnych podnikov	1 356	1 296

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

V tabuľke vyššie vidíme počet podporených a nepodporených zo skúmanej databázy. Zamerali sme na členenie podporených a nepodporených podnikov na základe schémy podpory ktorú čerpali. Databázu sme spracovali maticovým spôsobom (1 = podporená, 0 = nepodporená). Je vidieť, že skúmané podniky čerpali najviac podporu z Prvej pomoci a to až 1 299 podnikov. V rámci Prvej pomoci podniky využívali najčastejšie opatrenie 3B. Z tabuľky vychádza aj to, že podniky čerpali podporu

¹⁷ Kvôli nedostatku údajov nebolo možné priradiť podniky k Podpore v oblasti kultúry a k Podpore kreatívneho priemyslu.

¹⁸ Kvôli nedostatku údajov nebolo možné priradiť podniky k Podpore v oblasti kultúry a k Podpore kreatívneho priemyslu.

z viacerých schém naraz a teda kumulatívne číslo všetkých podporených podnikov je 1 795, zatiaľ čo počet podporených unikátnych podnikov je 1 356.

Tabuľka 11: Počet podporených a nepodporených podnikov podľa SK NACE a schémy podpory

Schéma podpory	Podporené/nepodporené	Činnosti cestovných agentúr rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	Taxislužba	Ostatné osobné služby (kaderníctvo, pracovné e..)	Výstavba budov	Ubytovanie, činnosti reštaurácií a pohostinstiev	Činnosti knižníc archívov múzeí a ostatných kultúrnych zariadení, športové zábavné a rekreačné činnosti
Prvá pomoc	P	78	9	82	252	794	84
	N	21	6	107	748	406	65
Z toho počet z 1	P	37	3	41	36	452	58
	N	62	12	148	964	748	91
Z toho počet z 2	P	0	0	0	0	0	0
	N	99	15	189	1 000	1 200	149
Z toho počet z 3A	P	35	2	16	28	241	30
	N	64	13	173	972	959	119
Z toho počet z 3B	P	57	6	56	221	666	59
	N	42	9	133	779	534	90
Z toho počet z 4A	P	0	0	0	0	0	0
	N	99	15	189	1 000	1 200	149
Z toho počet z 4B	P	0	0	0	0	0	0
	N	99	15	189	1 000	1 200	149
Autobusová podpora	P	6	0	1	0	1	0
	N	93	15	188	1 000	1 199	149
Podpora cestovného ruchu	P	36	0	1	8	299	16
	N	63	15	188	992	901	133
Podpora nájomného	P	3	0	4	32	77	12
	N	96	15	185	968	1 123	137
Podpora v oblasti kultúry ¹⁹	P	0	0	0	0	0	0
	N	99	15	189	1 000	1 200	149

¹⁹ Kvôli nedostatku údajov nebolo možné priradiť podniky k Podpore v oblasti kultúry a k Podpore kreatívneho priemyslu.

Podpora P kreatívneho priemyslu ²⁰	0	0	0	0	0	0
N	99	15	189	1 000	1 200	149

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Tabuľka 11 sme spracovali takisto maticovým spôsobom (1 = podporená, 0 = nepodporená). Podniky sme rozdelili do bližšej špecifikácie SK NACE a zároveň rozdelili podľa schém, ktoré čerpali. Z tabuľky vyplýva rovnaký trend ako z tabuľky predtým, a to ten, že podniky najviac čerpali podporu zo schémy Prvej pomoci. Keď sa pozrieme bližšie na Prvú pomoc tak najčastejšie bola využívaná podpora 3B. Takisto, ako v predtým tabuľke aj tu platí, že podniky mohli čerpať podporu z rôznych schém naraz.

Tabuľka 12: Podporené podniky podľa SK NACE a regiónov SR

Kraj	Činnosti cestovných agentúr rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	Taxislužby	Ostatné osobné služby (kaderníctvo, pracovne..)	Výstavba budov	Ubytovanie, činnosti reštaurácií a pohostinstiev	Činnosti knižníc archívov múzeí a ostatných kultúrnych zariadení, športové zábavné a rekreačné činnosti	Σ
BB	6	3	20	88	116	19	252
BA	42	4	56	213	305	33	653
KE	9	3	23	121	136	22	314
NR	4	2	18	104	86	8	222
PO	12	2	16	168	173	19	390
TN	4	0	12	75	97	10	198
TR	12	0	25	103	120	15	275
ZA	10	1	19	128	167	23	348
Σ	99	15	189	1 000	1 200	149	2 652

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z tabuľky vyššie je možné vidieť regionálne rozdelenie podporených firiem rozdelených bližšou špecifikáciou SK NACE. Najviac podnikov z našej databázy sídlilo v Bratislavskom kraji. Najmenej z nich sídlilo v Trenčianskom kraji. Keď sa pozrieme na špecifikáciu podnikania, tak vidíme, že najčastejšie boli podniky z oblasti výstavby budov (1 000) a ubytovania a stravovania (1 200). Naopak najmenej podporených podnikov bolo v oblasti taxislužieb, len 15.

²⁰ Kvôli nedostatku údajov nebolo možné priradiť podniky k Podpore v oblasti kultúry a k Podpore kreatívneho priemyslu.

Tabuľka 13: Počet podnikov podľa veľkostnej kategórie a krajov SR

Kraj	Mikropodnik		Malý podnik		Stredný podnik	
	P	N	P	N	P	N
BB	69	91	69	16	6	1
BA	184	299	116	35	15	4
KE	73	145	65	25	5	1
NR	59	89	39	26	7	2
PO	110	155	86	30	8	1
TN	66	77	40	9	5	1
TR	82	117	57	16	3	0
ZA	110	137	74	19	8	0
Σ	753	1 110	546	176	57	10

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z tabuľky vyššie je vidieť rozdelenie podporených a nepodporených podnikov podľa ich veľkostnej kategórie na mikropodniky (do 10 zamestnancov), malé podniky (do 50 zamestnancov) a stredné podniky (do 250 zamestnancov). Z tabuľky je tiež vidieť ich rozdelenie v krajoch Slovenskej republiky. Najpočetnejšiu skupinu spomedzi skúmaných podnikov tvorili nepodporené mikropodniky, ktorých bolo až 1 110. Z tejto hodnoty ich najviac sídlilo v Bratislavskom kraji. Najmenšiu skupinu podnikov tvorili stredné podniky, ktorých v rámci podporených bolo 57 a pre nepodporené len 10. Vidíme však, že najviac podporených podnikov vo všetkých troch kategóriách bolo v Bratislavskom kraji.

Tabuľka 14: Počet podnikov podľa veľkostnej kategórie a SK NACE

SK NACE	Mikropodnik		Malý podnik		Stredný podnik	
	P	N	P	N	P	N
Činnosti cestovných agentúr rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	67	16	14	0	2	0
Taxislužba	7	6	2	0	0	0
Ostatné osobné služby (kaderníctva, práčovne..)	63	94	19	9	2	2
Výstavba budov	143	601	112	127	12	5
Ubytovanie, činnosti reštaurácií a pohostinstiev	425	336	367	34	36	2
Činnosti knižníc archívov múzeí a ostatných kultúrnych zariadení, športové zábavné a rekreačné činnosti	48	57	32	6	5	1
Σ	753	1 110	546	176	57	10

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z tabuľky vyššie je možné vidieť počet podporených a nepodporených podnikov v troch kategóriách (mikro, malé, stredné podniky). Tieto počty firiem sú zároveň rozdelené podľa SK NACE. Vidíme, že zo skúmaných podnikov bolo vo všetkých kategóriách najviac podporených podnikov v oblasti ubytovanie, činnosti reštaurácií a pohostinstiev. Druhú najpočetnejšiu skupinu podporených a nepodporených mikro, malých a stredných podnikov tvorila oblasť výstavby budov. V Tabuľka 13 a Tabuľka 14 je vidieť, že stredné podniky tvorili najmenšiu časť zo skúmaných podnikov. Ich počet bol 67.

Tabuľka 15: **Výška podpory pre jednotlivé schémy podpory**

Schéma podpory	Výška podpory v €
Prvá pomoc	36 558 531,27
Z toho počet z opatrenia 1	6 443 038,17
Z toho počet z opatrenia 2	-
Z toho počet z opatrenia 3A	7 130 534,98
Z toho počet z opatrenia 3B	22 984 958,12
Z toho počet z opatrenia 4A	-
Z toho počet z opatrenia 4B	-
Autobusová podpora	193 258,04
Podpora cestovného ruchu	9 392 212,91
Podpora nájomného	1 926 855,51
Podpora v oblasti kultúry ²¹	-
Podpora kreatívneho priemyslu ²²	-

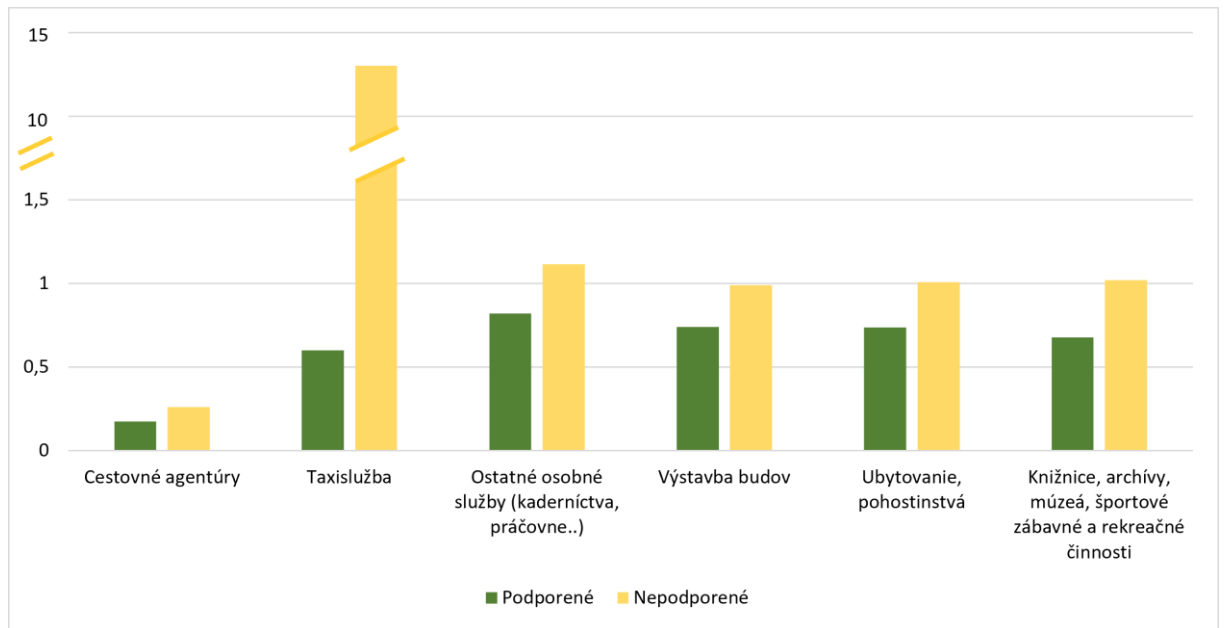
Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Keď sa pozrieme na výšku podporu pred jednotlivé schémy môžeme pozorovať, že jednoznačne najvyššia suma smerovala do Prvej pomoci, celkovo to bolo až 36,5 milióna €. V rámci Prvej pomoci bolo najviac využívané opatrenie 3B, z ktorého podniky čerpali podporu vo výške takmer 23 miliónov €. Najmenej peňazí z našej databázy čerpali podniky z Autobusovej podpory, išlo len o niečo viac ako 193 tisíc €.

²¹ Kvôli nedostatku údajov nebolo možné priradiť podniky k Podpore v oblasti kultúry a k Podpore kreatívneho priemyslu.

²² Kvôli nedostatku údajov nebolo možné priradiť podniky k Podpore v oblasti kultúry a k Podpore kreatívneho priemyslu.

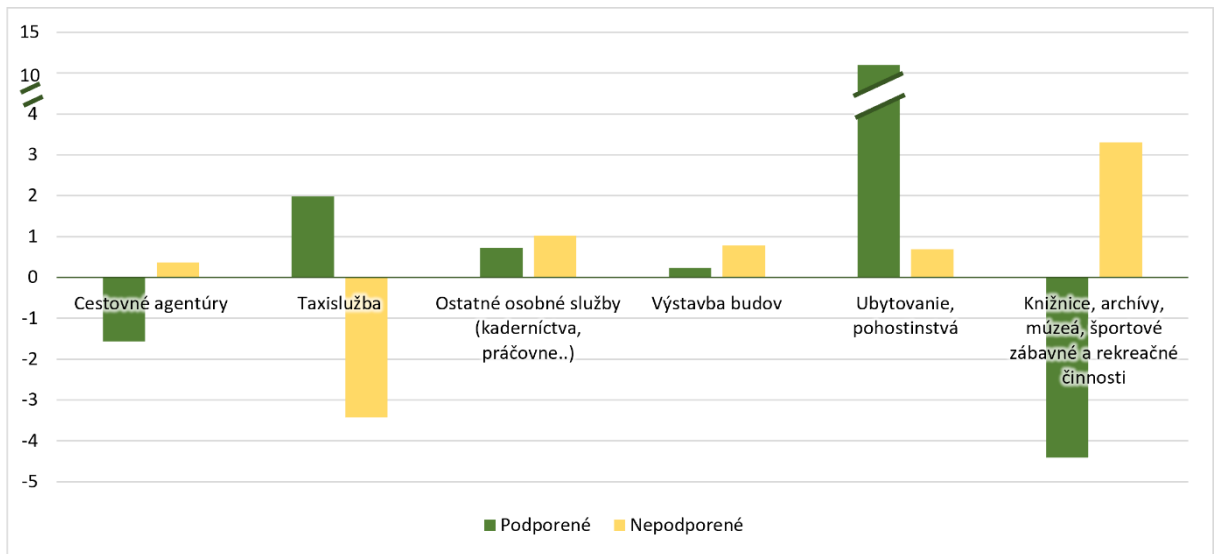
Graf 9: Koeficient rastu tržieb podľa SK NACE (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Keď sa bližšie pozrieme na koeficienty rastu tržieb a ziskov pre podporené a nepodporené podniky členené podľa bližšej špecifikácie SK NACE a podľa krajov Slovenskej republiky, je možné pozorovať trend, pri ktorom väčšina nepodporených podnikov má vyšší koeficient rastu tržieb a ziskov ako tie podporené. Ako sme už vyššie spomínali, koeficient rastu vyjadruje koľkonásobne sa hodnota T1 zvýšila/znížila oproti T-1. Toto zistenie je zaujímavé vzhľadom k tomu, žeby sme očakávali presne opačnú situáciu, kde podporené podniky dosahujú vyšší koeficient rastu skúmaných ukazovateľov. Z Graf 9 je možné pozorovať, že nepodporené podniky, dosahujú v rámci SK NACE vyššie hodnoty koeficientu rastu tržieb. Taxislužby dosahujú dokonca niekoľkokrát vyššiu hodnotu ako ostatné skupiny a to až 13,02. Znamená to, že skúmané nepodporené podniky z oblasti taxislužieb mali v roku 2020 13-krát vyššie tržby ako v roku 2019.

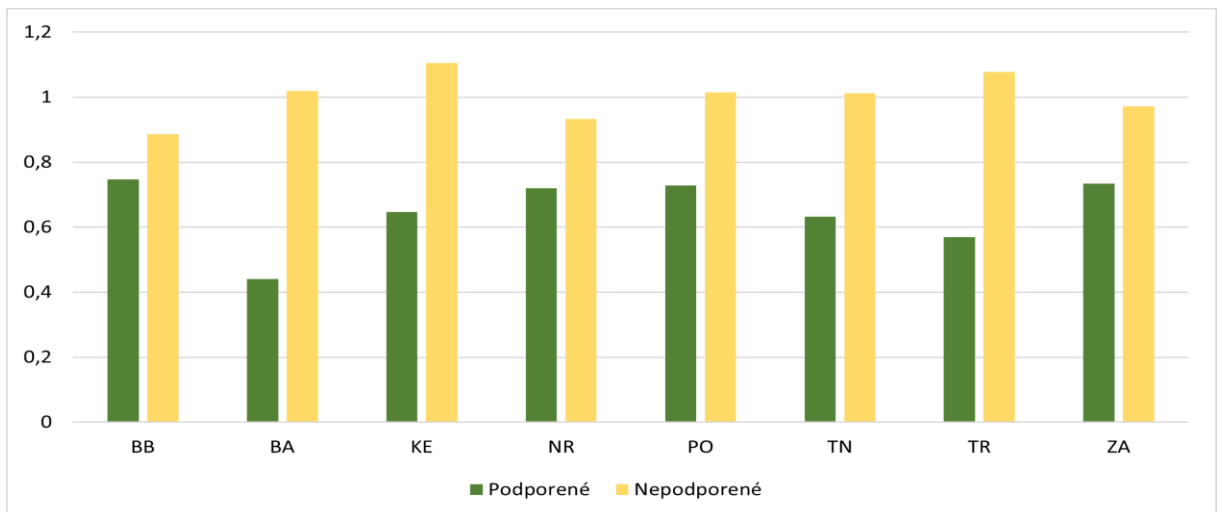
Graf 10: Koeficient rastu zisku podľa SK NACE (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Keď sa pozrieme na koeficient rastu zisku pre dané odvetvia podnikania, vidíme, že najvyššiu hodnotu dosiahli podporené podniky z oblasti ubytovanie a pohostinstvá. Dosiahli hodnotu až 10,53. Ďalej z Graf 10 môžeme vidieť pomerne vysoké negatívne hodnoty pre podporené podniky z oblasti knižníc, archívov, múzeí, športových zábavných a rekreačných činností a nepodporené podniky z oblasti taxislužieb.

Graf 11: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR (2020 oproti 2019)

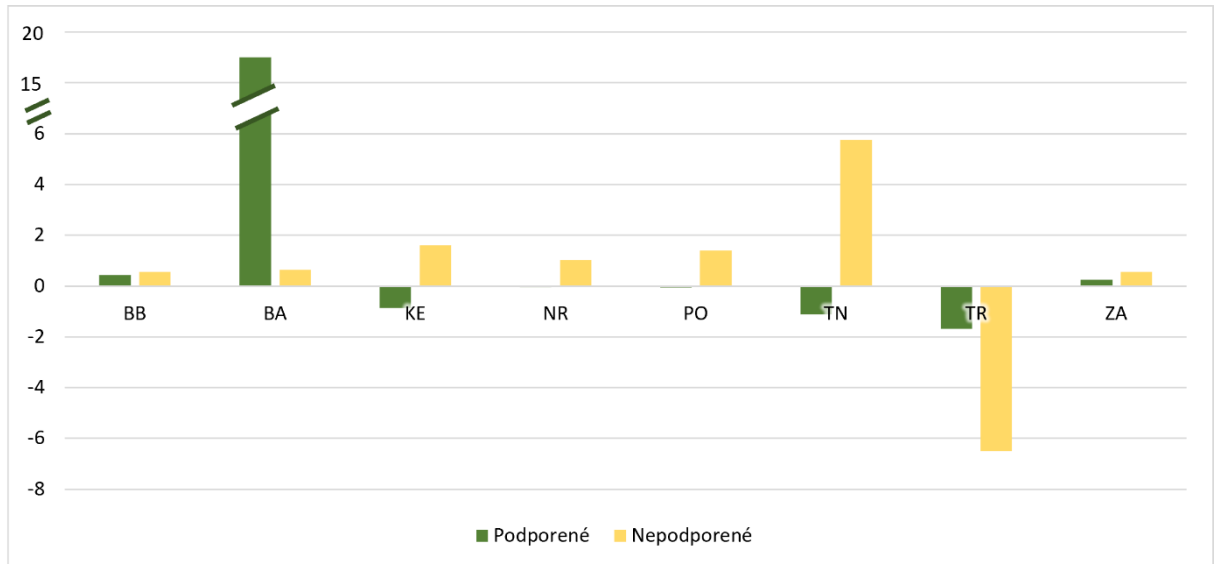

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Pri analýze regionálneho rozdelenia podporených a nepodporených podnikov je možné vidieť, že nepodporené podniky vo všetkých krajoch Slovenskej republiky majú vyšší koeficient rastu tržieb ako tie ktoré boli podporené. Koeficient rastu tržieb pre

nepodporené podniky sa pohybuje okolo hodnoty 1. Podporené podniky nedosahujú také stále hodnoty a ich hodnoty sa líšia v rámci krajov.

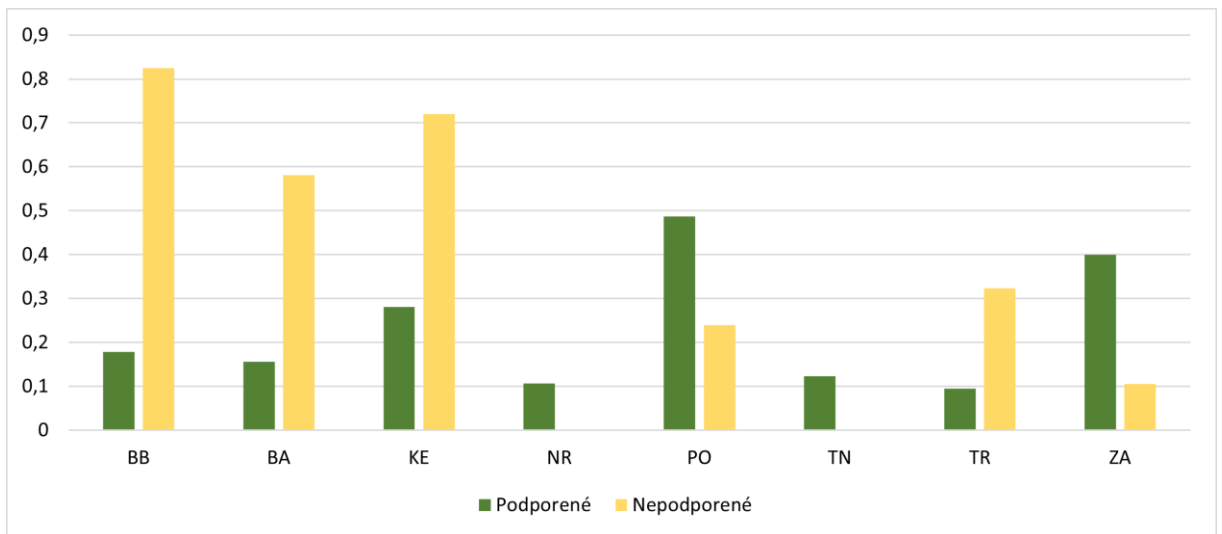
Graf 12: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z Graf 12 je možné pozorovať, že pri analýze regionálneho rozdelenia podporených a nepodporených podnikov pre koeficient rastu zisku vidíme rôzne hodnoty bez akéhosi trendu. Najvyššiu hodnotu koeficientu rastu zisku pozorujeme pre podporené podniky z Bratislavského kraju, ide o hodnotu 17,62. V Trenčianskom kraji dosahovali nepodporené podniky taktiež vysokú hodnotu, a to 5,76. Nepodporené podniky v Trnavskom kraji dosahovali hodnotu koeficientu -6,49. Tieto negatívne hodnoty sú dôsledkom záporných hodnôt zisku v roku 2020 alebo v roku 2019.

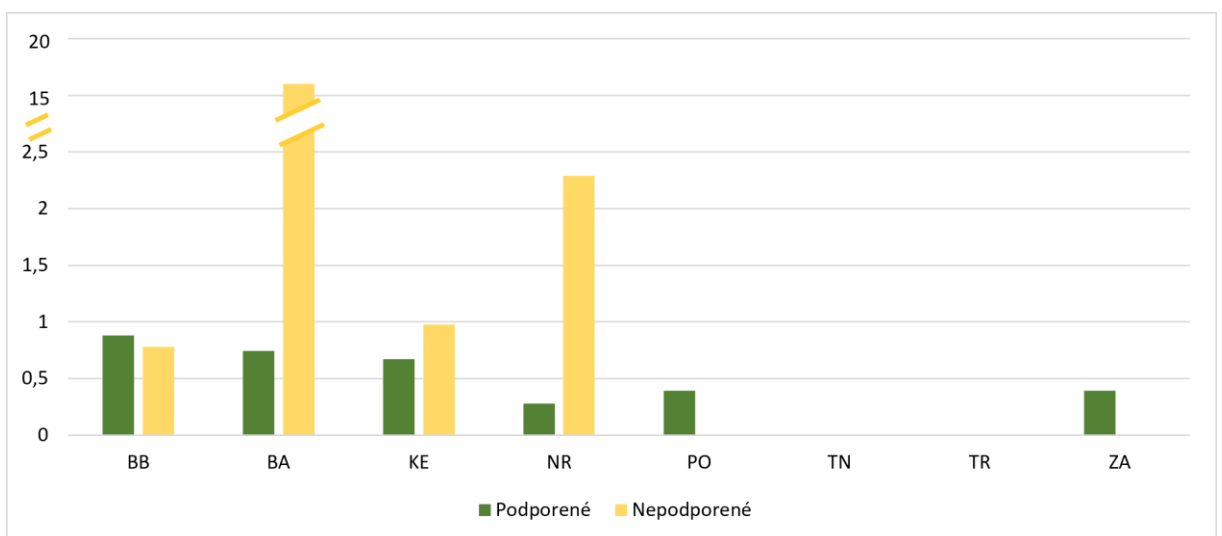
Graf 13: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre cestovné agentúry (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Ak sa pozrieme priamo na cestovné agentúry z pohľadu koeficientu rastu tržieb, v Graf 13 vidíme všade kladné hodnoty. Indikuje to teda, že v rámci skúmaných podnikov z oblasti cestovných agentúr mali všetky kladné hodnoty tržieb a žiaden podnik nebol v mínusových hodnotách. Vidíme, že najvyššie hodnoty majú nepodporené podniky z Banskobystrického (0,82), Košického kraja (0,72) a Bratislavského kraja (0,58). Najvyššie hodnoty koeficientu z podporených podnikov môžeme pozorovať v Prešovskom (0,48) a Žilinskom kraji (0,39).

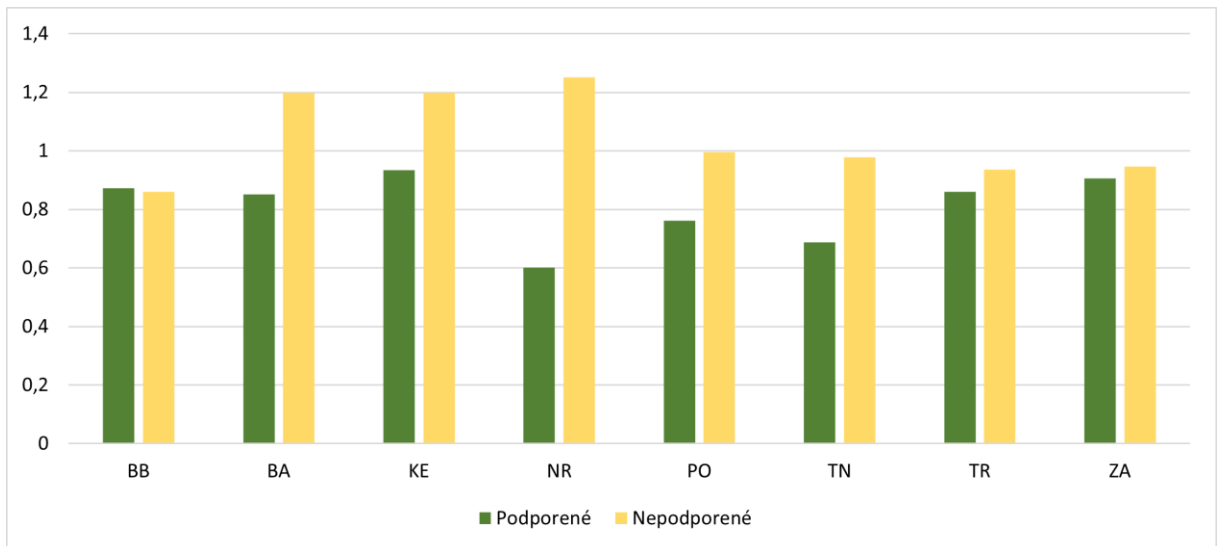
Graf 14: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre taxislужby (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Pri skúmaní taxisluzieb z pohľadu koeficientu rastu tržieb pre kraje Slovenskej republiky, z Graf 14 je vidieť jasná prevaha týchto hodnôt pre nepodporené podniky hlavne v Bratislavskom (15,1) a Nitrianskom kraji (2,3). V našej databáze absentovali podniky z oblasti taxisluzieb pre Trenčiansky a Trnavský kraj, preto sú hodnoty nulové.

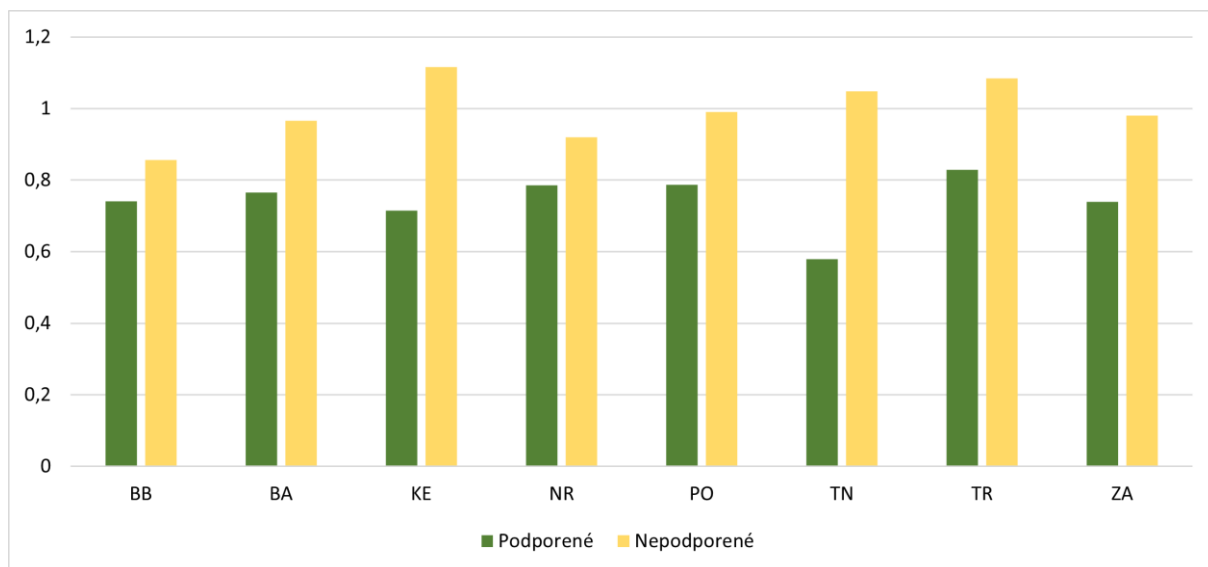
Graf 15: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre ostatné osobné služby (kaderníctva, pracovne..) (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Pri regionálnom rozložení koeficientu rastu tržieb pre ostatné osobné služby (kaderníctva, pracovne..) platí, že najvyššie hodnoty dosahujú nepodporené firmy. Najvyššie hodnoty nepodporených firiem sa pohybujú okolo hodnoty 1,2. Najnižší koeficient rastu tržieb pre ostatné osobné služby (kaderníctva, pracovne..) bol dosiahnutý v Nitrianskom kraji (0,60). To, že koeficient rastu pre podporené podniky je pod hodnotou 1, znamená, že podniky dosiahli nižšie tržby v roku 2020 ako v roku 2019.

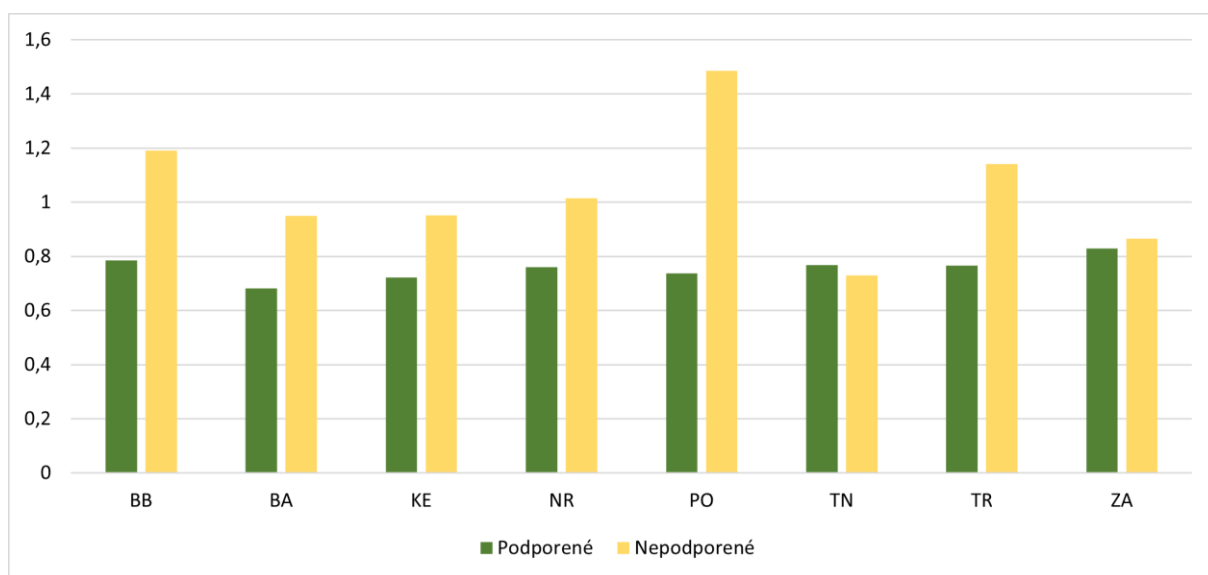
Graf 16: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre výstavbu budov (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z Graf 16 na náklade regionálneho rozloženia koeficientu rastu tržieb pre výstavbu budov, môžeme vidieť podobný trend hodnôt ako pri ostatných osobných službách. Hodnoty koeficientu pri nepodporených podnikoch sú vyššie ako hodnoty koeficientu podporených podnikoch. Rovnako ako pri ostatných osobných službách, hodnoty koeficientu pre podporené podniky nedosiahli ani hodnotu 1, teda ich tržby v roku 2020 boli nižšie ako v roku 2019.

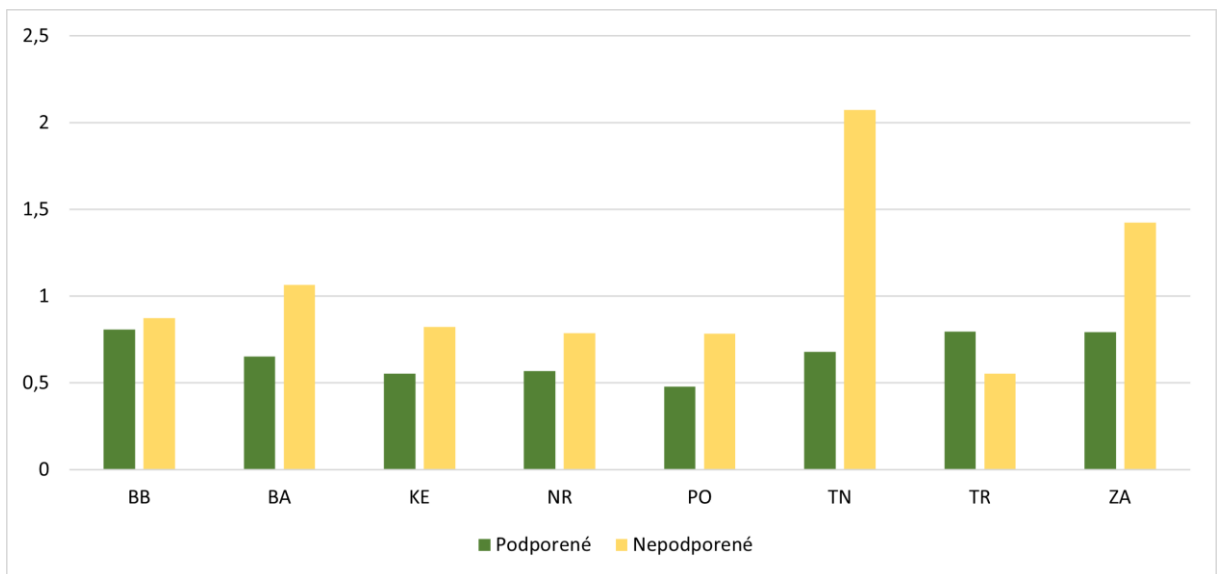
Graf 17: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre ubytovanie a pohostinstvá (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z Graf 17 na základe regionálneho rozloženia koeficientu rastu tržieb pre ubytovanie a pohostinstvá, môžeme opäť vidieť podobný trend, pri ktorom nepodporené podniky majú vyšší koeficient rastu tržieb ako tie podniky, ktoré dostali podporu. Najvyššia hodnota pre nepodporené podniky sa nachádzala v Prešovskom kraji (1,48). Hodnoty koeficientu pre podporené podniky sa pohybovali okolo hodnoty 0,8. To znamená, že podporené podniky ktoré podnikali v oblasti ubytovania a stravovania dosiahli v roku 2020 menšie tržby ako v roku 2019.

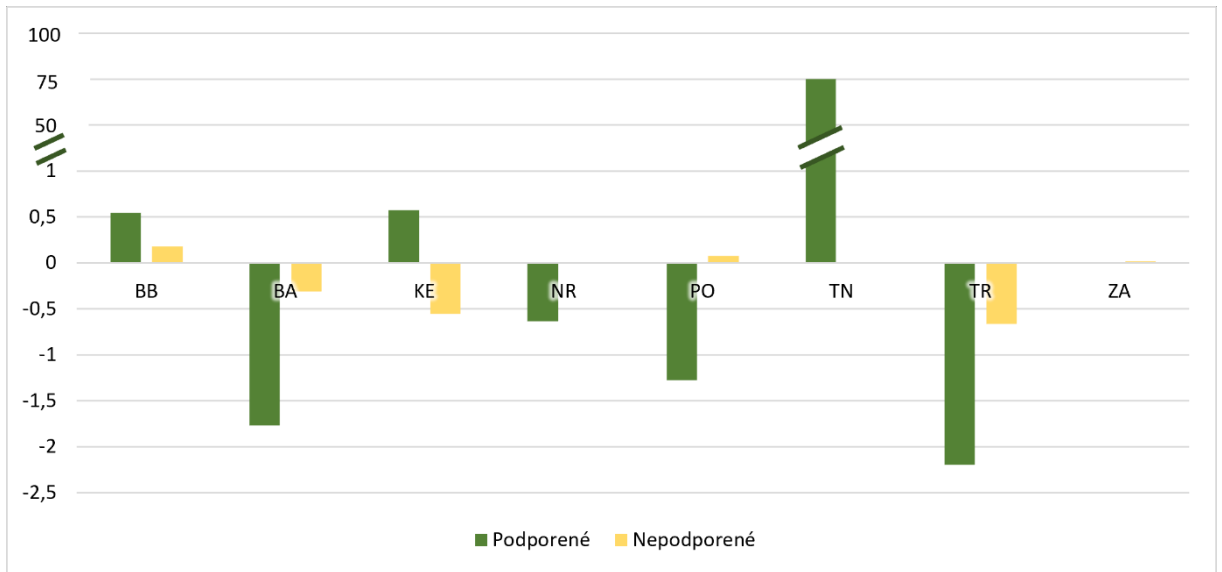
Graf 18: Koeficient rastu tržieb podľa krajov SR pre knižnice, archívy a športové udalosti (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Poslednou skúmanou oblasťou podnikania boli knižnice, archívy a športové udalosti. Koeficienty rastu tržieb v tejto oblasti boli takmer vo všetkých krajoch vyššie pre nepodporené podniky alebo pre tie, ktoré podporu čerpali. Najvyššiu hodnotu (2,07) dosiahli nepodporené podniky v Trenčianskom kraji. Hodnoty koeficientu podporených podnikov sa opäť pohybovali pod hodnotou 1.

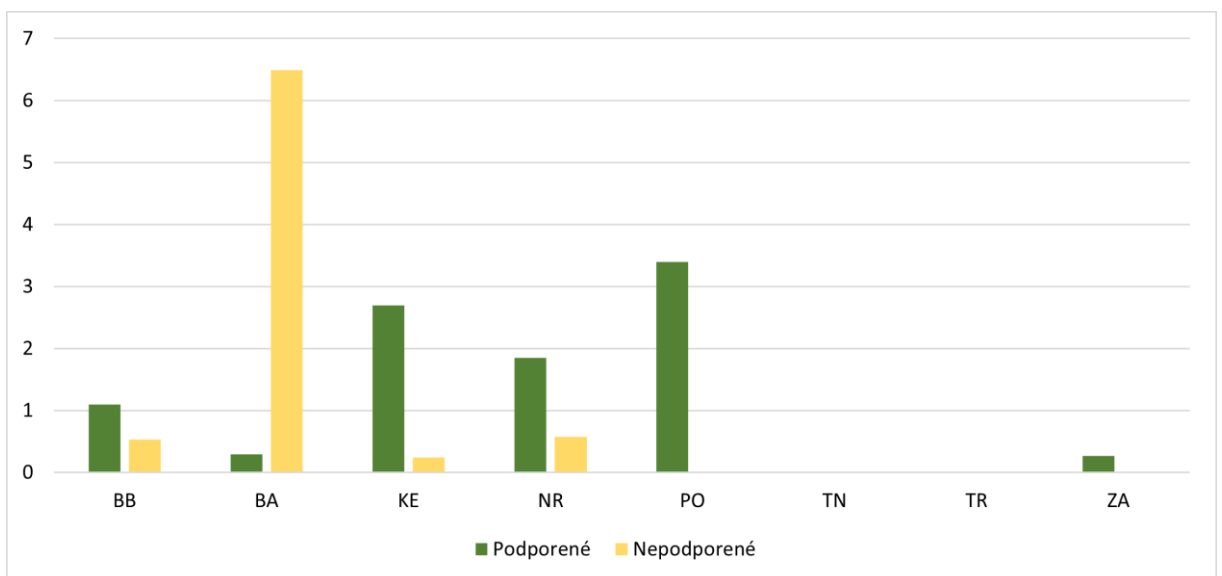
Graf 19: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre cestovné agentúry (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Pri regionálnom rozložení koeficientu rastu zisku vo všeobecnosti nevidíme také jasné usporiadanie ako pri koeficiente rastu tržieb. Z [Graf 19](#), ktorý zobrazuje regionálne rozdelenie koeficientu rastu zisku pre cestovné agentúry vidíme, že niektoré kraje, ako Trenčiansky (75,5) dosahujú veľmi vysoké hodnoty oproti Bratislavskému (-1,76) a Trnavskému kraju (2,19), ktoré boli dokonca záporné. Tieto rozdiely zapríčiňujú záporné hodnoty zisku/straty v skúmaných rokoch (2020 a 2019).

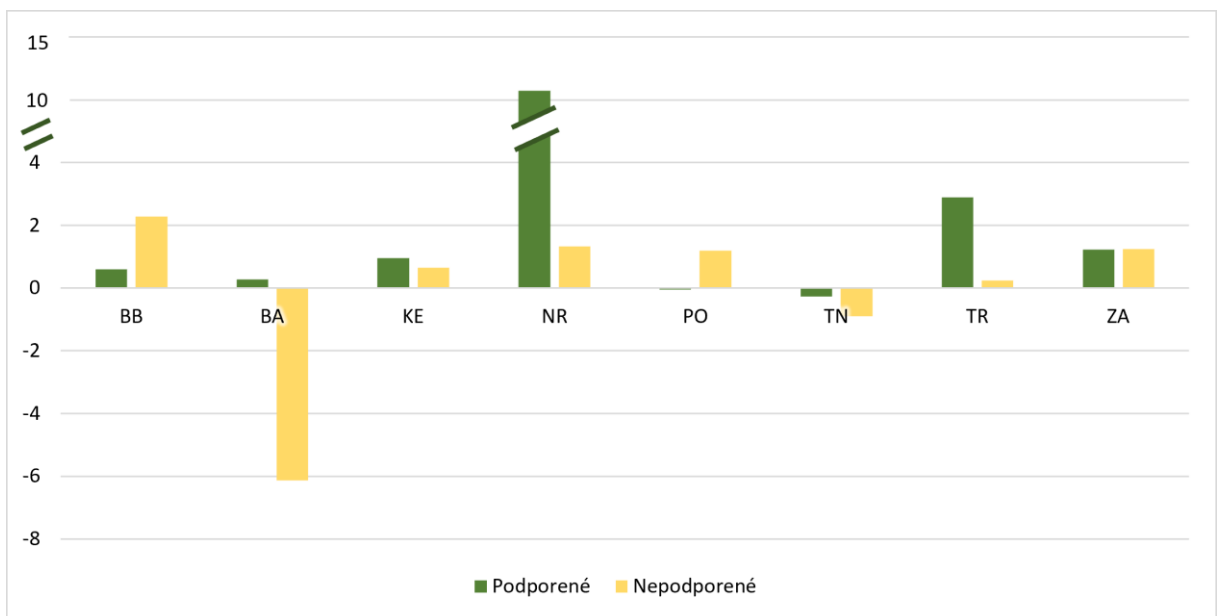
Graf 20: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre taxislužby (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Pre koeficient rastu zisku v oblasti taxislužieb, platí rovnaký problém ako pri koeficiente rastu tržieb a to ten, že pre Trnavský a Trenčiansky kraj v našej databáze neexistujú podniky a teda nemožno pozorovať hodnoty koeficientov pre tieto ukazovatele. Z grafu vyššie je vidieť, že nepodporené podniky v Bratislavskom kraji dosiahli v taxislužbách najvyšší koeficient a to v hodnote 6,48. Podporené podniky dosiahli najvyššie koeficient v Prešovskom (3,39), Košickom (2,69) a Nitrianskom kraji (1,84).

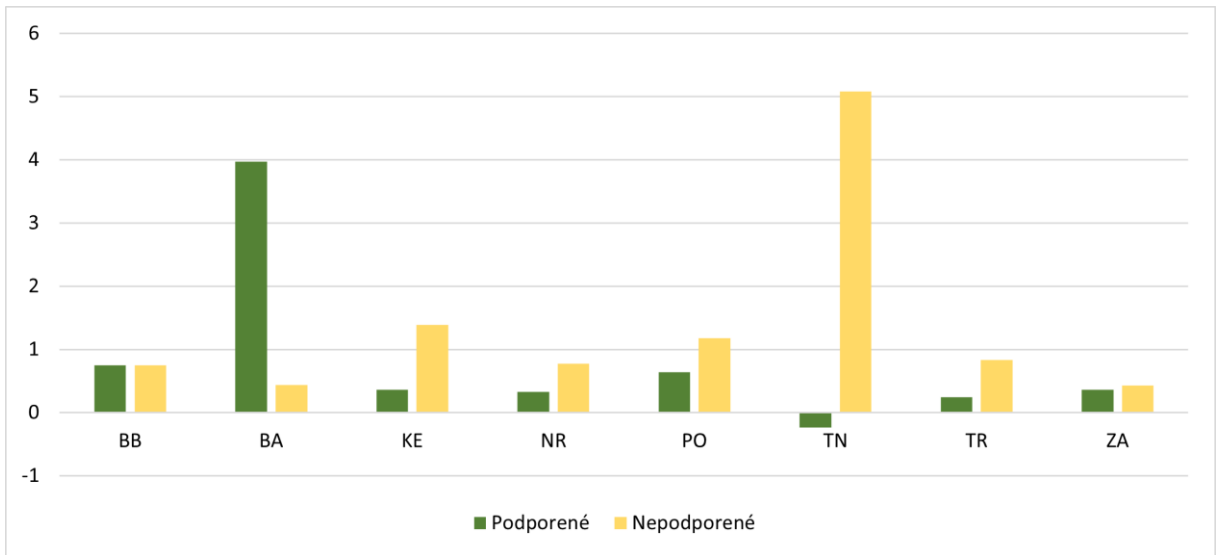
Graf 21: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre ostatné osobné služby (kaderníctva, práčovne..) (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z Graf 21 vidíme, že hodnoty koeficientu rastu zisku pre ostatné osobné služby (kaderníctvo, práčovne..) sú rozdelené nerovnomerne. Najvyššiu hodnotu koeficientu dosahujú podporené podniky v Nitrianskom kraji, táto hodnota je vo výške 10,95. Najzápornejšiu hodnotu koeficientu dosahujú nepodporené podniky v Bratislavskom kraji vo výške -6,12.

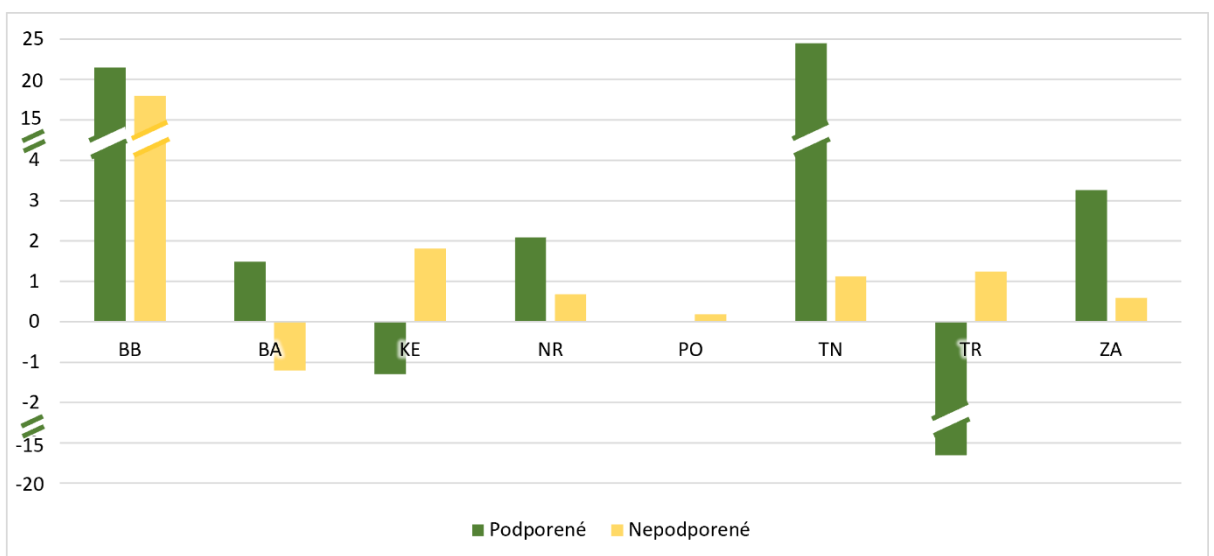
Graf 22: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre výstavbu budov (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z Graf 22 možno pozorovať zväčša kladné hodnoty koeficientu rastu zisku pre oblasť výstavby budov. Najvyššia hodnota koeficientu pre nepodporené podniky sa nachádza v Trenčianskom kraji (5,07). Najvyššia hodnota koeficientu pre podporené podniky sa nachádza v Bratislavskom kraji (3,96). Zvyšné hodnoty koeficientu sa zväčša pohybujú pod hodnotou 1, čo znamená, že ich zisky v roku 2020 boli nižšie ako v roku 2019.

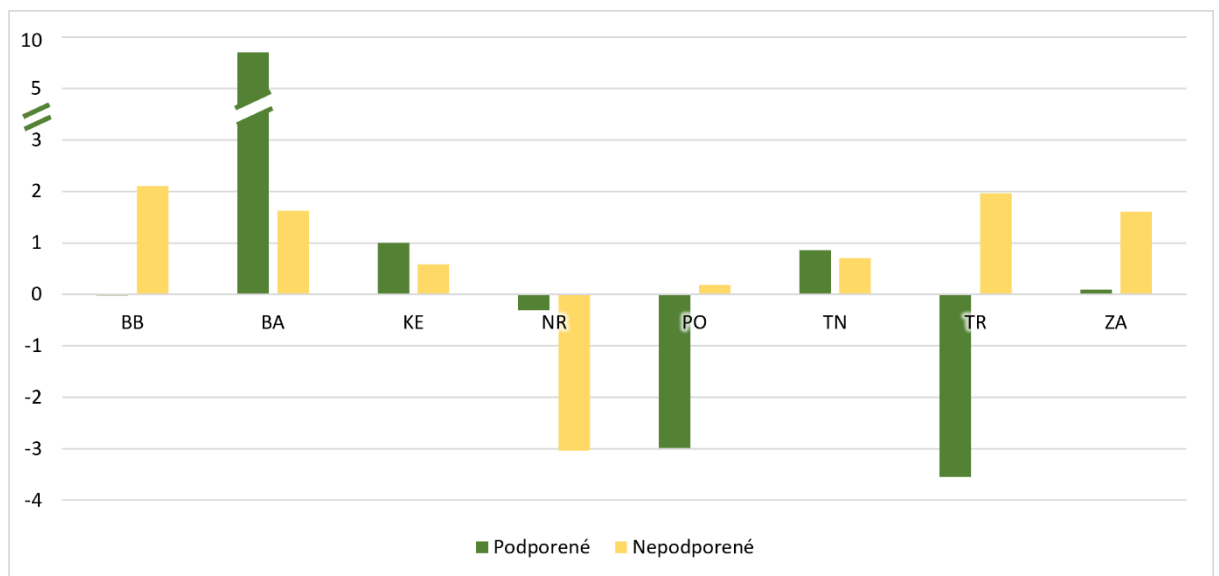
Graf 23: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre ubytovanie a pohostinstvá (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z Graf 23 na základe regionálneho rozloženia koeficientu rastu zisku pre ubytovanie a pohostinstvá, môžeme vidieť, že podporené podniky dosiahli najvyššie hodnoty koeficientu v Trenčianskom (24,31) a Banskobystrickom kraji (21,84). Taktiež môžeme vidieť, že Trnavský kraj dosiahol pri podporených podnikoch veľmi vysokú zápornú hodnotu koeficientu (-16,19). V rámci nepodporených podnikov najvyššia hodnota koeficientu bola zistená v Banskobystrickom kraji (18,70).

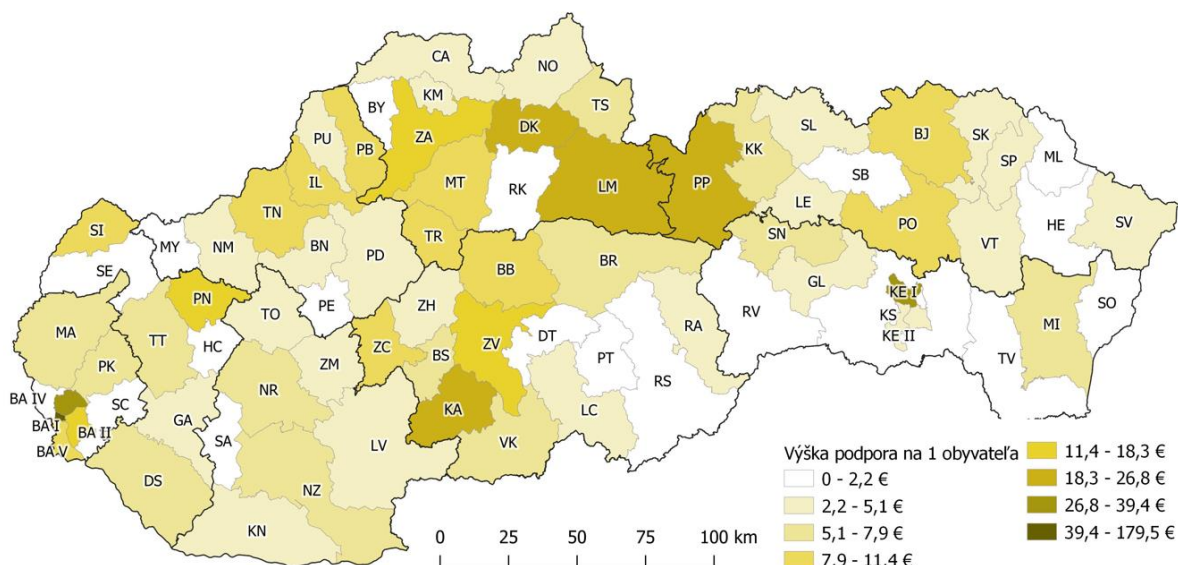
Graf 24: Koeficient rastu zisku podľa krajov SR pre knižnice, archívy a športové udalosti (2020 oproti 2019)

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, vlastné spracovanie

Z Graf 24 na základe regionálneho rozloženia koeficientu rastu zisku pre knižnice, archívy a športové udalosti, môžeme vidieť, že podporené podniky v Bratislavskom kraji dosiahli najvyššie hodnoty koeficientu (8,33). V rámci podporených podnikov, niektoré kraje dosiahli aj negatívne hodnoty, ktorými sú: Prešovský kraj (-2,98) a Trnavský kraj (-3,54).

Obrázok 1: Výška podpory na 1 obyvateľa v okresoch SR

Zdroj: ORBIS, Transparency International Slovakia, ŠÚSR vlastné spracovanie

Na obrázku vyššie vidíme regionálne rozloženie podpory na 1 obyvateľa. Údaje, z ktorých sme čerpali boli údaje skúmaných 1 356 podporených podnikov. Na výpočet výšky podpory sme sčítali všetky skúmané podpory spolu²³. Tieto údaje sme prepočítali na na jedného obyvateľa. Z mapy je vidieť, že výška podpory na obyvateľa bola vo väčšine prípadov od 0 – 7,9 €. Najtmavšie, teda okresy s najvyššou výškou podpory na 1 obyvateľa boli Košice I, Bratislava I, Bratislava III a napríklad aj Liptovský Mikuláš. Bratislava I dosiahla hornú hranicu použitej mierky a teda 179,5 € na 1 obyvateľa. Z mapy možno vidieť nízku výšku podpory na obyvateľa v ekonomicky zaostalých regiónoch ako Rimavská Sobota, Revúca, Rožňava, Poltár.

4.3 Model PSM a DiD

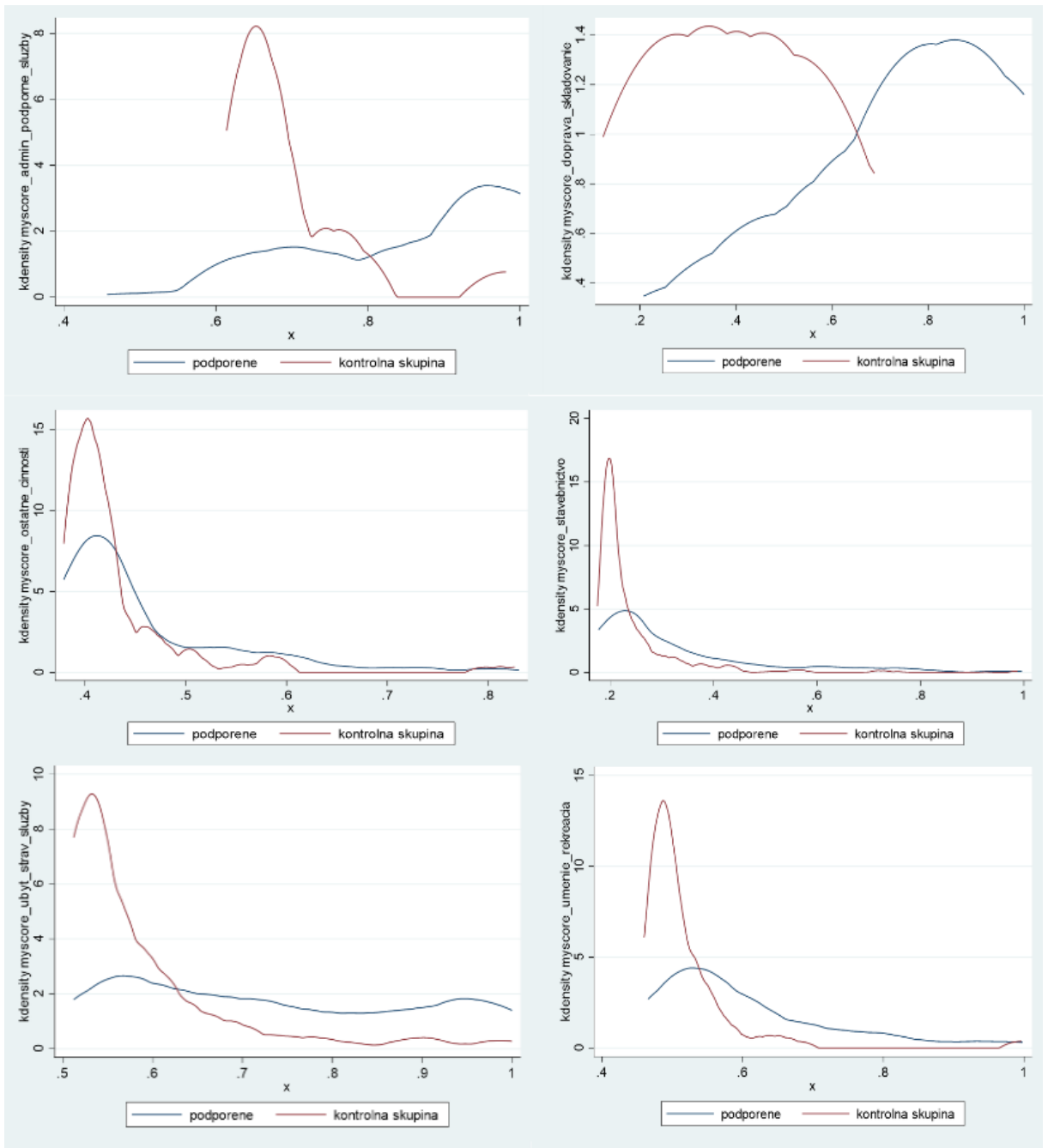
V tejto podkapitole hodnotíme čistý efekt podpory na vybrané podniky, ktoré boli rozdelené do 6 skupín podľa ich SK NACE kódu. Na výpočet tohto čistého efektu aplikujeme kombináciu metód PSM a DiD. Úlohou PSM je nájsť vhodnú kontrolnú skupinu podnikov, ktoré neboli podporené, pre čo najviac podnikov, ktoré podporu dostali. Metódou DiD odhadneme následne čistý efekt podpory na podporené podniky.

²³ Kvôli nedostatku údajov nebolo možné priradiť podniky k Podpore v oblasti kultúry a k Podpore kreatívneho priemyslu.

Ako výstupnú premennú sme si zvolili tržby za rok 2020. Ako vysvetľujúce premenné sme si zvolili počet zamestnancov v rok 2020 a mieru evidovanej nezamestnanosti v okrese v roku 2020, kde daný podnik sídli.

Následne, vďaka propensity score sme mohli spárovať podporené podniky s nepodporenými (kontrolnou skupinou). Zistili sme, že pre každé zo 6 odvetví je common support, teda prekrytie podporených a nepodporených podnikov rôzne. Najlepší výsledok je, ak podporená a kontrolná skupina má veľmi podobné propensity score na párovanie, a tak sa na grafe podporené a nepodporené podniky čo najviac prekrývajú. Naše výsledky common support môžeme vidieť na nasledujúcich grafoch.

Obrázok 2: Common support pre SK NACE

Zdroj: STATA

Tabuľka 16: Výsledky modelu PSM a DiD

SK NACE	Špecifikácia odvetvia	Celkový počet firiem	Podporené firmy	Nepodporené firmy	PSM - NN	PSM - Radius	PSM- Kernel	PSM+DiD- NN	PSM+DiD - Radius	PSM+DiD - Kernel
Administratívne a podporné služby	Činnosti cestovných agentúr rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	99	83	16	536 000	563 000	535 000	-2 840 000	-2 560 000	-2 830 000
Doprava a skladovanie	Taxislužba	15	9	6	-735 000	-1 970 000	-743 000	-944 000	-1 870 000	-953 000
Ostatné činnosti	Ostatné osobné služby (kaderníctva, práčovne..)	189	84	105	-364 000	25 502	-223 000	-132 000	-318 000	-106 000
Stavebníctvo	Výstavba budov	1000	267	733	58 688	662 000	79 201	-444 000	-1 770 000	-492 000
Ubytovacie a stravovacie služby	Ubytovanie, činnosti reštaurácií a pohostinstiev	1200	828	372	-33 900	142 000	-6 870	-60 200	-249 000	-65 400
Umenie rekreácia a zábava	Činnosti knižníc archívov múzeí a ostatných kultúrnych zariadení, športové zábavné a rekreačné činnosti	149	85	64	-370 000	165 000	-163 000	-284 000	-634 000	-237 000

Zdroj: vlastné spracovanie

V tabuľke vyššie vidíme výsledky výpočtov, ktoré boli vypočítané v programe STATA. Pri našich výpočtoch sme dáta segmentovali do 6 skupín, ktoré sa líšili SK NACE kódom pre podniky. Išlo o administratívne a podporné služby, doprava a skladovanie, ostatné činnosti, stavebníctvo, ubytovacie a stravovacie služby, umenie rekreácia a zábava. Toto široké členenie podnikov sme sa snažili čo najviac špecifikovať v druhom stĺpci s názvom „špecifikácia odvetvia“. Ako sme už spomínali naša databáza sa celkovo skladala z 2 652 podnikov, z ktorých 1 356

bolo podporených a 1 296 nebolo podporených (kontrolná skupina). Podporené podniky v databáze čerpali podporu z takmer všetkých schém, ktoré Vláda SR zaviedla na zmiernenie negatívnych dopadov koronakrízy na podniky. Na zistenie efektu podpory na podniky sme použili 3 párovacie možnosti. Išlo o Nearest neighbor, Radius a Kernel. Všetky tieto možnosti odhadujú priemerný efekt na podporenú skupinu (ATT).

Do administratívnych a podporných služieb, ktoré sme ďalej špecifikovali ako činnosti cestovných agentúr rezervačné služby cestovných kancelárii a súvisiace činnosti, sme celkovo zaradili 99 firiem, z ktorých 83 bolo podporených a 16 nebolo podporených. Vypočítaním metódy PSM a použitím párovacích možností (Nearest neighbor, Radius a Kernel), sme dostali priemerný efekt na podporenú skupinu (ATT). Tie hodnoty boli v celku podobné v rozmedzí od 535 000 do 563 000. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 535 000 až 563 000 eur vyššie tržby v roku 2020 ako tá firma, ktorá podporu nevyužila. Pri kombinácii metódy PSM a DiD boli výsledky veľmi odlišné. Tento rozdiel nastal kvôli zmene výstupnej premennej, ktorá už nebola tržby v roku 2020 ale rozdiel tržieb v roku 2020 oproti roku 2019. Keď sme spomínanú kombináciu použili pri 3 párovacích možnostiach výsledky boli v rozmedzí od -2 840 000 do -2 560 000. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 2 560 000 až 2 840 000 eur nižšie tržby v roku 2020 ako tá firma, ktorá podporu nevyužila.

Do dopravy a skladovania, ktoré sme ďalej špecifikovali ako taxislužby, sme celkovo zaradili 15 firiem, z ktorých bolo 9 podporených a 6 nepodporených firiem. Vypočítaním metódy PSM a použitím 3 párovacích možností bol výsledok v rozmedzí od -1 970 000 do -735 000. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 735 000 až 1 970 000 eur nižšie tržby v roku 2020 ako tá firma, ktorá podporu nevyužila. Pri kombinácii metódy PSM a DiD boli výsledky s použitím párovacích možností v rozmedzí od -1 870 000 do -944 000. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 944 000 až 1 870 000 eur nižšie tržby v roku 2020 ako tá firma, ktorá podporu nevyužila.

Do ostatných služieb, ktoré sme ďalej špecifikovali ako ostatné osobné služby (kaderníctva, pracovne..), sme celkovo zaradili 189 podnikov, z ktorých 84 bolo podporených a 105 nedostalo podporu. Vypočítaním metódy PSM a použitím 3 párovacích možností bol výsledok v rozmedzí od -364 000 do 25 502. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 25 502 až 364 000 eur vyššie/nížšie tržby v roku 2020

ako tá firma, ktorá podporu nevyužila. Pri kombinácii metódy PSM a DiD boli výsledky s použitím párovacích možností v rozmedzí od -318 000 do -106 000. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 106 000 až 318 000 eur nižšie tržby v roku 2020 ako tá firma, ktorá podporu nevyužila.

Do stavebníctva, ktoré sme ďalej špecifikovali ako výstavba budov, sme celkovo zaradili 1 000 podnikov, z ktorých 267 bolo podporených a 733 bolo podporených. Vypočítaním metódy PSM a použitím 3 párovacích možností bol výsledok v rozmedzí od 58 688 do 662 000. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 58 688 až 662 000 eur vyššie tržby v roku 2020 ako tá firma, ktorá podporu nevyužila. Pri kombinácii metódy PSM a DiD boli výsledky s použitím párovacích možností v rozmedzí od -1 770 000 do -444 000. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 444 000 až 1 770 000 eur nižšie tržby v roku 2020 ako tá firma, ktorá podporu nevyužila.

Do ubytovacích a stravovacích služieb, ktoré sme ďalej špecifikovali ako ubytovanie, činnosti reštaurácií a pohostinstiev, sme celkovo zaradili 1 200 firiem, z ktorých 828 bolo podporených a 372 nebolo podporených. Vypočítaním metódy PSM a následným použitím 3 párovacích možností bol výsledok v rozmedzí od -33 900 do 142 000. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 142 000 až 33 900 eur vyššie/nížšie tržby v roku 2020 ako tá firma, ktorá podporu nevyužila. Pri kombinácii metódy PSM a DiD boli výsledky s použitím párovacích možností v rozmedzí od -249 000 do -60 200. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 60 200 až 249 000 eur nižšie tržby v roku 2020 ako tá firma, ktorá podporu nevyužila.

Do umenia rekreácie a zábavy, ktoré sme ďalej špecifikovali ako činnosti knižníc archívov múzeí a ostatných kultúrnych zariadení, športové zábavné a rekreačné činnosti, sme celkovo zaradili 149 podnikov, z ktorých 85 bolo podporených a 64 nebolo podporených. Vypočítaním metódy PSM a následným použitím 3 párovacích možností bol výsledok v rozmedzí od -370 000 do 165 000. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 165 000 až 370 000 eur vyššie/nížšie tržby v roku 2020 ako tá firma, ktorá podporu nevyužila. Pri kombinácii metódy PSM a DiD boli výsledky s použitím párovacích možností v rozmedzí od -634 000 do -237 000. Tieto hodnoty znamenajú, že firma ktorá dostala podporu mala o 237 000 až 634 000 eur nižšie tržby v roku 2020 ako tá firma, ktorá podporu nevyužila.

Tabuľka 17: **Korelačná matica**

	<i>Tržby 2020</i>	<i>Počet zamestnancov 2020</i>	<i>Zisk 2020</i>	<i>Meria nezamestnanosti 2020</i>
Tržby 2020	1			
Počet zamestnancov 2020	0,470823105	1		
Zisk 2020	0,225262106	-0,002449556	1	
Meria nezamestnanosti 2020	-	-0,013568062	0,033157847	1

Zdroj: vlastné spracovanie

Korelačná matica, ktorú vidíme v tabuľke vyššie zobrazuje vzájomný vzťah medzi zvolenými premennými. Vidíme, že medzi premennými nie je takmer žiadna korelácia, keďže sa hodnoty pohybujú okolo nuly. Koreláciu je možné pozorovať medzi počtom zamestnancov a tržbami v roku 2020. V tomto prípade ide o stredne silnú koreláciu. Slabá korelácia existuje medzi ziskom a tržbami v roku 2020.

5 Diskusia

Výsledky našej práce vypovedajú o negatívnom dopade podpory na vybrané podporené podniky. Tento stručný záver má však viacero limitov, ktoré ho ovplyvňujú a po ich odstránení je možné dosiahnuť presnejších a v lepšom prípade aj pozitívnejších hodnôt. Medzi hlavné limity práce patrí veľkosť finálnej skúmanej databázy. Pokiaľ by sme pracovali s väčšou vzorkou, s väčším množstvom ukazovateľov a širšou oblasťou podnikania (SK NACE) výsledky PSM v spojení s DiD by mohli byť kvalitnejšie. V našej práci sme pracovali so zvolenými SK NACE kódmi z dôvodu, že boli prezentované v médiách a prehľade zahraničnej literatúry ako najviac zasiahnuté sektory podnikania. Počet ukazovateľov bol ovplyvnený limitom, ktorý bol nastavený pri exportovaní dát z databázy ORBIS. Ďalším limitom je domnienka, že negatívne dopady koronakrízy sa odzrkadlili na iných ukazovateľoch, ktoré sme neskúmali. Ukazovateľ tržieb, ako vystupujúcu premennú sme si zvolil pretože pokles tržieb bol pri väčšine opatrení hlavnou podmienkou ich čerpania. V neposlednom rade sa naskytá otázka, umelého udržiavania podnikov pri živote, ktoré by inak už zanikli, ale vďaka podpore stále podnikajú. Na zistenie tohto limitu sa však vyžaduje hlbšia analýza tejto problematiky. S týmto limitom však súvisí aj ďalší, podobný, a to ten, že sa možno mohlo očakávať, že podniky so zápornými ukazovateľmi už pred koronakrízou sa budú zapájať do čerpania podpory. Preto ukazovateľ poklesu tržieb možno nebol najvhodnejším ukazovateľom pre čerpanie podpory. Keďže sme stále uprostred krízy, neskôr by sa mala vykonať ďalšia hĺbková analýza a vyhodnotenie účinkov týchto zásahov na úrovni firiem.

Záver

Hlavným cieľom záverečnej práce bolo preskúmať podporu MSP na Slovensku počas pandémie koronavírusu. Od hlavného cieľu sa odvíjali nasledovné čiastkové ciele, ktoré boli analýza distribúcie podpory počas pandémie koronavírusu na Slovensku, analýza vybraných finančných ukazovateľov podporených firiem vo vybraných odvetviach počas pandémie koronavírusu na Slovensku a kontrafaktuálne hodnotiť vplyv podpory na vybrané finančné ukazovatele podporených firiem vo vybraných odvetviach počas pandémie koronavírusu na Slovensku. Na skúmanie sme v práci použili deskriptívne štatistiky, ktoré sme následne doplnili o model PSM a DiD, na základe ktorého sme zistili vplyv podpory na MSP na Slovensku.

Vláda SR prijala rôzne opatrenia na zmiernenie negatívnych dopadov koronakrízy na ekonomiku štátu. Okrem obmedzení počtu ľudí v prevádzkach, povinnú dezinfekciu prevádzok a podobne, prijala aj finančnú kompenzáciu firmám a fyzickým osobám. Tieto kompenzácie boli vo forme dotácii zo štátneho rozpočtu. Boli prijaté s účelom, aby z časti znížili náklady, ktoré firmám a jednotlivcom vznikali kvôli opatreniam, ktoré Vláda SR zaviedla. Smerovali do rôznych oblastí ekonomiky. Išlo o Prvú pomoc, ktorá bola namierená na náhradu miezd zamestnancom a tržieb fyzickým a právnickým osobám, podporu cestovného ruchu, autobusovej dopravy, nájomného, kultúry a kreatívneho priemyslu.

Z analýzy prvej databázy sme zistili, že celková vyplatená výška podpory pre roky 2020 a 2021 bola vo výške 2 386 980 598,98 €. Po vypuknutí koronakrízy Vláda SR zareagovala podporou pre podniky a fyzické osoby. Táto podpora začala fungovať v marci roku 2020. Zistili sme aj to, že v oboch skúmaných rokoch (2020 a 2021) podpora pre podniky a jednotlivcov nemala rovnomerný vývoj a existovali mesiace, kedy podpora bola výrazne vyššia ako iné mesiace.

Pri skúmaní roku 2020 bolo jasne vidieť, že právnické osoby čerpali podporu vo vyššej miere ako fyzické osoby. Podiel právnických osôb na jednotlivých schémach (Prvá pomoc, Cestovný ruch a Autobusová doprava) podpory bol výrazne vyšší a pohyboval sa od 75-91% s výnimkou podpory pre kultúru, v ktorej čerpali v roku 2020 podporu len fyzické osoby. Schéma Prvej pomoci bola najviac čerpanou podporou v roku 2020 a to vo výške 996 995 400,93 €

V roku 2021, čerpali právnické osoby podporu opäť vo väčšej miere ako právnické osoby. V tomto roku vo všetkých skúmaných schémach (Prvá pomoc, Kultúra, Cestovný ruch, Autobusová doprava) mali väčší podiel fyzické osoby na čerpaní podpory. Schéma Prvej pomoci bola tak ako v roku 2020 aj v roku 2021 najviac čerpanou podporou, a to vo výške 1 074 103 874,34 €.

Na základe údajov, ktoré boli podrobnejšie ako pri iných schémach sme skúmali hlbšie schému Prvá pomoc. Určité opatrenia zo schémy Prvej pomoci sú smerované len na fyzické osoby. Tieto opatrenia sú 2, 4A a 4B. Pri čerpaní podpory v týchto opatreniach mali teda takmer 100%-ný podiel fyzické osoby. V oboch skúmaných rokoch (2020 a 2021) v ostatných opatreniach (1, 3A, 3B) mali vysoký podiel právnické osoby. Takisto v oboch skúmaných rokoch (2020 a 2021) bolo opatrenie 3B najviac čerpaným opatrením z tejto schémy. Najväčší počet prijímateľov v rokoch 2020 a 2021 bolo s právnou formou fyzickej osoby v rámci opatrenia 2. Najvyššia priemerná suma podpory v roku 2020 bola pre právnické osoby v rámci opatrenia 3A vo výške 6 797,34 €. V roku 2021 bola najvyššia priemerná suma prijatá právnickou osobou v rámci opatrenia 1, a to vo výške 5 397,85 €.

Pri skúmaní druhej databázy, ktorá vznikla kombináciou predchádzajúcej databázy a databázy získanej z ORBIS, sme získali druhú (finálnu) databázu. Táto databáza obsahovala údaje o 2 652 podnikoch, z ktorých bolo podporených 1 356 a 1 296 nebolo podporených. Databázu sme následne hlbšie skúmali na zistenie čo najviac súvislostí. Vďaka SK NACE kódu sme vedeli podniky rozdeliť do oblastí, v ktorých podnikajú. Vzniklo nám tak 6 skupín. Pri použití maticového systému, sme zistili, že podniky nečerpali len jednu podporu ale bolo pomerne dosť podnikov, ktoré čerpali viacej podpor súčasne. Najviac podnikov sa nachádzalo v ubytovaní a stravovaní (1 200) a vo výstavbe budov (1 000). Drvivá väčšina podnikov malo charakter mikropodniku. Podniky z databázy čerpali najviac podporu z Prvej pomoci, a to vo výške viac ako 36,5 mil. €, nasledoval Cestovný ruch (9,3 mil. €), Nájomné (1,9 mil. €) a Autobusová podpora (193 tis. €)

Pri skúmaní koeficientov rastu tržieb a ziskov sme zistili, že lepšie hodnoty dosahujú nepodporené podniky, ako tie, ktoré podporu dostali. Podporené podniky občas dosahovali aj pomerne vysokú zápornú hodnotu rastu. Tieto hodnoty boli kvôli negatívnym hodnotám v skúmaných rokoch 2020 a 2019.

Z mapovej vizualizácie bola zrejماً nízka hodnota výšky podpory na 1 obyvateľa, ktorá bola vo väčšine prípadov od 0 – 7,9 €. Najtmavšie, teda okresy s najvyššou výškou podpory na 1 obyvateľa boli Košice I, Bratislava I, Bratislava III a napríklad aj Liptovský Mikuláš. Bratislava I dosiahla najvyššiu výšku podpory, až 179,5 € na 1 obyvateľa.

Na odhadnutie čistého efektu podpory na podporené podniky sme použili kombináciu metódy PSM a DiD. Na odhadnutie čistého efektu bolo potrebné urobiť rôzne kroky. Medzi najdôležitejšie patrilo získať vhodnú databázu podnikov, kde sa nachádzajú podporené podniky ale aj nepodporené (kontrolná skupina). Následne bolo dôležité vybrať si vhodné výstupné a vysvetľujúce premenné. Takúto databázu sme potom použili v programe STATA na výpočet výsledkov. Na získanie čistého efektu na podporené podniky sme použili priemerný efekt podpory na podporené podniky (ATT).

Vo všeobecnosti, na základe výstupu z programu STATA môžeme povedať, že výsledok podpory mal negatívny dopad na tržby vybraných podnikov. Trend takéhoto výsledku sa ukázal pri každom odvetví podnikania. Najbližšie, no stále záporné čísla dosiahlo odvetvie ubytovacie a stravovacie služby kde ATT bol pri Kernelovej párovacej metóde bol -65 400. Tento výsledok znamená, že ak podnik v tomto odvetví čerpal podporu, tak jeho tržby klesli v roku 2020 o 65 400 €. Zvyšné odvetvia mali záporné výsledky ATT v státisícoch až miliónoch €. Toto zistenie nás vedie k tomu, že podpora nebola smerovaná priamo na zvýšenie tržieb v podnikoch. Aj na základe správ z médií o schránkových firmách, ktoré čerpali podporu, môžeme spochybníť, že podpora podnikom na zmiernenie negatívnych dopadov koronakrízy bola efektívna. Domnievame sa, že bola jednoducho čerpaná podnikmi, ktoré podali o ňu žiadosť a nemala nijaký hlbší úmysel zlepšiť finančnú situáciu podnikom. Musíme však brať do úvahy, že podporené boli práve tie podniky, ktoré mali finančné problémy.

Ako už bolo vyššie spomenuté v časti diskusia, spoľahlivejšie závery by bolo možné dostať po odstránení metodologických nedostatkov a po sprístupnení aktualizovaných dát v databáze ORBIS. Ak porovnáme výsledky našej práce s podobnými štúdiami, nájdeme vedecké práce ktoré potvrdzujú naše zistenia, o negatívnych efektoch podpory MSP. Taktiež nájdeme práce, ktoré hovoria o pozitívnych výsledkoch podpory. Dôkazy naznačujú zmiešané výsledky. Zmiešané výsledky autori pripisujú charakteru schém podpory, ktoré v záujme jednoduchého používania a uľahčenia dostupnosti podpory podnikom v situácii mimoriadnej núdze, nie sú schopné účinne rozlišovať medzi solídnymi

a menej spoľahlivými MSP, takže schéma môže hrať len úlohu odkladania bankrotu slabých firiem (Belghitar, Moro a Radić (2021)). Existujú dôkazy o tom (Gourinchas, Kalemli-Özcan, Penciakova a Sander (2020)), že tieto politiky by nesprávne alokovali zdroje, pričom veľká časť podpory by sa poskytla firmám, ktoré to nepotrebujú, a menšia časť by sa poskytla firmám, ktoré by aj tak zlyhali preto je potrebné správne zameranie fiškálnych intervencií. Niektoré výsledky ukazujú (Nyikos, Soha a Béres (2021)), že predkrízová pomoc výrazne a pozitívne koreluje s odolnosťou podnikov. Tieto podporované spoločnosti sú tiež optimistickejšie, pokiaľ ide o ich vyhliadky, bez ohľadu na ich zázemie z hľadiska odvetvia, geografickej polohy a veľkosti. Výsledky štúdie Srhoj, Lapinski a Walde (2021) poukazovali na pozitívny efekt grantovej schémy, ktorý sa prejavuje najmä pri firmách menších veľkostí. Výsledky tiež zobrazovali, že podiel výšky grantu na ziskoch firmy musí byť dostatočne vysoký, aby boli granty účinné. Výsledky štúdie autorov Biagi, Bondonio a Martini (2020), ktorá použila kombináciu metód PSM a DiD ukazujú, že veľké nenávratné granty (najmä poskytované veľkým firmám a v zaostalých regiónoch), predstavujú neefektívny spôsob stimulácie dodatočných súkromných investícií a zlepšenia výkonnosti dotovaných firiem. S odstupom času bude možné spoľahlivejšie analyzovať účinnosť podpory a identifikovať efekty realizovanej podpory. Jedno je však isté. Implementovaná pomoc pre MSP bolo neodmysliteľnou súčasťou balíku pomoci počas pandémie koronavírusu a istým nárazníkom počas krízy a pomocou pre každodenné operácie a investície pre MSP.

Zoznam použitej literatúry

1. ALADEJEBI, Olufemi. Managing small businesses in Nigeria during covid-19 crisis: impact and survival strategies. *IOSR Journal of Business and Management*, 2020, 22.8: 24-34.
2. BELGHITAR, Yacine; MORO, Andrea; RADIĆ, Nemanja. When the rainy day is the worst hurricane ever: the effects of governmental policies on SMEs during COVID-19. *Small Business Economics*, 2022, 58.2: 943-961.
3. BLOCK, Jorn H., et al. Emergency aid for self-employed in the COVID-19 pandemic: A flash in the pan?. 2021.
4. BONDONIO, Danielle; BIAGI, Federico; MARTINI, Alberto. Counterfactual impact evaluation of enterprise support programmes. Evidence from a decade of subsidies to Italian firm. In: ERSA conference papers, European Regional Science Association. 2015.
5. CALIENDO, Marco; KOPEINIG, Sabine. Some practical guidance for the implementation of propensity score matching. *Journal of economic surveys*, 2008, 22.1: 31-72.
6. CASTILLO, Victoria, et al. Can SME Policies Improve Firm Performance? Evidence from an Impact Evaluation in Argentina. 2010.
7. COCO, Giuseppe. On the use of collateral. *Journal of Economic Surveys*, 2000, 14.2: 191-214.
8. COWLING, Marc, MATTHEWS, Catherine. Internal Financial Management in Smaller, Entrepreneurial Businesses. 2017
9. DVOULETÝ, Ondřej; BLAŽKOVÁ, Ivana. Assessing the microeconomic effects of public subsidies on the performance of firms in the Czech food processing industry: A counterfactual impact evaluation. *Agribusiness*, 2019, 35.3: 394-422.
10. GADD, Håkan, et al. *Evaluating the impact of firm subsidy using a multilevel propensity score approach*. Linnaeus University, Centre for Labour Market Policy Research (CAFO), School of Business and Economics, 2008.
11. Gasiorowski-Denis, Elizabeth. (2015). The big business of small companies. Iso. 2015 Dostupné na: <https://www.iso.org/news/2015/03/Ref1937.html>
12. GONZALEZ-URIBE, Juanita; WANG, Su. *The effects of small-firm loan guarantees in the uk: Insights for the COVID-19 pandemic crisis*. London, UK: LSE Financial Markets Group, 2020.

13. GOURINCHAS, Pierre-Olivier, et al. *Covid-19 and SME failures*. National Bureau of Economic Research, 2020.
14. HECKMAN, James J.; ICHIMURA, Hidehiko; TODD, Petra. Matching as an econometric evaluation estimator. *The review of economic studies*, 1998, 65.2: 261-294.
15. ILBEIGI, Alireza. *Public R&D Policy Impact Evaluation: Propensity Score Matching and Structural Modeling Estimations*. 2017. PhD Thesis. University of Trento.
16. JIANG, Jie, et al. COVID-19 impact on firm investment—Evidence from Chinese publicly listed firms. *Journal of Asian Economics*, 2021, 75: 101320.
17. KORNYLIUK, Anna, et al. Government Early Policy Responses on Covid-19 Challenges in Central and Eastern Europe: SME Support. *Acta Innovations*, 2022, 42: 50-58.
18. LAZAREVIĆ-MORAVČEVIĆ, Marija, et al. Characteristics of Marketing Communication Strategy of a Small Enterprise. *Economic Analysis*, 2019, 52.2: 104-112.
19. LOPEZ-ACEVEDO, Gladys; TAN, Hong W. Impact evaluation of SME programs in Latin America and Caribbean. 2010.
20. LOPEZ-ACEVEDO, Gladys; TINAJERO, Monica. Mexico: impact evaluation of SME programs using panel firm data. *World Bank Policy Research Working Paper*, 2010, 5186.
21. MICHALEK, Jerzy, et al. *Counterfactual impact evaluation of EU rural development programmes-Propensity Score Matching methodology applied to selected EU Member States. Volume 2: A regional approach*. Joint Research Centre (Seville site), 2012.
22. Ministerstvo dopravy a výstavby SR. SCHÉMA ŠTÁTNEJ POMOCI na podporu podnikov v odvetví cestovného ruchu v súvislosti s vypuknutím ochorenia COVID-19, 2021, Dostupné na: <https://www.mindop.sk/schema-pomoci/schema-statnej-pomoci-tzv-velka-schema>
23. Ministerstvo hospodárstva SR. Schéma štátnej pomoci na podporu ekonomiky v súvislosti s vypuknutím ochorenia COVID-19 – Dotácia na nájomné, 2021, Dostupné na: <https://najmy.mhsr.sk/vyzva.html>
24. Ministerstvo hospodárstva SR. VÝZVA na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na kompenzáciu tržieb pre segment osobitnej pravidelnej dopravy a

- príležitostnej dopravy, 2020, Dostupné na: <https://www.mhsr.sk/uploads/files/eQ5h8iW7.pdf>
25. Ministerstvo kultúry SR. COVID dotácia pre technické a podporné profesie v KKP, 2021, Dostupné na: <https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/dotacie-mk-sr/covid-pomoc-kulture/>
  26. Ministerstvo kultúry SR. Odstraňovanie následkov mimoriadnych udalostí na oblasť kultúry – COVID-19, 2021, Dostupné na: <https://www.culture.gov.sk/ministerstvo/dotacie-mk-sr/dotacie-2020/odstranovanie-nasledkov-covid-19/>
  27. NYIKOS, Györgyi; SOHA, Bettina; BÉRES, Attila. Entrepreneurial resilience and firm performance during the COVID-19 crisis-Evidence from Hungary. *Regional Statistics*, 2021, 11.3: 29-59.
  28. OH, Inha, et al. Evaluation of credit guarantee policy using propensity score matching. *Small Business Economics*, 2009, 33.3: 335-351.
  29. PHILIPPON, Thomas. Efficient programs to support businesses during and after lockdowns. *The Review of Corporate Finance Studies*, 2021, 10.1: 188-203.
  30. ROSENBAUM, Paul R.; RUBIN, Donald B. The central role of the propensity score in observational studies for causal effects. *Biometrika*, 1983, 70.1: 41-55.
  31. SCHIVARDI, Fabiano; SETTE, Enrico; TABELLINI, Guido. Identifying the real effects of zombie lending. *The Review of Corporate Finance Studies*, 2020, 9.3: 569-592.
  32. SCHWERDT, Guido; WOESSMANN, Ludger. Empirical methods in the economics of education. *The Economics of Education*, 2020, 3-20.
  33. Slovak Business Academy. Ekonomika v červených číslach. Aké sú navrhované opatrenia na podporu MSP?, 2021, Dostupné na : <http://monitoringmsp.sk/>
  34. SRHOJ, Stjepan; LAPINSKI, Michal; WALDE, Janette. Impact evaluation of business development grants on SME performance. *Small Business Economics*, 2021, 57.3: 1285-1301.
  35. STIGLITZ, Joseph E.; WEISS, Andrew. Credit rationing in markets with imperfect information. *The American economic review*, 1981, 71.3: 393-410.
  36. STUART, Elizabeth A., et al. Using propensity scores in difference-in-differences models to estimate the effects of a policy change. *Health Services and Outcomes Research Methodology*, 2014, 14.4: 166-182.

37. Úrad vlády SR. Vláda predstavila "Prvú pomoc+", obsahuje covidový príplatok aj zvýšenú pomoc, 2021, Dostupné na: <https://www.vlada.gov.sk/vlada-predstavila-prvu-pomoc-obsahuje-covidovy-priplatok-aj-zvysenu-pomoc/>
38. World Trade Organization. World Trade Report 2016: Levelling the trading field for SMEs, Geneva, 2016

Prílohy

Príloha 1: Výstup zo STATY pre administratívne a podporné služby (činnosti cestovných agentúr rezervačné služby cestovných kancelárii a súvisiace činnosti)

*****

Algorithm to estimate the propensity score

*****

Podporene	Freq.	Percent	Cum.
nepodporene	16	16.16	16.16
podporene	83	83.84	100.00
Total	99	100.00	

Estimation of the propensity score

Iteration 0: log likelihood = -43.791675

Iteration 1: log likelihood = -39.871328

Iteration 2: log likelihood = -36.864061

Iteration 3: log likelihood = -34.824146

Iteration 4: log likelihood = -34.192345

Iteration 5: log likelihood = -34.146506

Iteration 6: log likelihood = -34.146267

Probit regression

Number of obs = 99

LR chi2(2) = 19.29

Prob > chi2 = 0.0001

Log likelihood = -34.146267

Pseudo R2 = 0.2203

Podporene	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]
m_nezam_2020	-.0344199	.0615835	-0.56	0.576	-.1551213 .0862815
pocet_z~2020	.332067	.1168253	2.84	0.004	.1030937 .5610403
_cons	.2568249	.4848969	0.53	0.596	-.6935554 1.207205

Estimated propensity score

Percentiles	Smallest		
1%	.4568174		
5%	.6342511		
10%	.6541263	Obs	99
25%	.6692302	Sum of Wgt.	99
50%	.8657971	Mean	.8383497
	Largest	Std. Dev.	.1482554

75%	.9927017	1		
90%	1	1	Variance	.0219797
95%	1	1	Skewness	-.3555958
99%	1	1	Kurtosis	1.707269

```

Inferior |
of block |      Podporene
of pscore | nepodpore  podporene |      Total
-----+-----+-----
      .4 |          0          2 |          2
      .6 |         15         25 |         40
      .8 |          1         56 |         57
-----+-----+-----
      Total |         16         83 |         99

```

*****

End of the algorithm to estimate the pscore

*****

ATT estimation with Nearest Neighbor Matching method

Analytical standard errors

```

-----
n. treat.  n. contr.      ATT  Std. Err.      t
-----
      83      12  5.36e+05  98159.659      5.463
-----

```

ATT estimation with the Radius Matching method

Analytical standard errors

```

-----
n. treat.  n. contr.      ATT  Std. Err.      t
-----
      82      16  5.63e+05  97778.441      5.762
-----

```

ATT estimation with the Kernel Matching method

```

-----
n. treat.  n. contr.      ATT  Std. Err.      t
-----
      83      16  5.35e+05      .      .
-----

```

Difference in Differences

ATT estimation with Nearest Neighbor Matching method

Analytical standard errors

```

-----
n. treat.  n. contr.      ATT  Std. Err.      t
-----
      83      12 -2.84e+06  9.13e+05     -3.112
-----

```

```

-----
ATT estimation with the Radius Matching method
Analytical standard errors
-----
n. treat.   n. contr.      ATT   Std. Err.      t
-----
           80           16  -2.56e+06   8.98e+05   -2.852
-----

```

```

-----
ATT estimation with the Kernel Matching method
-----
n. treat.   n. contr.      ATT   Std. Err.      t
-----
           83           16  -2.83e+06      .          .
-----

```

Príloha 2: Výstup zo STATY pre doprava a skladovanie (taxislužba)

```

*****
Algorithm to estimate the propensity score
*****

```

Podporene	Freq.	Percent	Cum.
nepodporene	6	40.00	40.00
podporene	9	60.00	100.00
Total	15	100.00	

```

Estimation of the propensity score
Iteration 0:  log likelihood = -10.095175
Iteration 1:  log likelihood = -8.1145058
Iteration 2:  log likelihood = -7.769855
Iteration 3:  log likelihood = -7.4053302
Iteration 4:  log likelihood = -7.0266002
Iteration 5:  log likelihood = -6.992722
Iteration 6:  log likelihood = -6.992172
Iteration 7:  log likelihood = -6.9921718

```

```

Probit regression                               Number of obs   =           15
                                                LR chi2(2)      =            6.21
                                                Prob > chi2     =           0.0449
Log likelihood = -6.9921718                    Pseudo R2      =           0.3074

```

```

-----
Podporene |      Coef.   Std. Err.      z    P>|z|    [95% Conf. Interval]
-----+-----
m_nezam_2020 | -.1931953   .1238494   -1.56  0.119   - .4359357   .0495451
pocet_z~2020 |  .4147558   .3193612    1.30  0.194   - .2111806   1.040692
-----

```

_cons | .3721999 .9993537 0.37 0.710 -1.586497 2.330897

 Estimated propensity score

Percentiles	Smallest		
1%	.2074654	.2074654	
5%	.2074654	.2138039	
10%	.2138039	.3708423	Obs 14
25%	.4033416	.4033416	Sum of Wgt. 14
50%	.6474078		Mean .6386141
		Largest	Std. Dev. .2771264
75%	.859518	.859518	
90%	1	.9808332	Variance .0767991
95%	1	1	Skewness -.1544306
99%	1	1	Kurtosis 1.797527

Inferior |
 of block | Podporene

of pscore	nepodpore	podporene	Total
.2	2	1	3
.4	1	1	2
.6	2	2	4
.8	0	5	5
Total	5	9	14

*****
 End of the algorithm to estimate the pscore
 *****

ATT estimation with Nearest Neighbor Matching method
 Analytical standard errors

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
9	4	-7.35e+05	2.72e+06	-0.270

ATT estimation with the Radius Matching method
 Analytical standard errors

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
4	6	-1.97e+06	1.39e+06	-1.418

ATT estimation with the Kernel Matching method
 -----

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
9	6	-7.43e+05	.	.

Difference in Differences

ATT estimation with Nearest Neighbor Matching method

Analytical standard errors

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
9	4	-9.44e+05	2.56e+06	-0.368

ATT estimation with the Radius Matching method

Analytical standard errors

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
4	6	-1.87e+06	1.31e+06	-1.432

ATT estimation with the Kernel Matching method

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
9	6	-9.53e+05	.	.

Príloha 3: Výstup zo STATY pre ostatné činnosti (ostatné osobné služby (kaderníctva, pracovne..))

*****

Algorithm to estimate the propensity score

*****

Podporene	Freq.	Percent	Cum.
nepodporene	105	55.56	55.56
podporene	84	44.44	100.00

Estimation of the propensity score

Iteration 0: log likelihood = -129.83574

Iteration 1: log likelihood = -127.09544

Iteration 2: log likelihood = -127.09344

Probit regression

Number of obs = 189

LR chi2(2) = 5.48

Analytical standard errors

```
-----  
n. treat.   n. contr.      ATT   Std. Err.      t  
-----  
          84         105   25425.915    1.11e+05     0.225  
-----
```

ATT estimation with the Kernel Matching method

```
-----  
n. treat.   n. contr.      ATT   Std. Err.      t  
-----  
          84         105  -2.23e+05      .           .  
-----
```

Difference in Differences

ATT estimation with Nearest Neighbor Matching method

Analytical standard errors

```
-----  
n. treat.   n. contr.      ATT   Std. Err.      t  
-----  
          84         55  -1.32e+05    61728.906    -2.136  
-----
```

ATT estimation with the Radius Matching method

Analytical standard errors

```
-----  
n. treat.   n. contr.      ATT   Std. Err.      t  
-----  
           7         94  -3.18e+05    1.45e+05    -2.198  
-----
```

ATT estimation with the Kernel Matching method

```
-----  
n. treat.   n. contr.      ATT   Std. Err.      t  
-----  
          84         105  -1.06e+05      .           .  
-----
```

Príloha 4: Výstup zo STATY pre stavebníctvo (výstavba budov)

*****

Algorithm to estimate the propensity score

*****

```
Podporene |      Freq.      Percent      Cum.  
-----+-----  
nepodporene |      733      73.30      73.30  
  podporene |      267      26.70     100.00  
-----+-----  
Total |      1,000     100.00
```


End of the algorithm to estimate the pscore
 *****

ATT estimation with Nearest Neighbor Matching method
 Analytical standard errors

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
267	344	58688.438	1.49e+05	0.394

ATT estimation with the Radius Matching method
 Analytical standard errors

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
267	733	6.62e+05	1.14e+05	5.826

ATT estimation with the Kernel Matching method

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
267	733	79201.747	.	.

Difference in Differences

ATT estimation with Nearest Neighbor Matching method
 Analytical standard errors

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
267	332	-4.44e+05	1.04e+05	-4.281

ATT estimation with the Radius Matching method
 Analytical standard errors

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
35	695	-1.77e+06	5.29e+05	-3.341

ATT estimation with the Kernel Matching method

n. treat.	n. contr.	ATT	Std. Err.	t
267	733	-4.92e+05	.	.

Príloha 5: Výstup zo STATY pre ubytovacie a stravovacie služby (ubytovanie, činnosti reštaurácií a pohostinstiev)

*****
 Algorithm to estimate the propensity score
 *****

Podporene	Freq.	Percent	Cum.
nepodporene	372	31.00	31.00
podporene	828	69.00	100.00
Total	1,200	100.00	

Estimation of the propensity score
 Iteration 0: log likelihood = -742.9208
 Iteration 1: log likelihood = -667.88605
 Iteration 2: log likelihood = -645.52771
 Iteration 3: log likelihood = -643.79382
 Iteration 4: log likelihood = -643.7849
 Iteration 5: log likelihood = -643.7849

Probit regression	Number of obs	=	1200
	LR chi2(2)	=	198.27
	Prob > chi2	=	0.0000
Log likelihood = -643.7849	Pseudo R2	=	0.1334

Podporene	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]
m_nezam_2020	.0046075	.0128633	0.36	0.720	-.0206041 .029819
pocet_z~2020	.0620185	.0053779	11.53	0.000	.051478 .072559
_cons	-.0488029	.1023851	-0.48	0.634	-.249474 .1518682

Estimated propensity score

Percentiles	Smallest		
1%	.5126961	.5120347	
5%	.5142209	.5120347	
10%	.5179217	.5120347	Obs 1,200
25%	.5430543	.5120347	Sum of Wgt. 1,200
50%	.6348958		Mean .688228
		Largest	Std. Dev. .1600838
75%	.8178744	1	
90%	.9577525	1	Variance .0256268

95%	.9904979	1	Skewness	.6579771
99%	.9999984	1	Kurtosis	2.04304

```

Inferior |
of block |      Podporene
of pscore | nepodpore  podporene |      Total
-----+-----+-----
      .5 |      194      127 |      321
     .55 |       78      107 |      185
      .6 |       60      161 |      221
      .7 |       18      135 |      153
      .8 |       22      298 |      320
-----+-----+-----
    Total |      372      828 |     1,200

```

*****
End of the algorithm to estimate the pscore
*****

ATT estimation with Nearest Neighbor Matching method
Analytical standard errors

```

-----
n. treat.  n. contr.      ATT  Std. Err.      t
-----
      828      298  -3.39e+04  62301.347     -0.544
-----

```

ATT estimation with the Radius Matching method
Analytical standard errors

```

-----
n. treat.  n. contr.      ATT  Std. Err.      t
-----
      828      372   1.42e+05  33481.410      4.239
-----

```

ATT estimation with the Kernel Matching method

```

-----
n. treat.  n. contr.      ATT  Std. Err.      t
-----
      828      372  -6870.112      .      .
-----

```

Difference in Differences

ATT estimation with Nearest Neighbor Matching method
Analytical standard errors

```

-----
n. treat.  n. contr.      ATT  Std. Err.      t
-----
      828      257  -6.02e+04  28574.147     -2.107
-----

```

```

-----
ATT estimation with the Radius Matching method
Analytical standard errors
-----
n. treat.   n. contr.      ATT   Std. Err.      t
-----
          191          323  -2.49e+05  40977.994      -6.079
-----

```

```

-----
ATT estimation with the Kernel Matching method
-----
n. treat.   n. contr.      ATT   Std. Err.      t
-----
          828          372  -6.54e+04           .           .
-----

```

Príloha 6: Výstup zo STATY pre umenie rekreácia a zábava (činnosti knižníc archívov múzeí a ostatných kultúrnych zariadení, športové zábavné a rekreačné činnosti)

```

*****
Algorithm to estimate the propensity score
*****

```

Podporene	Freq.	Percent	Cum.
nepodporene	64	42.95	42.95
podporene	85	57.05	100.00
Total	149	100.00	

```

Estimation of the propensity score
Iteration 0:  log likelihood = -101.79413
Iteration 1:  log likelihood = -95.331297
Iteration 2:  log likelihood = -95.081795
Iteration 3:  log likelihood = -95.08108

```

```

Probit regression                                Number of obs   =          149
                                                LR chi2(2)      =          13.43
                                                Prob > chi2     =          0.0012
Log likelihood = -95.08108                    Pseudo R2       =          0.0659

```

```

-----

```

Podporene	Coef.	Std. Err.	z	P> z	[95% Conf. Interval]
m_nezam_2020	.0284139	.0446952	0.64	0.525	-.0591872 .1160149
pocet_z~2020	.024167	.0072288	3.34	0.001	.0099987 .0383352
_cons	-.2393856	.3185644	-0.75	0.452	-.8637603 .384989

```

-----

```

Estimated propensity score

```

-----
      Percentiles      Smallest
1%      .4667754      .4656459
5%      .4702784      .4667754
10%     .4775175      .4667754      Obs          148
25%     .4929283      .4688091      Sum of Wgt.   148
50%     .523705
                        Largest
75%     .5958907      .9700321      Mean          .5677323
90%     .7481325      .9785285      Std. Dev.     .1164863
95%     .8293079      .9957822      Variance      .0135691
99%     .9957822      .997746      Skewness      1.946606
                        Kurtosis      6.593061

```

```

Inferior |
of block |      Podporene
of pscore | nepodpore  podporene |      Total
-----+-----+-----
      .4 |      37      17 |      54
      .5 |      22      36 |      58
      .6 |       3      24 |      27
      .8 |       1       8 |       9
-----+-----+-----
      Total |      63      85 |      148

```

```

*****
End of the algorithm to estimate the pscore
*****

```

ATT estimation with Nearest Neighbor Matching method

Analytical standard errors

```

-----
n. treat.  n. contr.      ATT      Std. Err.      t
-----
      85      37      -3.70e+05      3.49e+05      -1.059
-----

```

ATT estimation with the Radius Matching method

Analytical standard errors

```

-----
n. treat.  n. contr.      ATT      Std. Err.      t
-----
      80      64      1.65e+05      1.57e+05      1.052
-----

```

ATT estimation with the Kernel Matching method

```

-----
n. treat.  n. contr.      ATT      Std. Err.      t
-----
      85      64      -1.63e+05      .      .
-----

```

Difference in Differences

ATT estimation with Nearest Neighbor Matching method

Analytical standard errors

-----
n. treat.   n. contr.   ATT   Std. Err.   t
-----
          85   34   -2.84e+05   1.04e+05   -2.736

ATT estimation with the Radius Matching method

Analytical standard errors

-----
n. treat.   n. contr.   ATT   Std. Err.   t
-----
          14   58   -6.53e+05   2.51e+05   -2.596

ATT estimation with the Kernel Matching method

-----
n. treat.   n. contr.   ATT   Std. Err.   t
-----
          85   64   -2.37e+05   .   .
